HÅBO KOMMUN

Kommunstyrelsens arbetsutskott

KALLELSE

Datum
2017-12-05

Ledamöter

Vakant, Ordförande
Leif Zetterberg (C), vice ordf.
Agneta Hägglund (S)
Fredrik Anderstedt (S)
Michael Rubbestad (SD)

Ersättare

Christian Nordberg (MP)
Fred Rydberg (KD)
Owe Fröjd (Båp)

Kommunstyrelsens arbetsutskott kallas till sammanträde

Tid Tisdagen den 12 december 2017, kl. 08:30

Plats Skoklosterrummet, Kommunhuset, Bålsta

Justeringssammanträde Torsdagen den 14 december 2017, kl 16.00

Ärenden

1. **Mötets öppnande:**
Närvarokontroll/upprop
Val av justerare samt fastställande av justeringssammanträde
Fastställande av dagordning

2. **Samråd, förslag på översiktsplan för Håbo kommun**
Vilka är knäckfrågorna?
Hur blir det en ”attraktionsplan” (a la Trosa) som skapar möjlighet för Vision Håbo 2030?
Hur går vi vidare i den politiska beredningen, tidsplan?

3. **Redovisning av projektprioriteringslista för program- och detaljplaneuppdrag**
Status i arbetet med de olika planerna.
Vilka prioriteringar ska göras?
Vad kan olika intressenter själva förväntas bidra med för att möjliggöra arbetet?

4. **Kommunens markberedskap**
Vilken egen mark har vi för exploatering?
Finns det annan mark där vi bör inleda dialog?

5. **Begäran om planuppdrag från Håbo Hus**
Mats Norrbrand redovisar Håbo Hus önskemål om 4 olika planuppdrag

6. **Resurser**
Hur ser kommunens egna personalresurs ut?
Vilka externa aktörer är involverade?
Vad kan göras för att bättre tillgodose behovet av aktiva processer?

7. **Kommunal förvaltningsorganisation**
Hur organiserar vi arbetet i den kommunala förvaltningen för att effektivisera arbetet med plan-, exploaterings- och utvecklingsfrågorna?

8. **Uppföljning av Skoklosterinternatet**
Thord Andersson medverkar.
Förväntningar inför mötet 1-2 mars?

9. **Övriga frågor**

Leif Zetterberg
Ordförande

Clara Thorgren
Sekreterare

ARBETSMATERIAL
Utkast till samrådsredogörelse

Detta dokument är ett arbetsmaterial och det första utkastet till kommunens samrådsredogörelse. Redogörelsen kommer ingå som bilaga till utställningsförslaget för ny översiktsplan.

Eftersom dokumentet är ett arbetsmaterial är det ett levande dokument. Alla synpunkter har inte kommenterats, och de kommentarer som finns i dokumentet är preliminära och kan komma att ändras.

Innehållsförteckning

1. Inledning 4

1.1 Hur samrådet bedrivits 4

1.2 Inkomna yttranden 4

1.3 Bearbetning efter samrådet 6

2. Statliga och regionala myndigheter 7

2.1 Länsstyrelsen Uppsala län 7

2.2 Region Uppsala 21

3. Grannkommuner och kommunalförbund 23

3.1 Enköpings kommun 23

3.2 Knivsta kommun 24

3.3 Sigtuna kommun 24

3.4 Upplands-Bro kommun 26

3.5 Uppsala kommun 27

3.6 Räddningstjänsten Enköping – Håbo 27

4. Kommunala nämnder och bolag 29

4.1 Barn och utbildningsnämnden 29

4.2 Bygg- och miljönämnden 29

4.3 Håbohus AB 29

5. Politiska partier, företag och organisationer 32

5.1 ABT Bolagen AB 32

5.2 Centerpartiet i Håbo 32

5.3 Friluftsfrämjandet i Bålsta 37

5.4 Lantbrukarnas riksförbund 38

5.5 Naturskyddsföreningen Håbo 40

5.6 Talltorpet – Torresta vägsamfällighet 45

5.7 Valla vägförening 46

5.8 Väppebyvägens intresseförening 47

5.9 Åsens villaförening 48

6. Ämnesvisa synpunkter från enskilda personer 48

6.1 Allmänt om samrådsförslaget, samrådet och planprocessen 48

6.2 Samrådsförslagets strategiska inriktning 51

6.3 Omvärld och utmaningar 52

6.4 Samrådsförslagets föreslagna bebyggelseutveckling 54

6.5 Natur och kultur 58

6.6 Infrastruktur 60

6.7 Näringsliv 64

6.8 Offentlig service 64

6.9 Kultur och fritid 65

6.10 Risk, hälsa och säkerhet 65

6.11 Riksintressen 65

6.12 Frågor som inte hanteras i översiktsplanen 65

1. Inledning

Enligt plan- och bygglagen (PBL) ska alla kommuner ha en aktuell översiktsplan som omfattar hela kommunen. Översiktsplanen är ett av kommunens viktigaste strategiska dokument och anger grunddragen för hur kommunens mark, vatten och bebyggelse ska användas, utvecklas och bevaras, och ska bidra till en långsiktigt god miljö, och en hållbar utveckling. Översiktsplanen är vägledande och ska fungera som underlag för beslut om program, detaljplaner och bygglov.

I december 2015 beslutade kommunfullmäktige i Håbo kommun att uppdra till kommunstyrelsen att ta fram en översiktsplan för hela kommunen med utgångspunkt i visionen *Vårt Håbo 2030*.

En översiktsplan utvecklas i flera steg. Detta dokument är en del i revideringen av samrådsförslaget, vilket är det första utkastet till kommunens nya översiktsplan. Utifrån de synpunkter som kommit in under samrådsperioden tas ett reviderat förslag till ny översiktsplan, vilken ställs ut på granskning. Under granskningen finns ytterligare möjligheter att lämna synpunkter innan planen kan antas.

1.1 Hur samrådet bedrivits

Förslaget till ny översiktsplan för Håbo kommun ute på samråd mellan den 16 december och den 28 februari 2017. Inför samrådet informerade Håbo kommun om möjligheten att lämna synpunkter på planförslaget i lokaltidningar, på kommunens anslagstavlor och på kommunens hemsida. Under hela samrådstiden fanns planförslaget utställt i kommunhuset och i Håbo bibliotek där även utskrifter och affischer fanns tillgängliga. Där kunde medborgare även lämna synpunkter på planförslaget i en synpunktsbrevlåda.

Kommunen anordnade även två samrådsmöten, den 19 januari 2017 i Håbo kommunhus och den 2 februari i Slottsskolan i Skokloster. Utöver samrådsmötena fanns även en bemannad monter i Håbo bibliotek, där medborgare och föreningar kunde komma och prata och ställa frågor till kommunens tjänstemän. Totalt bemannades montern av tjänstemän från plan- och utvecklingsavdelningen vid elva tillfällen mellan den 10 januari och den 23 februari. Vid fyra tillfällen anordnades även särskilda tematillfällen där tjänstemän från kommunens övriga förvaltningar fanns representerade.

1.2 Inkomna yttranden

Totalt 116 yttranden inkom till kommunen under samrådstiden. Yttrandena kommer från statliga och regionala myndigheter, grannkommuner och kommunförbund, kommunala nämnder och bolag, organisationer, politiska partier, företag samt privatpersoner, enligt fördelning nedan.

De synpunkter som framförs berör såväl övergripande strategiska frågor som enskildheter i planförslaget och innehåller i flera fall önskemål om förtydliganden och kompletteringar. I denna bilaga presenteras de yttranden som inkommit till

Håbo kommun med anledning av samrådet och kommunens ställningstaganden till dessa. Yttranden från myndigheter, grannkommuner, kommunförbund, kommunala nämnder och bolag, företag, organisationer samt politiska partier har förkortats. Yttrandena från privatpersoner sammanfattas ämnesvis. Samtliga inkomna yttranden finns att begära ut i sin helhet från kommunens diarium.

Statliga och regionala myndigheter	**15 st**
Länsstyrelsen Uppsala län	
Naturvårdsverket*	*Ingen erinran*
Försvarsmakten*	
Sjöfartsverket*	*Ingen erinran*
Länsstyrelsen Stockholms län*	*Ingen erinran*
Energimyndigheten*	
Luftfartsverket*	
Strålsäkerhetsmyndigheten*	*Ingen erinran*
Havs- och vattenmyndigheten*	*Ingen erinran*
Svenska kraftnät	
Statens geotekniska institut	
Riksantikvarieämbetet*	*Ingen erinran*
Trafikverket*	
Statens geologiska undersökning*	*Ingen erinran*
Region Uppsala	

Grannkommuner och kommunalförbund	**6 st**
Enköpings kommun	
Knivsta kommun	*Ingen erinran*
Sigtuna kommun	
Upplands-Bro kommun	
Uppsala kommun	
Räddningstjänsten Enköping-Håbo	

Kommunala nämnder och bolag	**3 st**
Barn- och utbildningsnämnden	
Bygg- och miljönämnden	*Ingen erinran*
Håbohus AB	

Organisationer, företag och politiska partier	**9 st**
ABT Bolagen AB	
Centerpartiet	
Friluftsfrämjandet	
Lantbrukarnas riksförbund	
Naturskyddsföreningen	
Talltorpet-Torresta vägsamfällighet	
Valla vägförening	
Väppebyvägens intresseförening	

Åsens villaförening	

Privatpersoner	**83 st**

* Eftersom Länsstyrelsen ansvarar för att samordna statens intressen i sitt samrådsyttrande, presenteras inte dessa myndigheters yttranden i samrådsredogörelsen.

1.3 Bearbetning efter samrådet

2. Statliga och regionala myndigheter

2.1 Länsstyrelsen Uppsala län

Översiktsplanen har en lovvärd ambition mot att en hållbar utveckling ska uppnås. Håbometoderna är en god utgångspunkt för kommande planering. Länsstyrelsen anser att uppföljningen bör preciseras i det fortsatta arbetet.

Genomförande och uppföljning av översiktsplanen preciseras.

I flera viktiga frågor hänvisas det till kommande underlag. För att nå en hållbar utveckling krävs konkreta handlingsplaner för bl.a. dagvattenhantering och dricksvattenförsörjning. Länsstyrelsen anser att det är angeläget att kommunen arbetar vidare med riktlinjerna så att de kan införlivas i ÖP och blir ett stöd i fortsatt planering och i beslut.

Ett vattenprogram och en dagvattenpolicy har antagits som arbetas in i utställningsförslaget, och dess planeringsriktlinjer.

För dricksvattenfrågan betonas vikten av en konkret plan tas fram för hur dricksvattenförsörjning ska säkerställas. Samtidigt finns behov av att se dricksvattenförsörjningen ur ett större perspektiv genom en regional dricksvattenförsörjningsplan…

Text

Länsstyrelsen anser att översiktsplanens struktur i huvuddokumentet är tydlig och enkel att följa. Plandokumenten kan dock med fördel kompletteras med en förklaring till uppdelningen i huvuddokumentet och bilagorna. Länsstyrelsen anser att planeringsriktlinjerna bör ses över så att de utgör ett underlag för avvägningar eller tydligare anger hur avvägningar bör göras. Länsstyrelsen anser även att riktlinjerna behöver förtydligas så att det går att utläsa vad som följer av lag och vad som bygger på mål och ambitioner.

Utställningsförslagets layout och struktur revideras för ökad tydlighet. Uppdelningen i huvuddokumentet och bilagorna förtydligas. Planeringsriktlinjerna ses över.

Kartor och bilder

Länsstyrelsen anser att plankartan är tydlig med god läsbarhet, och anser också att det är positivt att en inzoomning över Bålsta har gjorts. Länsstyrelsen anser dock att kommunen bör överväga att tydliggöra vissa övergripande konflikter i karta. En beskrivning av vilka konflikter mellan allmänna intressen som finns, tillexempel rörande färjeförbindelse till Knivsta kommun, skulle öka förståelsen för de konsekvenser som blir följden av den föreslagna markanvändningen.

Kartorna ses över och revideras inför utställning.

Konflikter mellan olika intressen förtydligas.

Länsstyrelsens samlade synpunkter på frågor som rör vatten utifrån de punkter som länsstyrelsen särskilt skall bevaka i samrådet enligt 3 kap 10 § PBL
Frågan om behovet av reservvattentäkt bör lyftas fram mera och en tydlig strategi bör formuleras för hur man ska hantera dricksvattenfrågan. Det framgår att Mälaren utgör en viktig resurs för Håbo kommuns framtida utveckling bl.a. för dricksvattnet. Det framgår också att ett förslag till vattenskyddsområde för Prästfjärden finns som innan det fastställs ska knyta an till närbelägna vattenskyddsområden för att ge ett heltäckande skydd av Mälaren. Däremot diskuteras i planen inte hur en framtida ökad bebyggelse (och belastning), både i den egna kommunen och på Mälaren i stort, kan komma att påverka råvattentäkten och därigenom också dricksvattnets kvalitet.

Utställningsförslaget kompletteras med tydligare skrivningar om hur en ökad bebyggelse kan komma att påverka Mälaren som råvattentäkt.

Miljökvalitetsnormerna för vatten
Länsstyrelsen anser att de skyddsåtgärder och åtgärder som är kopplade till kommunens övergripande mål i miljöstrategin från 2015 och som kommunen planerar att vidta för att klara MKN enligt planeringsriktlinjerna för vatten behöver konkretiseras och redovisas tydligare.

Av statusklassningen i VISS framgår att den ekologiska statusen är god i vattenförekomsten Mälaren-Prästfjärden. Belastningen av näringsämnen till Mälaren från avloppsreningsverk är direkt kopplad till befolkningsökningen samtidigt som utsläppen från reningsverk till Mälaren ökar i relation till andra källor. På sikt innebär det en uppenbar risk för att vattenstatusen försämras. Utsläppen från avloppsreningsverk till Mälaren bör därför minska. En ökad anslutning till kommunalt VA är verkningsfulla åtgärder i omvandlingsområden och mindre tätorter. En koncentration till Bålsta kommer också att förutsätta en modernisering av befintligt ledningsnät för att inte försämra Mälarens status.

Yt- och grundvattenfrågorna behandlas i flera olika dokument, under olika rubriker, och med olika frågeställningar i planen. Länsstyrelsen anser att kommunen bör överväga om strukturen kring vatten i översiktsplanen behöver förtydligas för att frågorna ska kunna behandlas adekvat i efterföljande planering.

Vattenkvaliteten på både yt- och grundvatten kan påverkas av översiktsplanens inriktning. Länsstyrelsen anser att konsekvenserna av samrådshandlingens strukturbilder med utgångspunkt i miljökvalitetsmål och miljökvalitetsnormer för vatten ska redovisas tydligare.

Strukturen kring vattenfrågorna ses över. De åtgärder som ska vidtas för att klara miljökvalitetsnormerna för vatten konkretiseras och tydliggörs.

Dagvatten
Inom tätorten Bålsta planeras en omfattande förtätning och komplettering av bostäder och verksamheter vilket leder till ökande mängder dagvatten. Frågan om

hur Mälarens vatten kan påverkas av en förtätning av Bålsta tätort hänskjuts till ett kommande vattenprogram. Det framgår även att en dagvattenpolicy hanterar denna fråga. Länsstyrelsen anser att det är viktigt att tydliga riktlinjer och ambitioner kring åtgärder tas fram för hur dagvatten ska hanteras vid detaljplanering, bygglov, tillsyn och tillstånd.

Vattenprogrammet och dagvattenpolicyn arbetas in i utställningsförslaget och dess planeringsriktlinjer.

Avlopp

Enligt planen ska ny bebyggelse i första hand koncentreras till områden med befintlig bebyggelse vilket är positivt med tanke på att det ökar möjligheterna för en miljömässigt godtagbar VA-hantering. Länsstyrelsen vill även lyfta fram kommunens ansvar enligt Lagen om allmänna vatten- och avloppstjänster, för att i samlad bebyggelse säkerställa att vatten- och avloppsfrågorna får en godtagbar lösning. För att lösa VA-frågorna i Bålsta och i andra tätorter hänvisas i planen till efterföljande prövning och tillståndsgivning. Mellankommunala lösningar nämns även i texten. Länsstyrelsen anser att kommunen bör förtydliga hur dessa skulle kunna se ut.

Det är positivt att riktlinjer formuleras för att utsläpp ska minimeras och en hållbar utveckling ska nås men avgörande för resultatet är hur frågorna hanteras och vilka mål som ställs upp. I planen borde redan nu tydligt uppsatta mål eller nivåer ställas upp för vart man vill nå. I planen hänvisas till VA-planen men åtminstone principiella ställningstaganden bör kunna tas till hur VA-frågorna ska lösas. En viktig åtgärd för att minska utsläppen av näringsämnen är en ökad anslutningsgrad till det kommunala VA-nätet. Andra viktiga åtgärder är var bebyggelse ska lokaliseras, vilka tekniska lösningar man väljer är också avgörande för hur man ska kunna minska utsläppen trots en ökad befolkning. Exempelvis kan kretsloppslösningar väljas. Målsättningar för en förnyelse av ledningsnätet torde sannolikt finnas i en saneringsplan, dock saknas hänvisning till denna plan i översiktsplanen. Länsstyrelsen anser att kommunen bör hänvisa till redan framtagna strategier och mål.

Frågan behöver stämmas av med VA och miljöavdelningen.

Synpunkter på allmänna intressen

Riksintressen allmänt

De områden i Håbo kommun som omfattas av riksintressen beskrivs i Bilaga 2, *Riksintressen*. I texten framgår det var riksintresset finns samt vilka värden som finns i området. Länsstyrelsen anser att bilagan behöver förtydligas. Den bör redovisa en åtskillnad mellan 3 och 4 kapitlet Miljöbalken. Den bör också ange motivtexterna till riksintresseanspråken enligt 3 kapitlet MB. Länsstyrelsen önskar se ett förtydligande av hur översiktsplanens föreslagna utveckling ska tillgodose riksintressena. Se vidare synpunkter under respektive riksintresse.

Bilaga 2 revideras enligt ovan.

Riksintresse för kulturmiljö

Kommunen ska i översiktsplanen visa hur de ska tillgodose riksintresseområdenas utpekade värden, så att dessa inte skadas påtagligt. Översiktsplanen ska även visa hur man avser att skydda värdena, eller mildra eventuell negativ påverkan, när förändringar inom riksintresseområden planeras. Samtidigt saknar samrådshandlingarna ibland information om vilka åtgärder man avser genomföra, eller hur namngivna åtgärder kan komma att påverka riksintresset. Ett sådant exempel är föreslagen färjeförbindelse till Knivsta kommun där Länsstyrelsen anser att förslagets konsekvenser på riksintresset ska redovisas. Ett annat exempel är föreslaget LIS-område vid Skokloster slott, där samrådshandlingen inte anger vilka åtgärder som föreslås. De riktlinjer för hänsyn till kulturmiljön, som tas upp i det tematiska tillägget om LIS-områden, nämner enbart vikten av att bevara det öppna landskapet och att en förändrad användning av jordbruksmark ska undvikas. Här bör fler riktlinjer läggas till, med bäring på riksintresseområdets höga kulturhistoriska värden kring slottsområdet och kyrkan. De planeringsriktlinjer som redovisas under avsnitt 4.4 i samrådshandlingen ska säkerställa att riksintresseområdenas värden inte skadas påtagligt. Länsstyrelsen ställer sig tveksam till att värnande av enbart den högst klassade jordbruksmarken, kompensering av skador eller tillämpande av kommunens kulturmiljövårdsprogram, säkerställer att riksintresseområdenas upprätthålls. Länsstyrelsen anser att planeringsriktlinjerna rörande kulturmiljö behöver förtydligas avseende hur kulturmiljövärden ska tillgodoses. Länsstyrelsen erinrar här även om 3 kap. 4 § Miljöbalken.

Länsstyrelsen föreslår att riktlinjerna för eventuell vindkraftsproduktion bör tas fram där det framgår hur hänsyn ska tas till riksintresset för kulturmiljö.

Länsstyrelsen har tagit fram ett förslag till revidering av riksintresseområdenas beskrivningar och förtydligat deras gränser. De beskrivningar, motiveringar och kartor som gäller idag bör användas tills dess att det nya beslutet föreligger. Länsstyrelsen anser att riksintresseområdenas beskrivningar och motiveringar bör redovisas i bilaga 2.

Planeringsriktlinjerna revideras för att tydliggöra hur kommunen avser att skydda riksintresseområden för kulturmiljö.

Bilaga 2, riksintressen, kompletteras med riksintresseområdenas beskrivningar och motiveringar.

Riksintresse totalförsvaret

I översiktsplanen utgår Håbo kommun från att totalförsvarets gränser inte är absoluta och att justeringar från Försvarsmaktens avgränsning kan komma att göras om det handlar om väsentliga samhällsintressen. Länsstyrelsen vill upplysa om att enligt 3 kap 10 § Miljöbalken ska Försvarsmaktens riksintressen ges företräden i de fall då riksintressen bedöms oförenliga.

Länsstyrelsen upplyser också om att influensområdenas utbredning inte är justerbara då de är beräknade utifrån riksintressets omgivningspåverkan, gällande miljötillstånd samt möjligheten till utnyttjandet av riksintressena så som

exempelvis möjligheten att starta och landa på flygplatser. En förändring av influensområdena skulle också kunna påverka möjligheten att utnyttja riksintresset negativt.

Håbo kommuns definition av sammanhållen bebyggelse skiljer sig från Försvarsmaktens definition. Försvarsmakten definierar sammanhållen bebyggelse utifrån Lantmäteriets karta i skala 1:250 000 och de områden som utgörs av gula ytor. Länsstyrelsen påpekar att samråd ska hållas med Försvarsmakten utifrån Försvarsmaktens definition av sammanhållen bebyggelse. Detta bör framgå av översiktsplanen. Länsstyrelsen anser också att texten rörande riksintresset för totalförsvarets militära del bör göras tydligare så att den kan tjäna som underlag för bedömning av behov av samråd med Försvaret.

Håbo kommun har pekat ut två områden som möjliga för etablering av vindkraft. Områdena är belägna intill stoppområden för höga objekt. Länsstyrelsen påtalar att det är viktigt att de utpekade områdena inte ligger inom stoppområdet.

Under rubriken Ärna flygplats i bilaga 2, *Riksintressen*, anser Länsstyrelsen att texten bör förtydligas avseende höga objekt. Med höga objekt menas objekt som uppnår en högre höjd än 20 meter utanför sammanhållen bebyggelse respektive 45 meter inom sammanhållen bebyggelse. Länsstyrelsen anser också att texten bör förtydligas avseende influensområden och när samråd ska ske med Försvarsmakten, enligt följande:

Stoppområdet innebär att inga nytillkommande höga objekt kan tillåtas inom området utan att påtaglig skada på riksintresset Uppsala övningsflygplats uppstår. Inom detta område ska plan-och lovärenden avseende höga objekt remitteras till Försvarsmakten.

Influensområde för luftrum påverkar uppförandet av höga objekt. Inom området finns en maximal tillåten totalhöjd (meter över havet) för objekt baserat på MSA (Minimum Sector Altitude civil beteckning, Minimum Safe Altitude militär beteckning) för Uppsala övningsflygplats. Inom detta område ska plan-och lovärenden avseende höga objekt remitteras till Försvarsmakten.

Inom influensområde för väderradar ska alla objekt högre än 20 meter remitteras till Försvarsmakten.

Länsstyrelsen anser att kommunen i översiktsplanen även bör ta hänsyn till totalförsvarets civila del. Enligt regeringens försvarspolitiska inriktning 2016-2020 ska planeringen för civilt försvar återupptas. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) ansvarar för utpekandet av anspråk av riksintresse för totalförsvarets civila del.

Bilaga 2, riksintressen, revideras enligt ovan.

Riksintresse för kommunikationer

Järnväg – Mälarbanan

Trafikverket bygger nu ut järnvägen mellan Tomteboda och Kallhäll nära Stockholm från dubbelspår till fyra spår. Det finns dock inget beslut om utredning eller fortsatt utbyggnad till fyra spår mot Bro och Bålsta i dagsläget. En framtida utbyggnad skulle kräva byggnadsfrihet utifrån risk- och säkerhet längs spårområdet.

I centrala Bålsta finns byggnadszoner utlagda i Mälarbanans närhet, inom vilket hänsyn måste tas till bland annat risk- och säkerhetsavstånd. Beroende på typ av markanvändning kan även bullersituationen behöva beaktas. Det byggnadsfria avståndet anges av kommunen i planeringsriktlinjerna till 30 meter. Länsstyrelsen anser att kommunen bör förtydliga hur detta gäller i relation till en eventuell framtida spårutbyggnad.

Utställningsförslaget kompletteras enligt ovan.

Riksintresse sjöfart

I avsnittet riksintressen redovisas riksintresset för farleden från Kalmarviken över Prästfjärden till Ytterholm. Farleden kan förväntas få ett ökat antal anlöp i framtiden vilket kommunen också redovisar.

Riksintresse energiproduktion – vindkraft

Länsstyrelsen vill informera om att Energimyndigheten under 2015 har sammanställt goda exempel på hur transport- och bebyggelseplanering samt förnybar energi kan integreras i den fysiska planeringen.

Riksintresse för friluftslivet

Länsstyrelserna har tagit fram förslag på nya eller uppdaterade områden och beskrivningar utifrån ny kunskap och nya förhållanden. 2017-01-25 fattade Havs- och vattenmyndigheten beslut om att fastställa värdebeskrivningar och avgränsningar för flertalet nya och reviderade områden, däribland södra Mälaren i Uppsala län.

Bilaga 2, riksintressen, kompletteras med de nya och reviderade riksintresseområde för friluftslivet.

Riksintressen för naturvård 3 kap. 6§ MB och Natura 2000-områden 4 kap. 8§ Miljöbalken

Håbo kommun anger att i områden som utgör riksintresse för naturvården och i områden i övrigt som har höga naturvärden att nuvarande markanvändning ska fortgå. Vidare anger kommunen att åtgärder som inte syftar till att vidareutveckla naturvården inte ska genomföras i skyddade områden. Länsstyrelsen anser att kommunen bör förhålla sig mer konsekvent till områden av riksintressen för naturvården enligt 3 kap. 6§ respektive så kallade Natura 2000-områden enligt 4 kap. 8 § MB.

Bilaga 2, riksintressen, kompletteras enligt ovan.

Nya LIS-områden

Kommunen redovisar ett eventuellt nytt LIS-område i Ekilla. Ekilla omfattas av Natura 2000 till följd av Habitatdirektivet och Fågeldirektivet. Länsstyrelsen anser att kommunen ytterligare ska precisera hur ett nytt LIS-område vid Ekilla ska användas och utvecklas innan Länsstyrelsen kan beakta dess lämplighet. Länsstyrelsen anser att det inte är lämpligt att utveckla området för bostäder.

Frågan om LIS-område i Ekilla behöver förtydligas i dialog med politiken.

Jordbruksmark – nationellt intresse

Länsstyrelsen delar kommunens syn på att brukningsvärd åkermark, i största utsträckning, ska skyddas från exploatering. Länsstyrelsen anser vidare att när åkermark ändå tas i anspråk för exploatering ska hänsyn tas till arrondering så att den kvarvarande åkermarken kan brukas på ett rationellt och ekonomiskt sätt.

Länsstyrelsen vill dock framhålla, vilket också konstateras i Hållbarhetsbedömningen, att planeringsriktlinjerna om att spara jordbruksmark med högsta klassning skulle kunna medföra att övrig jordbruksmark byggs bort. Utan redovisning av var den högst klassade jordbruksmarken återfinns kan ställningstaganden som gäller påverkan på riksintresseområden inte göras. Länsstyrelsen anser att kommunen bör redovisa vilken mark som utgör högt klassad jordbruksmark och beskriva vad en motivering för att få ta jordbruksmark i anspråk ska behandla.

Utställningsförslaget kompletteras gällande skyddet av brukningsvärd jord- och skogsmark utifrån Miljöbalkens bestämmelser, samt förtydliganden kring hur kommunen ser på eventuell exploatering av åker- och skogsmark.

Miljökvalitetsnormer

För Länsstyrelsens synpunkter angående miljökvalitetsnormer för vatten se stycket om vatten.

När det gäller utsläpp från luft är vägtrafik den dominerande källan i Håbo kommun. Andra källor är fartygstrafiken. Kommunen är medlem i Östra Sveriges luftvårdsförbund i vars regi beräkningar av utsläppen till luft görs. Med tanke på närheten till E18 samt planerad förtätning av bebyggelsen i Bålsta bör kommunen ta fram en strategi för hur man avser att begränsa risken för att luftföroreningarna i tillkommande och befintlig bebyggelse ska öka.

En luft- och bulleranalys har genomförts för att kartlägga luftkvaliteten i kommunen. Utställningsförslaget ska kompletteras med strategier och planeringsriktlinjer som bidrar till att säkerställa en god luftkvalitet med hänsyn till planerad förtätning av bebyggelsen.

Mellankommunala frågor

Länsstyrelsen anser att de mellankommunala frågor som kommunen behandlar i översiktsplanen ytterligare kan fördjupas. Exempelvis bör det framgå hur strukturbilderna påverkar det kommunala perspektivet avseende infrastrukturåtgärder och bostadsutveckling. Länsstyrelsen anser också att det

mellankommunala och regionala perspektiven på Mälaren kan utvecklas, mot bakgrund av de många intressen och kommuner som ska samsas om Mälaren.

Utställningsförslaget kompletteras enligt ovan.

Miljö, hälsa, säkerhet och risk för olyckor

Översvämningsrisker

Kommunen lyfter problematiken kring ökade skyfall och skriver även att skyfallshanteringen ska utvecklas. Länsstyrelsen vill påminna om att lågpunktskarteringar för hela länet togs fram under 2016. Underlaget visar vilka områden i länet som vid ett kraftigt regn kan bli vattenfyllda och hur ytavrinningen kan se ut i landskapet vid stora regnmängder. Underlaget ska ses som en aktsamhetskarta och kan användas till att få en övergripande och generaliserad bild av var vatten rinner och samlas vid ett skyfall.

Klimatanpassning, höga temperaturer och extrema väderförhållanden

Ett av de viktigaste verktygen för anpassning till klimatförändringar är planering, översiktsplaner och detaljplaner. Med långsiktiga strategier ska stadsplaneringen verka för att kunna hantera konsekvenser av klimatförändringar och samtidigt bidra till upplevelsen av staden. Länsstyrelserna runt Mälaren har tagit fram rekommendationer för ny bebyggelse längs Mälarens stränder. Rekommendationerna utgår från de översvämningsnivåer för Mälaren som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) redovisar inom arbetet med EU:s översvämningsdirektiv.

Länsstyrelsen menar att det är viktigt att säkra att klimatanpassning vägs in i samtliga delar av planeringsprocessen, både gällande ny- och ombyggnation. Klimatanpassningsperspektiv krävs inte bara vid nybyggnation utan även för befintliga byggnader och offentliga miljöer. Där har översiktsplanen en viktig funktion, att visa behovet av åtgärder samt hur de ska genomföras i redan befintliga miljöer. Det konstateras att tyngdpunkten i samrådshandlingen, ligger vid hälsa och säkerhet. Länsstyrelsen vill påminna om att det handlar inte bara om att undvika negativa konsekvenser utan även om att nyttja förändringarna till att bidra med något positivt i staden eller på landsbygden. Då befolkningen i Håbo kommun ökar och tätorter växer mot Mälaren vill Länsstyrelsen erinra om vikten av att lokalisering av samhällsviktiga funktioner möjliggörs i områden som inte riskerar negativ påverkan av klimatförändringar. Behov av sådana ytor bör tydliggöras i det fortsatta planarbetet.

Utställningsförslaget kompletteras enligt ovan.

Buller och vibrationer

Länsstyrelsen instämmer i att en kartläggning av väg och spårtrafik bör genomföras som underlag för en bedömning av vilka nivåer av väg- och tågtrafikbuller som kan uppkomma i områden som pekats ut för bebyggelse i närheten av E18, Stockholmsvägen och järnvägen. Även bullersituationen i det kommunala vägnätet bör kartläggas. Ett sådant underlag kan tas fram med hjälp av beräkningsprogram. Bristen på underlag om väg- och järnvägsbuller gör att

man utifrån nuläget inte kan avgöra vilken typ av bebyggelse som är lämplig i föreslagna bebyggelseområden.

För vibrationer från järnväg tillämpar Länsstyrelsen 0,4 mm/s (RMS 1-80 Hz) som den nivå som ska följas vid nybyggnation.

Radon

Enligt översiktsplanen har höga värden av markradon konstaterats i enskilda mätningar i delar av kommunen orsakade av geologin i kommunen. Radonsäkert byggande ska därför tillämpas. Länsstyrelsen anser att riktlinjerna bör kompletteras med detta.

Utställningsförslagets planeringsriktlinjer kompletteras med att radonsäkert byggande ska tillämpas.

Kraftledningar och elektromagnetisk strålning

Kommunen berörs av sex stycken kraftledningar som tillhör stamnätet för el. Två stycken parallellgående 400 kV-luftledningar från Fiskbrunna i norr till Notholmen i söder. I öst-västlig riktning löper två parallellgående 220 kV-ledningar mellan Fiskbrunna och Värsta.

Länsstyrelsen anser att ovan nämnda kraftledningar bör redovisas i kartmaterialet för att tydliggöra att hänsyn kan behöva tas i planeringen så att påverkan på människors hälsa och säkerhet undviks. Svenska Kraftnät har en policy, som stöds av Länsstyrelsen och Strålsäkerhetsmyndigheten, att vid nyprojektering tillämpa 0,4 mikrotesla som högsta magnetfältsnivå vid byggnader där människor vistas varaktigt.

De ovan nämnda kraftledningarna redovisas i karta i utställningsförslaget.

Utställningsförslagets planeringsriktlinjer kompletteras med hänsyn till magnetsfältsnivåer.

UV-strålning

För att minska risken för hudcancer finns anledning att planera barns utemiljöer, inte minst kring skolor och förskolor, med vegetation som skuggar så att direkt UV-strålning från solen begränsas.

Utställningsförslagets planeringsriktlinjer kompletteras med vikten av att minska UV-strålningen i barns utemiljöer.

Risker farligt gods med mera

Är planområdet beläget inom 150 meter från vägar och järnvägar där transport av farligt gods kan förekomma ska de risker som detta medför analyseras. Länsstyrelsen anser att avsteg från dessa riktlinjer ej ska göras, för att säkerställa en fortsatt hög säkerhet. Det ökande byggandet intill transportleder för farligt gods gör att den samlade samhällsrisken ökar även om den för varje enskild plan

kan anses vara på en acceptabel nivå. I översiktsplanen bör den ökande samhällsrisken beaktas.

Trafikverkets rekommenderade primära vägar för transporter av farligt gods inom Håbo kommun är väg E18. Rekommenderade sekundära transportvägar finns inte i Håbo kommun med lv 269/263 rekommenderas för transporter till och från Sigtunaområdet i Upplands-Bro kommun. Transporter av farligt gods förekommer också på järnväg.

Utställningsförslaget kompletteras med gällande regler för planering intill transportleder för farligt gods. I samband med detaljplaneläggning av områden inom 150 meter från stråk där transport av farligt gods kan förekomma ska riskerna beaktas och vid behov utredas.

Skyddsområden utmed järnväg

Längs järnvägen bör generellt sett ingen ny bebyggelse tillåtas inom 30 meter från närmaste spårmitt. Beakta särskilt den notering som finns gällande rekommendationer i planering längs Mälarbanan där Trafikverket vill hävda 35 m byggnadsfrihet utifrån ett framtida behov av ytterligare två spår. Länsstyrelsen anser att kommunen kan överväga trafikverkets resonemang utifrån ett långsiktigt perspektiv. Skyddsavståndet syftar till att skydda bebyggelse från urspårning av tåg och ger utrymme vid eventuella räddningsinsatser om det skulle ske en olycka. Risker med farligt gods bör dock beaktas inom ett område på 150 meter från järnvägen. Här kan särskilda analyser behövas för att utreda om framtida bebyggelse är lämplig med hänsyn till järnvägen.

Risk för ras och skred

Länsstyrelsens skredkarteringskarta finns med i översiktsplanen (bilaga 1). I översiktsplanen påpekas att vid ändrad markanvändning ska alltid risken för skred undersökas. I Håbo kommuns LIS-plan påpekas att frågan gällande ras och skred alltid *bör* hanteras vid planering i strandnära lägen. Länsstyrelsen vill informera om att frågan alltid *ska* hanteras. Detta är ett krav enligt PBL, vilket ska framgå av översiktsplanen.

Utställningsförslaget revideras enligt ovan.

2 kap. 2-3 § PBL allmänna intressen enligt PBL samt nationella mål, planer och program

I översiktsplanen anger kommunen både RUS och RUFS som styrande dokument. Av planförslaget framgår att det har bäring på samtliga av RUS fyra inriktningar (en innovativ region, en växande region, en kompetent region och en attraktiv region) men att kommunen anser att särskilt inriktningen om en växande region är applicerbar på Håbo kommun. Länsstyrelsen vill här framföra att planen med fördel kan utvecklas med en etappindelning för att tydliggöra kommunens ställningstaganden utifrån kortare och längre tidsperspektiv.

Utställningsförslaget kompletteras enligt ovan.

Behovet av en etappindelning för att tydliggöra kommunens ställningstaganden utifrån kortare och längre tidsperspektiv ses över.

Trafikinfrastruktur

Väg

Håbo kommun ser att den ökande befolkningen kommer att ställa krav på ny infrastruktur och avser därför att ta fram en övergripande infrastrukturplan vilket länsstyrelsen ser positivt på.

Gång- och cykelvägar

I översiktsplanen presenteras flera olika förbindelser för gång- och cykeltrafik både för arbetsresor och rekreations- och turistresor. Planerad utbyggnad av gång- och cykelvägar skulle knyta ihop kommunens mindre orter med Bålsta men även knyta Bålsta till Bro och på så sätt stärka det regionala cykelvägnätet. Länsstyrelsen ser mycket positivt på en utbyggnad av gång- och cykelvägnätet men vill poängtera att kommunen bör knyta detta tydligare till sin egen infrastrukturplan samt till länstransportplanen och RUFS.

Utställningsförslaget kompletteras enligt ovan.

Förbindelse – Skokloster – Knivsta

Håbo kommun föreslår i översiktsplanen en broförbindelse mellan Skokloster och Knivsta. Länsstyrelsen vill framhålla att alternativen måste utredas noggrant samt att konsekvenserna måste belysas ordentligt.

I samrådsförslaget föreslås en bro- eller färjeförbindelse mellan Skokloster och Knivsta kommun. Håbo kommun håller med Länsstyrelsen om att alternativen och konsekvenserna av den föreslagna förbindelsen behöver utredas.

Naturmiljö

Länsstyrelsen erinrar om pågående naturreservatsbildning norr om omvandlingsområde Kalmarsand. Länsstyrelsen ser positivt på att ett samband med Stockholms gröna kil Görvälnkilen skapas och vill understryka vikten av att en sådan koppling långsiktigt ska kunna bidra både till biologisk mångfald och ekosystemtjänster.

Under rubriken fritid anges att en grönstrukturplan, som pekar ut värdefulla områden samt fastställer för bevarande, utveckling och sammanlänkning av dessa, bör tas fram och att den ska utgöra ett verktyg för framtida planering. Länsstyrelsen anser att det är positivt att en grönstrukturplan tas fram. Länsstyrelsen anser att det skulle bidra till planens tydlighet om den befintliga övergripande grönstrukturen redovisas som en utgångspunkt för förslaget.

I beskrivningen för område 4C *Norr om E18* står att en grön koppling, från Granåsen vidare mot Stockholms län och Görvälnkilen bör bevaras i samband med att området utvecklas till verksamhetsområde. Länsstyrelsen anser att

kommunen ytterligare ska belysa frågan om hur dessa motstående intressen skall avvägas.

I avsnitt *Tillvarata naturen* anger kommunen att åtgärder som innebär ett intrång i särskilt värdefulla natur- och kulturområden som översiktsplanen pekar ut ska undvikas men att de kan få genomföras om åtgärden resulterar i en ökad hållbarhet i andra avseenden. Länsstyrelsen anser att om intrång ska göras i värdefulla naturområden så måste det motiveras och i enlighet med föreslagna riktlinjer bör kompensationsåtgärder övervägas.

Kulturmiljö

Övriga kulturhistoriskt värdefulla områden

För att översiktsplanens olika delar ska utgöra ett användbart underlag vid planering, bör större vikt läggas vid att tydliggöra de kulturhistoriska värdena, både i text och på karta. Presentationen av dem är i samrådshandlingen delvis otydlig, ibland missvisande och fördelad på olika delar. Länsstyrelsen föreslår att kommunen redovisar alla kulturmiljövärden på samma ställe i planhandlingen, t.ex. under bilaga 1, *Allmänna intressen*.

Istället för att enbart söka motivering till varför man föreslår att utpekade värden ska tas bort eller skadas, anser Länsstyrelsen att fokus bör ligga på att se kulturmiljövärden som en tillgång och resurs i planeringen och på att finna lösningar som inte skadar utan snarare förstärker de värden som finns i området.

Det kan generellt vara komplicerat att kompensera för ett skadat eller borttaget kulturmiljövärde, då platsen ofta har betydelse för värdet och autenticitet är av vikt i sammanhanget. Länsstyrelsen ifrågasätter innebörden av kompensationsåtgärder i förhållande till kulturmiljövärden och därmed riktlinjen i avsnittet kulturhistoriska miljöer. Kommunen bör förtydliga vad det kan vara fråga om i relation till kulturmiljövärden.

Strukturen gällande kulturmiljöer tydliggörs.

Fornlämningar

Det finns områden med fornlämningar av högt värde, vilka inte ingår i särskilt utpekade områden, men som bör bevaras, och där tillstånd till borttagande troligen inte kommer att medges vid en eventuell ansökan. Det gäller t.ex. vissa hålvägsmiljöer vid Draget. Planhandlingen omtalar att tätortsnära naturmark är prioriterad. Den kan med fördel läggas inom områden som inkluderar fornlämningar och deras lagskyddade fornlämningsområden. Lämningarna kan då tillgängliggöras, vilket ligger i linje med de nationella målen för kulturarvsarbetet.

Elektroniska kommunikationer, master

En robust och välutbyggd IT-infrastruktur är viktig för att trygga välfärden och är en central infrastruktur som ligger till grund för många andra områden och behöver därför tas med tidigt i planeringsprocessen.

Master och höga objekt kan, beroende på hur och var de placeras i landskapet, påverka landskapsbilden negativt. Länsstyrelsen anser att det vore värdefullt om kommunen i översiktsplanen anger riktlinjer för placering av master ur ett landskapsbildsperspektiv men också med avseende på elektromagnetisk strålning.

Utställningsförslaget kommer inte ange riktlinjer för placering av mobilmaster med mera. Vid beslut gällande anläggning av master och dylikt ska gällande lagstiftning följas och påverkan på människors hälsa och säkerhet samt landskapsbild-, natur- och kulturvärden analyseras.

Friluftsliv och rekreation

I översiktsplanen beskrivs Håbo kommuns nuvarande och framtida möjligheter till friluftsliv och rekreation på ett bra sätt. Kommunen lyfter vikten av att det finns miljöer för friluftsliv och rekreation som passar alla vilket länsstyrelsen ser som mycket positivt. Länsstyrelsen ser det som positivt att kommunen planerar att ta fram en grönstrukturplan.

Länsstyrelsen vill också lyfta de tio nationella målen om friluftsliv.

Utställningsförslaget kompletteras med de tio nationella målen om friluftsliv.

Barnperspektiv

Länsstyrelsen vill understryka vikten av att beakta barnens perspektiv i planeringen Länsstyrelsen anser att översiktsplanen ska redovisa hur barnperspektivet har tagits om hand i arbetet med att ta fram översiktsplanen hittills och hur de får komma till tals framöver och får möjlighet att påverka planen och dess inriktning.

Länsstyrelsen noterar att Håbo kommun avser att planera för stora förskolor med 6-8 avdelningar. Länsstyrelsen upplyser om vikten av att barn och unga har tillgång till tillräckligt stora gårdar för att kunna utveckla sin fysik.

Utställningsförslaget kompletteras med vikten av barnperspektivet.

Planeringsriktlinjerna kompletteras med att kommunen ska följa Boverkets rekommendationer kring storleken av skolgårdar och förskolegårdar.

Upplysningar om lag, förordnanden och prövningar med mera

Fornlämningar, kyrkomiljöer och byggnadsminnen

Planen är otydlig om vilka lagskydd som gäller för olika objekt och miljöer med kulturmiljövärde. Riksintresseområden ska skyddas från påtaglig skada enligt miljöbalken, men inte kulturmiljölagens 2:a kap som uppges i Bilaga 2, *Riksintressen.*

Det bör i översiktsplanen tydliggöras att alla fornlämningar åtnjuter ett starkt skydd enligt kulturmiljölagens andra kapitel. Vidare bör de likaså lagskyddade fornlämningsområdena nämnas, vilka omgärdar alla fornlämningar. Sedan 2014 har kulturmiljölagens definition av fornlämning ändrats. Kulturmiljölagens skydd av privata byggnadsminnen enligt kulturminneslagens tredje kapitel bör nämnas.

Så även skyddet för statliga byggnadsminnen med trädgårdar mm., enligt förordning 2013:558. Detsamma gäller skyddet för kyrkor tillkomna före 1940, med tillhörande kyrkotomter, enligt kulturmiljölagens 4:e kapitel.

Bilaga 2, riksintressen, kompletteras enligt ovan.

Artskydd och fridlysta arter

Kommunen har ett ansvar för att, vid utvecklingen av staden och orter, ta hänsyn till de fridlysta arterna och bevarandet av deras livsmiljöer. Länsstyrelsen anser att artskyddet och en kommunal naturvårdsstrategi bör tydliggöras i större utsträckning i översiktsplanen för att tidigt kunna ta hänsyn till naturvärdena och därmed underlätta ett efterföljande planarbete och genomförande. Översiktsplanen kan i detta syfte presentera befintligt planeringsunderlag samt riktlinjer för utredningar och skyddsåtgärder så att stadsutveckling och naturvård kan integreras.

Utställningsförslagets planeringsriktlinjer kompletteras enligt ovan.

Vattenskyddsområde

Av översiktsplanen framgår att Håbo kommun avser att skydda samtliga kommunens vattentäkter genom vattenskyddsområden. Dispens från gällande vattenskyddsföreskrifter kan komma att krävas för ett flertal projekt inom staden. Ansökan om dispens görs hos Länsstyrelsen. En dispens får inte medges om de ansökta åtgärderna motverkar syftet med vattenskyddsområdet.

Landskapsbildskydd

Inom kommunen finns flera områden med landskapsbildskydd enligt naturvårdslagen i dess äldre lydelse. Länsstyrelsens tillstånd kan krävas för ny och ombyggnader, ändring av fasad eller tak, ändring av marknivån, luftledningar och andra infrastruktur-anläggningar, plantering av skog, avverkning samt uppförande av eller ändring av plank eller mur. De områden som omfattas av förordnande för skydd av landskapsbilden i Håbo kommun är Biskops-Arnö och Lilla Ullfjärden med omgivningar. Lagstiftarens avsikt är att förordnanden om landskapsbildskydd ska ersättas av modernare lagstiftning tillexempel områdesbestämmelser. Länsstyrelsen ser gärna att kommunen initierar ett sådant arbete.

Markavvattning

Vid planering för bebyggelse eller exploateringar av våtmarker eller annan mark där det krävs markavvattning för att kunna genomföra exploateringen måste det markavvattningsförbud som gäller i Uppsala län vägas in tidigt i planeringsprocessen. Markavvattningsförbudet innebär ett hårdare bevarandeskydd och att prövningen av en markavvattning ska ske i två steg. Först krävs en dispens från markavvattningsförbudet och sedan tillstånd till själva åtgärden. Dispensprövningen är att betrakta som en tillåtlighetsfråga.

Vid planering för bebyggelse eller exploateringar av jordbruksmark är det viktigt att i ett tidigt skede skaffa sig kunskap om befintliga markavvattningsföretag i området eller sådana som kan komma att beröras.

Hållbarhetsbedömning inklusive MKB

Länsstyrelsen är positiv till att kommunen väljer att göra en hållbarhetsbedömning.

Syftet att identifiera, beskriva och bedöma hållbarhetsaspekter och de betydande miljöaspekter som planförslaget ger upphov till. Länsstyrelsen anser att den samlade konsekvensbeskrivningen och förslagen till åtgärder ska behandlas i det fortsatta planarbetet. Specifika synpunkter har redovisats i texterna ovan och i sammanfattningen.

Länsstyrelsen anser att etappindelning och avgränsning i tid är en lämplig åtgärd att vidta i den fortsatta planeringen.

Kommunen anger att nollalternativet utgörs av översiktsplanen från 2006 samt den fördjupade översiktsplanen för Bålsta från 2010, samt den praktiska tillämpningen av ÖP och FÖP, i det fall det kan beläggas att tillämpningen skiljer sig väsentligt från dokumentens intentioner.

Länsstyrelsen saknar en beskrivning av de konsekvenser som blir följden av de olika utvecklingsscenarier för befolkningsökningen som kommunen presenterar. Länsstyrelsen önskar en redogörelse för hur den påverkan som de olika scenarierna har på sociala ekonomiska och miljömässiga hållbarhetsaspekter. Se även synpunkten på etappindelning.

Behovet av en etappindelning för att tydliggöra kommunens ställningstaganden utifrån kortare och längre tidsperspektiv ska ses över.

2.2 Region Uppsala

Nya regionala mål i strategier och program för Region Uppsala

Region Uppsala har tagit fram en ny Regional utvecklingsstrategi. Kommunen bör till granskningsversionen arbeta in de nya regionala målsättningarna och förutsättningarna som lyfts fram i den nya strategin. Region Uppsala anser att kommunen tydligare bör redovisa hur översiktsplanen bidrar till att uppnå dessa regionala mål.

Regionfullmäktige antog den 21 september 2016 ett nytt trafikförsörjningsprogram som anger mål och riktlinjer för kollektivtrafiken i länet. Region Uppsala anser att kommunen tydligare bör redovisa hur översiktsplanen bidrar till att uppnå de regionala målen i trafiksförsörjningsprogrammet.

I planen anges att Bålsta är utpekad som regional kärna i kommunen. Region Uppsala ser Bålsta som en kommunhuvudort i Håbo kommun. Till begreppet regional kärna bör funktioner och definitioner kopplas. Region Uppsala har i den regionala utvecklingsstrategin tagit fram en strukturbild. I den är Bålsta utpekad som kommunal huvudort. Uppsala är utpekad som regional stad.

Utställningsförslaget kompletteras med de målsättningar som lyfts fram i den regionala utvecklingsstrategin och trafikförsörjningsprogrammet.

Hållbar utveckling – bebyggelsestruktur, infrastruktur och kollektivtrafik

Håbo kommun har en tydlig ansats och ambition i översiktsplanen att lokalisera bostäder och ny bebyggelse i övrigt till kollektivtrafiknära lägen främst i centrala Bålsta. Region Uppsala anser att kommunen inriktning i planen överlag bidrar till en hållbar utveckling, genom förbättrade gång- och cykelmöjligheter samt att underlaget för kollektivtrafiken förväntas öka. De investeringar som Region Uppsala gör i kollektivtrafik får på detta sätt största möjliga nytta.

Bålsta har idag två avfarter från E18. Avståndet mellan dessa infarter är 3,8 kilometer. Kommunen föreslår en ny tredje avfart mitt emellan dessa. Utifrån ortens storlek, kommunens hållbara planering och lokalisering av nya bostäder och verksamheter, anser Region Uppsala att behovet av en eventuell ny avfart behöver utredas ytterligare.

Håbo kommun bör i översiktsplanen tydligare planera för en framtida utbyggnad av Mälarbanan. Kommunen bör i dialog med Trafikverket säkerställa ett spårreservat för framtida utbyggnad till fyra spår.

När det gäller Arosstråket (järnväg Enköping-Uppsala) så pågår en systemanalys för östvästliga förbindelser norr om Mälaren. Arbetet ska utmynna i val av korridor för järnväg.

När det gäller lokaliseringen av verksamhetsområdena Logistik Bålsta och Dragelund ser Region Uppsala behov av att tillsammans med kommunen utreda möjligheterna för hållbara transporter till dessa områden.

Håbo kommun håller med Region Uppsala om att en framtida tillkommande trafikplats i Bålsta behöver utredas ytterligare. Detta kommer att ske i dialog med Trafikverket och berörda aktörer.

Planering för hälso- sjukvård, tandvård och ambulanssjukvård

Region Uppsala förutsätter att översiktsplanen medger byggande av vårdcentraler, tandvårdskliniker och ambulansstationer i närheten av nya bostadsområden. I takt med att orten växer ökar också behovet av primärvård. Från planeringssynpunkt är det viktigt att säkerställa goda förutsättningar för vårdcentralverksamhet i tillräcklig omfattning. En kontinuerlig dialog för att hitta rätt lokalisering och möjlighet att dimensionera verksamheten för rätt antal medborgare.

Region Uppsala anser att kommunen i den kommande planeringen och utformningen av bebyggelse och vägar bör beakta behov och förutsättningar för att kunna bedriva en effektiv ambulanssjukvård. Region Uppsala deltar gärna i kommunens kommande planering av både bebyggelse och vägar för att bidra med kunskap och underlag kring detta.

Håbo kommun ser positivt på en kontinuerlig dialog i kommunens kommande planering för att säkerställa befolkningens behov av hälso- och sjukvård.

3. Grannkommuner och kommunalförbund

3.1 Enköpings kommun

Enköpings kommun anser att Håbo kommun tagit fram ett genomarbetat planförslag. Genom att ta fram en kommunövergripande översiktsplan innehållande både landsbygd och centralort tydliggörs helheten och relationen mellan stad och land.

Arosstråket järnväg mellan Enköping och Uppsala

I den systemstudie som genomfördes för stråket under 2015 klargjorde Sigtuna kommun att en Aroslänk via Bålsta och Arlanda är svår att genomföra till följd av fornlämningar och kulturmiljö i kommunen. Region Uppsala och kommunerna inom 4 Mälarstäder förespråkar att en länk går via Enköping och Uppsala. Detta då Uppsala är den primärt viktiga regionala kärnan som behöver knytas samman med Mälardalen. Arlanda är sekundärt viktig. Uppsala och Enköping har utpekade järnvägsreservat i respektive översiktsplaner vilket bidrar till att en järnvägsutbyggnad skulle kunna ske inom en rimlig framtid. Enköping önskar utifrån det att Håbo kommun ställer sig bakom förslaget om en Aroslänk via Enköping och Uppsala.

Gång- och cykelväg mellan Ekolsund och Krägga

Enköpings kommun instämmer med Håbo kommun om att en gång- och cykelväg mellan Ekolsund och Krägga skulle fylla en regionalt viktig funktion. Enköpings kommun har därför lyft sträckan som prioriterad länk inom Länsplanens behovsplanering.

Håbo kommun ser positivt på att Enköpings kommun har lyfts den berörda sträckan i Länstransportsplanens behovsplanering.

Gemensamt riksintresse friluftsliv

Enköpings kommun vill uppmärksamma Håbo kommun om att riksintresse friluftsliv har uppdaterats och att kartan i bilaga 2 bör uppdateras. I det uppdaterade skiktet delar Enköpings och Håbo kommun två nya och ett reviderat delområde (Nya: Hjälstaviken och Mälarfjärdarna Ekoln, Gorran och Oxen, Reviderade: Ekolsundsviken/Norra Björkfjärden).

Bilaga 2, riksintressen, kompletteras enligt ovan.

3.2 Knivsta kommun

Det förslag till översiktsplan som nu är ute på samråd innebär i dess fulla förverkligande att Knivsta kommer behöva göra omfattande infrastrukturinvesteringar för att kunna möta upp det extra tryck som en färjeförbindelse vid Skofjärden skulle innebära.

Vi kommer i detta remissvar inte att ta ställning till huruvida vi avser att ställa oss positiva till denna förbindelse eller inte. Vi har inga invändningar mot ert förslag men vill tydliggöra att Knivsta kommuns intentioner och ställningstaganden till föreslagna anläggningar kommer att tydliggöras i kommande styrdokument snarare än i vårt remissvar.

Håbo kommun ser positivt på att Knivsta kommun valt att lyfta förbindelsen över Skofjärden i kommunens förslag till ny översiktsplan

3.3 Sigtuna kommun

Inledningsvis vill Sigtuna kommun framföra att kommunen finner översiktsplanens huvudsakliga inriktning som övertygande på en övergripande nivå. Sigtuna kommun delar uppfattningen om att en tät och sammanhållen bebyggelsestruktur i lägen med god kollektivtrafikförsörjning är en förutsättning för en hållbar utveckling såväl lokalt som ur ett regionalt perspektiv.

Arbetsmarknad och kommunikationer

I föreliggande planförslag understryks närheten till Arlanda och Arlandas position som en internationell flygplats som en viktig förutsättning för Håbo kommuns tillväxt. Goda kommunikationsmässiga kopplingar till omkringliggande städers arbetsmarknader är av betydelse både för sysselsättning och för det lokala näringslivet. Sigtuna kommun delar mot ovanstående bakgrund uppfattningen om att det behövs bättre tvärförbindelser och en förbättrad kollektivtrafik mellan strategiska knutpunkter och kommuncentra i regionen. Stråket Bålsta/Sigtuna/Märsta/Arlanda utgör ett sådant transportsamband som är angeläget att utveckla och förstärka. Den huvudsakliga trafikleden för resande mellan dessa knutpunkter är väg 263. Enligt upprättad åtgärdsvalsstudie för väg 263 ska vägen utgöra en sekundär förbindelse med viss regional funktion, där den regionala funktionen delvis består i kollektivtrafiken i stråket Bålsta/Sigtuna/Märsta/Arlanda. Väg 263 uppvisar idag stora brister avseende kapacitet, standard och trafiksäkerhet. Trafikverket som är väghållare för väg 263 och som svarar för planering samt genomförande av åtgärder för en förbättrad trafiksäkerhet och framkomlighet arbetar för närvarande med flera sådana åtgärder på väg 263 i Sigtuna kommun.

Sigtuna kommun anser i likhet med Håbo kommun att det är strategiskt viktigt med en konkurrenskraft och välfungerande kollektivtrafikförsörjning i stråket Bålsta/Sigtuna/Märsta/Arlanda. Sambanden mellan kommunerna kan behöva

utvecklas i takt med den pågående utvecklingen av Airport City Stockholm och för att också tillgängligheten mellan Håbo kommun och den regionala stadskärnan Arlanda-Märsta ska öka. Långsiktigt menar Sigtuna kommun att dessa samband behöver förstärkas och förordar att kommunerna gemensamt tillsammans med berörda kollektivtrafiksmyndigheter verkar för att en stombussförbindelse på sikt kan etableras i stråket Bålsta/Sigtuna/Märsta/Arlanda.

I planförslaget anges att Håbo kommun ser en möjlighet i att inrätta en ny förbindelse (bro eller färja) över Skofjärden mellan Skokloster och Knivsta kommun. Närheten till regionen som en förbindelse skulle skapa menar Håbo kommun kan motivera en utbyggnad i övrig infrastruktur och därmed även möjliggöra för en mer omfattande bebyggelseutveckling i Skoklosterområdet. De förbättrade kommunikationsmöjligheterna kommer sannolikt alstra en ökad trafikmängd på vägnätet i Sigtuna kommun, både på väg 255 och väg 263. Som tidigare konstaterat är väg 263 idag underdimensionerad och uppvisar stora brister avseende kapacitet, standard och trafiksäkerhet. Vid en realisering av planförslaget är det därför väsentligt att säkerställa att nödvändiga åtgärder vidtas för en hållbar trafiksituation. Det ligger i kommunernas gemensamma intresse att fortsatt verka för att, gentemot Trafikverket som väghållare, få till stånd en stärkt kapacitet på det statliga vägnätet.

Den regionala stadskärnan Arlanda – Märsta

I föreliggande planförslag sker referenser till Arlanda som en ”*regional kärna*”. Begreppet ”*regional kärna*” bör särskiljas från begreppet ”*regional stadskärna*” som till skillnad från det förstnämnda härrör från den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen. Arlanda-Märsta är utpekad som en av Stockholmsregionens åtta yttre stadskärnor som är av stor betydelse för regionens samlade konkurrensförmåga. Sigtuna kommun vill tydliggöra att den regionala stadskärnan benämns just ”*Arlanda-Märsta*” och att avgränsningen utöver Arlandaområdet även omfattar de centrala delarna av Märsta tätort.

Utställningsförslaget revideras enligt ovan.

Mälaren med öar

En för kommunerna gemensam och viktig fråga är Mälarens vatten och stränder. Mälaren utgör dricksvattentäkt för större delen av de boende i Mälardalen och hyser värden för biologisk mångfald, rekreation och friluftsliv. Med hänvisning till Mälarens hotade ekologiska status vill Sigtuna kommun betona vikten av att samtliga kommuner inom Mälardalen gemensamt verkar för en förbättrad vattenstatus i syfte att säkra den långsiktiga dricksvattenförsörjningen.

I planförslaget föreslås exploatering i sjönära lägen längs med Kalmarviken. Sigtuna kommun är i allmänt positiva till att Mälaren som resurs och tillgång utnyttjas. Men som noterat av Håbo kommun innebär även en sådan exploatering oundvikligen en ökad mängd hårdgjorda ytor i direkt anslutning till Mälaren. Exploatering riskerar att medföra försämrade infiltrationsmöjligheter och svårigheter att hantera den ökade mängden dagvatten. För att undvika ökade utsläpp och därmed en negativ påverkan på stränder och vattenmiljöer anser

Sigtuna det vara väsentligt att de ekologiska aspekterna synliggörs och tillskrivs prioritet tidigt i planeringsprocessen.

3.4 Upplands-Bro kommun

Gröna samband

Det är positivt att Håbo vill verka för ett sammanhängande nätverk av grönytor regionalt och att detta illustreras i såväl den övergripande strukturbilden som i de mer specifika förslagen till förändringsområden. Planförslaget pekar på att det gröna samband som Görvälnkilen innebär också ska fortsätta västerut från Upplands-Bros kommungräns vidare till Lillsjön och sedan norrut genom Håbo kommun.

Vi vill uppmärksamma att Upplands-Bro i gällande översiktsplan, ÖP 2010, ger förslag till en möjlig förlängning av Upplands-Broleden upp en bit längs den östra sidan om Lilla Ullfjärden också. Denna sträckning norrut skulle vara bra att ta i beaktande inom det förändringsområde som i planförslaget kallas Grustaget (10 A) samt i området Norr om E18 (4C).

Transportsamband och kommunikationer

Det är positivt att planförslaget pekar ut en sammanhängande gång- och cykelväg från de centrala delarna av Bålsta, vidare söderut mot Kalmarsand och genom Bro för att binda samman Stockholmregionens regionala cykelvägnät.

Vi håller med Håbo om att det är viktigt med en god samordning mellan länens kollektivtrafikförvaltningar både vad gäller avgång- och ankomsttider samt taxor och biljettsystem.

Det är bra att planförslaget betonar att kommande tätortsutveckling inte ska påverka möjligheten till en framtida utbyggnad av Mälarbanan negativt.

När det gäller förbindelser mot Arlanda konstaterar vi att stråket Arlanda-Bålsta (väg 263, 269 och 912) är en sekundär förbindelse med regional funktion, där den regionala funktionen delvis består i kollektivtrafiken mellan Bålsta och Arlanda. Detta enligt studier och överenskommelse i arbetet med åtgärdsvalstudien TRV 2013/39170, där bland annat Håbo och Upplands-Bro kommun deltagit. Vi anser att Rotebroleden, som nu får motorvägsstandard, är den primära Arlandaförbindelsen.

Vindkraft

Vi noterar att ett område precis i kommungränsen till Upplands-Bro pekas ut som möjligt för etablering av medelstora samt små vindkraftverk (upp till 100 meter). Vi konstaterar att detta kan bli en mellankommunal fråga eftersom skyddszonen 600 meter från bostäder anges generellt och någon enstaka bostad idag finns i närheten på Upplands-Brosidan.

En eventuell vindkraftsetablering i det berörda området ske i samråd med berörda aktörer, däribland Upplands-Bro kommun.

Förändringsområde Nya Kalmarsand och Dragelund (10B och 4B)

Håbo kommuns planerade bebyggelseutveckling koncentreras till stor del till de centrala och södra Bålsta. Det ger en stärkt koppling till Bålsta centrum för angränsande landsbygd i Upplands-Bro kommun. Vi ser också att det är värdefullt att ett sammanhängande grönstråk planeras mellan och inom förslagen till förändringsområden (8B).

Vi noterar dock att avrinningen från delar av Nya Kalmarsand och Dragelund kan komma att ske till Broviken som är Natura 2000-område och Esko-område. Likaså tangeras Uppsalaåsen som är ett känsligt grundvatten. Frågan bör belysas i både planförslag och hållbarhetsbedömning.

Förändringsområde Norr om E18 i anslutning till trafikplats (4C)

Ännu ett verksamhetsområde som gränsar till Upplands-Bro kommun finns med i planförslaget. Vi konstaterar att i detta område, som i tidigare processer också varit föremål för justering av kommungränsen, tar planförslaget upp en möjlig geografisk utbredning norrut. På Upplands-Brosidan finns Håbo häradsallmänning. I gällande ÖP 2010 ligger dock detta område långt utanför tätortsavgränsningen för Bro och ingår inte som utbredningsområde för verksamheter. I utställningsförslaget till FÖP 2016, Landsbygdsplanen, pekas området ut som prioriterat för areella näringar.

3.5 Uppsala kommun

Pendlingen mellan Håbo och Uppsala är relativt begränsad. Icke desto mindre är det angeläget att resandet orterna emellan sker på annat sätt än med bil. Uppsala kommun ser positivt på Håbo kommuns ambitioner att stärka kollektivtrafikkopplingen i stråket mellan Uppsala och Bålsta.

I planförslaget påpekar Håbo kommun att en sträckning via Bålsta bör ingå i utredningen om en västlig förbindelse till Arlanda (Aroslänken). Uppsala kommun förespråkar en dragning mellan Uppsala – Enköping.

3.6 Räddningstjänsten Enköping – Håbo

Räddningstjänsten (RTJ) vill inledningsvis framföra vårt positiva omdöme om översiktsplanen som ger en översiktlig och god bild av kommunens mål och strategier avseende framtida mark- och vattenanvändning. Vi ser dock vissa möjligheter att något förbättra översiktsplanen och vill med anledning därav framföra några synpunkter.

I Bålsta utgör räddningstjänstens höjdfordon alternativ utrymningsväg från vissa flerbostadshus. Höjdfordon kan utgöra alternativ utrymningsväg under förutsättning att insatstiden till berörd byggnad inte är längre än 10 min. Kraftleden är primär uttryckningsväg och väsentlig för räddningsstyrkans insatstid till tätortens östra del. Kraftledens nuvarande utformning medger snabb framkörning men om vägens utformning förändras genom exempelvis anläggande av farthinder eller andra hastighetsreducerande åtgärder riskerar insatstiden att

bli för lång till vissa byggnader. Det innebär att lokala anvisningar behöver upprättas om att byggnader måste dimensioneras för egenutrymning d.v.s. att räddningstjänstens höjdfordon inte får utgöra alternativ utrymningsväg. Att dimensionera en byggnad för egenutrymning är visserligen ett bättre alternativ men byggherrar brukar framhäva att produktionskostnaden blir högre om byggnaden måste dimensioneras för egenutrymning. RTJ föreslår att Kraftleden särskilt omnämns i översiktsplanen som utryckningsväg med särskilda utformningsrestriktioner.

Utställningsförslaget kompletteras enligt ovan.

Säkerställd brandvattenförsörjning är en förutsättning för att räddningstjänsten ska kunna uppnå målen om att förhindra brandspridning mellan byggnader och att möjliggöra invändig släckinsats i stora komplexa byggnader. I tätortsområden med risk för snabb och omfattande brandspridning behövs ett konventionellt brandpostnät. För andra områden kan brandvattenförsörjning säkerställas med enbart vattentransporter med tankfordon eller genom en kombination av konventionellt brandpostnät och vattentransporter med tankfordon. RTJ föreslår att behovet av brandpostnät hanteras i översiktsplanen.

Behovet av brandpostnät bedöms inte vara en översiktsplanefråga.

I översiktsplanen kap. 4.8 *Hälsa, säkerhet och risker* finns ett stycke som behandlar hur man ska förhålla sig till transportrisker (farligt gods). Där konstaterar man att en översyn bör genomföras avseende alternativa vägar till industriområden. RTJ instämmer i detta. Översynen bör leda fram till nytt beslut avseende förbudsområden för farligt godstrafik samt vilka vägar som bör utses till primära respektive sekundära farligt godsleder.

RTJ anser att kap. 4.8 även bör kompletteras med ett förhållningssätt till befintliga och nytillkommande anläggningsrisker. Vid Gyprocs anläggning i Bista hanteras stora mängder LNG (flytande naturgas). Hanteringen är klassad som farlig verksamhet av länsstyrelsen. Detta är en anläggningsrisk som man i översiktsplanen bör förhålla sig till. Hur man ska förhålla sig till nya och befintliga anläggningsrisker bör klargöras i översiktsplanen.

Utställningsförslaget kompletteras enligt ovan.

I översiktsplanen kap. 5.2 *Förändringsområde* anges att man på sikt planerar att omvandla Bista verksamhetsområde till zon 2 Småstad med bostäder, arbetsplatser och service. RTJ vill redan i detta skede klargöra de svårigheter som uppstår om bostäder och service planeras i närheten av Gyprocs farliga verksamhet. Den riskkälla som LNG hanteringen utgör, är inte lämplig att blanda med bostäder och service.

Håbo kommun delar Räddningstjänstens uppfattning om att det är olämpligt att blanda bostäder och service med verksamheter som hanterar LNG. Utvecklingen av förändringsområde 2C Bista är ett förslag på längre sikt, och under förutsättning att verksamheter lokaliseras någon annanstans.

4. Kommunala nämnder och bolag

4.1 Barn och utbildningsnämnden

Barn- och utbildningsnämnden noterar, med tillfredsställelse, de planeringsriktlinjer som tagits fram inom området utbildning.

Barn- och utbildningsnämnden anser att de utökade lokaler som gymnasieskolan kommer att behöva skall uppföras i anslutning till de befintliga lokalerna i Bålsta Centrum. Nämnden anser att detta skall tillföras de planeringsriktlinjer som finns i samrådshandlingen till ny översiktsplan under rubriken *Utbildning*.

Utställningsförslagets planeringsriktlinjer kompletteras enligt ovan.

4.2 Bygg- och miljönämnden

Bygg- och miljönämnden anser att Håbo kommuns förslag till ny översiktsplan är väl avvägd och kan ge god vägledning inför kommande beslut. Nämnden har inte erinran.

4.3 Håbohus AB

Riksintressen och andra bestämmelser

Utgångspunkten i översiktsplanen bör vara att skapa så stor möjlighet för kommunen att själv styra sin egen utveckling genom att få maximal rådighet över kommande exploateringar. Riksintressen och andra bestämmelser som beslutas av andra organ och myndigheter kan begränsa den kommunala rådigheten. Utgångspunkten bör därför vara att minimera inflytandet från övriga aktörer gällande Håbo kommuns framtida markanvändning. Denna inställning innebär inte att bevarandevärde områden ska exploateras, bara att besluten om dess bevarande i möjligaste mån ska vara kommunala. Utgångspunkten bör alltså vara att verka för att minimera riksintressen och andra bestämmelser, och att absolut inte föreslå en ökning till de myndigheter som pekar ut riksintressen eller andra bestämmelser.

Beskrivning av zoner och bebyggelsehöjd

Generellt är bebyggelsehöjden för låg i zon 2 men till viss del även i zon 3. För produktion av bostadsrätter är de ekonomiska förutsättningarna bättre än för produktion av hyresrätter. För produktion av hyresrätter är de ekonomiska förutsättningarna generellt beroende av våningsantalet. Generellt ger flerbostadshus med 1, 3, 4 eller 8 våningar sämre ekonomiska förutsättningar än bostadshus med 2, 5, 6 eller 7 våningar.

Då produktionskostnaden har en direkt koppling till hyran bör de ekonomiska förutsättningarna beaktas för att inte missgynna hyresrätten som upplåtelseform. Rimlig boendekostnad är en boendekvalité som ska beaktas precis som utformningen av bostadsområdet. Zon 2 bör i normalfallet kunna bebyggas med 2-6 våningar.

Genom beskrivning av hur bebyggelsen ska utformas i de olika zonerna låser man fast sig för mycket, t.ex. att bebyggelsen i zon 2 ska vara formad i kvartersstruktur och vara 2-4 våningar. Det kan finnas områden som utpekas som zon 2 där betydligt högre bebyggelse är lämplig eller nödvändig för att finansiera en exploatering. Kalmarsand och Siloområdet är området som rimligen har inslag av en högre bebyggelse. Zonbeskrivningarna behöver luckras upp och ges större flexibilitet. Exempel på hur formuleringen skulle kunna vara för zon 2:

”*Bebyggelsen ordnas normalt enligt en kvartersstruktur med 2-6 våningar, dock ska alltid områdets specifika förutsättningar beaktas vilket kan innebära att både annan struktur och höjd på bebyggelsen är att föredra.*”

Stadsbyggnadszonerna ses över och ska utvecklas.

Utveckla landsbygden

Hela 3.2.2 genomsyras av att utbyggnaden på landsbygden bör minimeras men att utvecklingen ändå ska främjas, det ger ett dubbelt budskap. I utvecklingen av landsbygden ingår rimligen bostäder, annars kommer inte landsbygden att utvecklas.

För att övrig samhällsservice ska kunna utvecklas måste en kritisk massa av boende uppnås. En avvägd exploatering av landsbygdens redan existerande samhällen skulle gynna dessa samhällen och ge förutsättningar för en mer livskraftig landsbygd.

Frågan om landsbygdens utveckling ses över och ska utvecklas i dialog med politiken.

Längden på översiktsplanen

Sammantaget är översiktsplanen med bilagor totalt 300 sidor varav själva planen är 93 sidor. För människor utanför planavdelningen (framförallt allmänheten) är det troligen svårt att få en samlad bild av vad planen är. Planen blir genom sin ”tyngd” otillgänglig för allmänheten. Planen bör därför bli mer överblickbar och tillgänglig, kortas ner och konkretiseras, alternativt bör en populärversion tas fram där det allra mest väsentliga beskrivs.

Utställningsförslagets struktur och layout ses över och förtydligas, för att bidra till ökad läsvänlighet. Sammanfattningar av planens huvuddrag ska tas fram.

Knyta ihop Bålsta genom Mälaren

Bålsta är ett Mälarnära samhälle. Tyvärr är det väldigt få ställen där Mälaren är tillgänglig för allmänheten på ett anordnat sätt, t.ex. genom promenadstråk. Att allmänheten får tillträde till Mälaren bör vara prioriterat i området där det är möjligt. Vi anser att Fånäshalvön är ett område som på sikt kan bli mer tillgänglig för allmänheten genom omvandling från villasamhälle till ett område med flerbostadshus närmast vattnet. Dessa byggrätter skulle vara oerhört

eftertraktade för att bygga till exempel bostadsrätter. Genom planändring kan markens värde öka och på detta sätt kan värdeökningen finansiera till exempel ett tillgängligt promenadstråk från Kalmarsand till Aronsborgsviken. Det gröna stråket i Gröna Dalen kan knytas ihop med Kalmarsand genom ett Mälarband förbi Fånäs. Sannolikt skulle även andra kommunala åtaganden kunna läggas på exploatören genom det faktum att kommunen med sitt planmonopol kan öka värdet av marken. Delar av Fånäs bör utpekas som förändringsområde.

Håbo kommun ser positivt på att tillgängligheten till Mälaren ökar. Förändringsområdena ses över. Håbohus förslag kommer att beaktas i det fortsatta arbetet.

Marknads- och värdeanalys samt genomförandebeskrivning

Planer för framtiden bör kopplas till en tanke om genomförande. Vi saknar generellt en värdeanalys av hur man som kommun kan maximera den kommunala nyttan genom att man har planmonopol. Vilka områden är mest attraktiva, vad skapar värde i omvandling, vilka är aktörerna, vad är förutsättningarna för exploatering (mark m.m.) och hur det ska finansieras är frågeställningar som bör besvaras för att planen ska bli mer trovärdig. Utan koppling till genomförande blir planen för visionär och sannolikt inte det stöd i kommande utveckling av Håbo som den avser vara.

Håbo kommun ser inte att en värdeanalys behövs i dagsläget. I utställningsförslaget preciseras genomförande och uppföljningen av översiktsplanen.

Regler för lovplikt avseende solceller

Hur riktlinjerna för lovplikt utformas bör ses över gällande solenergi. Att montera solceller på halva taket ger större förändring av byggnadens karaktär än att montera på hela taket. Vill man främja utbyggnaden av solenergi bör det vara lovfritt oavsett hur stor del av taket som täcks.

De regler för lovplikt avseende solceller som presenteras i samrådsförslaget ses över och kommer vid behov revideras till utställningsförslaget.

Kommunal infrastruktur

Nationellt och lokalt finns stor politisk uppslutning kring vikten av ökat bostadsbyggande. Det är en högst prioriterad fråga och Håbohus uppdrag är enligt ägardirektiven som fastställts i fullmäktige att

”*Bolaget ska enligt affärsmässiga principer, inom ramen för lagen om (2010:879) om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag förvalta, utveckla samt främja ett attraktivt bostadsbestånd som tillgodoser olika krav på bostäder avseende standard, utformning, läge, service, hyresnivå m.m.*”

I kommande utbyggnad är en blandning av upplåtelseformer ett självklart upplägg för att få en blandning både gestaltningsmässigt men även socialt. För att kunna

uppfylla ägarens krav på variation i läge är det nödvändigt att bolaget kan etablera sig på andra ställen än enbart i Bålsta. Tillräcklig kommunal infrastruktur är en förutsättning för utveckling av bostäder och annan service. Utan tillräckliga väg- och VA-nät är inte en utveckling möjlig. Att fokus på framtida utvecklingen kommer vara i Bålsta ifrågasätts inte, där är marknadskrafterna starkast. Att begränsa utbyggnaden på landsbygden på grund av befintligt VA-system är dock ett synsätt som kraftigt begränsar landsbygdens möjlighet till utveckling. Frågan landar i ett moment 22. Vi kan inte bygga ut VA-nätet innan det finns bostäder och vi kan inte bygga bostäder innan det finns VA-nät. Nya exploateringar ska rimligen bekosta sin egen utbyggnad av kommunal infrastruktur. Att i en översiktsplan begränsa möjligheten av utveckling med argumentet att befintlig kapacitet inte finns är en för låg ambitionsnivå. Om det blir för dyrt med att lösa väg och VA så kommer det inte finnas någon som vill bygga på landsbygden så det kommer reglera sig självt. Det är väl inte nödvändigtvis heller så att kommunen måste vara huvudman för alla vägar och VA-anläggningar som byggs och ägs. Utbyggnad, ägande och drift kan ske till exempel genom samfälligheter. Bolagets ståndpunkt är att kommunen behöver vara mer proaktiv och reflektera kring olika lösningar och upplägg för vägar och VA för att möjliggöra en utbyggnad på landsbygden. Frågan om vägar och VA bör inarbetas i den genomförandeplan som också efterfrågas.

Frågan om landsbygdens utveckling och den framtida utvecklingen av VA-systemet ses över och ska utvecklas i dialog med politiken och Tekniska avdelningen.

5. Politiska partier, företag och organisationer

5.1 ABT Bolagen AB

ABT Bolagen vill framföra synpunkten om att markerat område på kartan skall markeras med samma skraffering som 4B ”Förändringsområde – verksamheter”. Till detta kommer ABT Bolagen fortsätta de diskussioner som pågått under 2016 med kommunen och den projektgrupp som finns för Dragelund.

[INFOGA KARTA]

Förändringsområdena ses över. ABT Bolagens förslag kommer att beaktas i det fortsatta arbetet.

5.2 Centerpartiet i Håbo

Planen bör tydligt ange att Håbo kommuns ambition är att bli den trafiksäkra cykelkommunen, d.v.s. flera sträckor än de angivna bör ingår, t.ex. 263 till Hjälstaviken. Cykelvägen till Grans gård och Ekillabadet föreslår förbättrad med en bro över motorvägen vid Granåsvägen. Vi anser att en ny GC-väg skall anläggas längs väg 543 med en GC-bro över motorvägen vid Shell-motet (för att minska olycksriskerna bör hela trafikområdet vid avfart 146 från Stockholm byggas om). Det är även mycket angeläget att en GC-väg mellan Hagviken och Kalmar kyrka kommer till stånd snart. Vi ifrågasätter varför det föreslås att GC-vägarna till Bro

respektive Ekolsund (inte Krägga) bör ha statligt huvudmannaskap. Stor risk föreligger med denna skrivning att inget kommer att hända även om det är mycket begränsade insatser som behövs för att få till en bra standard på detta GC-vägar. Planen bör även peka ut en tydlig ambition med GC-väg ut mot Häggeby – Skokloster och vidare mot Eriksund och Sigtuna.

Delsträckan mellan Söderskogen och Måttan är särskilt farliga för oskyddade trafikanter, varför en GC-väg är mycket angeläget att få till stånd. Vägen är besvärlig och farlig även för bilburna trafikanter med skymda kurvor och bör komma högt upp på prioriteringslistan. Flera olyckor/tillbud inträffar varje år efter en sträcka på ca 1,5 km. För andra delsträckor kan en upprutning av Upplandsleden till bättre grusad stig vara ett alternativ som bör undersökas närmare.

Ovanstående synpunkter kommer att beaktas i arbetet med kommunens cykelplan.

Liksom Upplandsleden är markerad bör cykelleden (den som går runt Mälaren) genom kommunen markeras. Bra att ridleder nämns, men det bör kompletteras med någon mening på temat att hästverksamhet är en viktig näring i kommunen, där Bro Park och dess galoppanläggning ger möjligheter till samverkan.

Utställningsförslaget kompletteras enligt ovan.

I EU finns ett förslag på att all offentlig miljö ska ha digital access senast 2025. I länets regionala plan har vi angett 2030 som målbild. Våra digitala ambitioner bör tydligare framgå av planen. Detta understryks än mer av regeringens utspel om fiberacess till 2025.

Håbo kommuns strategi för bredbandsutbyggnaden presenteras i bredbandsprogrammet som antogs 2015.

I samband med antagande av LIS-programmet gavs ett uppdrag att se över möjligheten att också involverade Biskops-Arnö och södra/västra Ullfjärden/Ekilla i detta. För Biskops-Arnö handlar det om att ge förutsättningar för en viss utveckling av den verksamhet och boende som finns på ön, särskilt i anslutning till att kommunalt VA projekteras. För Ekilla-badet handlar det om att utveckla en av våra fina badplatser till ett fritidsalternativ, även för besöksnäringen. Grusgropen vid Wij/Ekilla ska även upphöra 2020. Viktigt att då tillvarata möjligheten att låta Upplandsleden fortsätta längs vattnet fram till badet. Detta öppnar även för annan markanvändning av den då stängda grusgropen.

Utvecklingen av Skoklosterhalvön begränsas idag av alla restriktioner som finns. Det är rimligt att i anslutning till slottet ha en restriktiv syn på hur en komplettering av bebyggelsen kan och bör ske. Men för halvön i övrigt behövs inte mer restriktioner utan färre. I planen bör tydligt anges kommunens ambitioner att utveckla bebyggelse och service på halvön, bl.a. för att stärka underlaget för den skolverksamhet som finns där och på sikt bygga ut till en 0-9-skola för att minska behovet av skolpendling. En framtida förbindelse, som möjligen ska planeras på det kortaste avståndet mellan kommunerna, kommer att vara till gagn

för halvöns utveckling och knyta Håbo och Skokloster närmare övriga länet (området närmast Kyrkan/slottet är inte lämpligt). Pendlare skulle då t.ex. nå stationen i Knivsta på 20-30 min med elcykel/moped/buss. Bortanför Värdshuset kan vi se en ”kyrk/slottsby” som ger mer liv i området utan att störa den känsliga miljön.

En utveckling av Skokloster för att möjliggöra ett större befolkningsunderlag och förbättrad service ligger i linje med översiktsplanens ambitioner, vilket kommer att förtydligas i utställningsförslaget. Likaså lyfts vikten av en framtida förbindelse mellan Knivsta och Skohalvön för att öka tillgängligheten.

Tillgängligheten till stranden ska både skyddas och förbättras. Vi ser att en bättre stig/GC-väg från Söderskogen och mot udden vid reningsverket både ökar tillgängligheten men också på ett tydligt sätt markerar att den marken/stranden är för allmänheten. Ev. kan vi tänka oss viss bebyggelse nedanför en cykelväg om det är för service, fik och liknande. Lämpligt område för service är marken mellan gropen och Idealbyn. Bebyggelsen behöver vara mer varierad. Och möjligheten till fritidsbebyggelse/camping i anslutning till Sånkan bör tas till vara. Det ger också fler boendemöjligheter till turister.

Bra med tydliga skrivningar att förtäta Bålsta centrum, särskilt i anslutning till resecentrum. T.ex. med punkthus norr om dagens infartsparkering, och på Scouttomten. Och höga hus vid gamla siloområdet med access till ett livaktivt bad med service. Men också Kalmarsandsområdet med dess access till Mälaren bör planeras för ökad bebyggelse. Detta kan då göras i samverkan med en utveckling av Kalmarsandsbadet till en Riviera för Bålsta.

Håbo kommun kommer beakta Centerpartiets förslag i detaljplanearbetet för Bålsta Centrum respektive Kalmarsand.

Hela centrala Bålsta betraktas som förändringsområde. Särskilt förslagen beträffande zon 2 och zon 3 förefaller dåligt genomtänkta. Förändringar enligt dessa förslag under planperioden, fram till 2030, lär bli mycket kostsamma och kommer att innebära kapitalförstöring. Delar av förslagen är dock värda att beakta i kommande översiktsplaner.

Stadsbyggnaderszonerna och förändringsområdena ses över.

Vi efterlyser positiva skrivningar om möjligheten att utveckla landsbygden, inte bara för rekreation. T.ex. utveckla kyrkbyarna. Dagens områdesbestämmelser ska inte utvecklas, snarare avvecklas. Skrivningarna om att landsbygden inte kan erbjudas samma service är inte acceptabel. Skrivningarna om ”*endast i begränsad omfattning*” är inte heller acceptabel, det handlar snarare om vikten av en balanserad utveckling.

Avsnittet om landsbygdens utveckling kommer ses över och ska utvecklas i dialog med politiken.

Investeringar i kommunal infrastruktur (fr.a. VA) måste nyttjas på ett effektivt sätt vad gäller framtida bostadsbyggnation och verksamhetsetableringar. Och för att kunna utveckla hela kommunen i balans och takt med efterfrågan där olika boendeformer efterfrågas behöver VA-systemet utvecklas. Det får inte vara en begränsande faktor utan snarare en möjlighet. T.ex. projektering till såväl Biskops-Arnö som Skokloster ger möjlighet till utveckling av bebyggelsen. Alternativa avloppssystem till dagens storskaliga och sårbara system bör provas och stimuleras. Utgångspunkten måste vara Miljöbalkens intentioner om resurshushållning och kretslopp. Avsnittet om vatten och avloppssystem (sid. 62) bör omarbetas och beakta nya lösningar och forskningsresultat. Det finns mycket erfarenheter att hämta från andra kommuner, t.ex. Södertälje.

Frågan ska stämmas av med Tekniska avdelningen och Miljöavdelningen.

Det behövs en hamn i kommunen som kan utnyttja de fördelar som finns med den nya slussen i Södertälje. Ökad mälartrafik bör bli följden. Och i anslutning till det anpassade tillfartvägar. Detta bör planen ta höjd för.

Förslaget ses över.

I planen bör vi ta höjd för 15-minuterstrafik, med de krav på spår och anslutande trafik som krävs.

Planförslaget lyfter vikten av en ökad turtäthet med såväl pendeltåg som regiontåg för att öka tillgängligheten. Håbo kommun är dock inte huvudman för kollektivtrafiken eller järnvägen och har därmed begränsad rådighet i frågan.

I samrådsförslaget framgår att Håbo kommun ska säkerställa en framtida utveckling och utbyggnad av Mälarbanan i den kommunala planeringen genom att lämna områden närmast befintlig järnväg fri från bebyggelse.

Vattennivåerna i Mälaren kommer till följd av en dom kring Slussen att på våren höjas i en extra vårflod. Detta får effekter på kommunens växtlighet.

Mycket tveksam till skrivningen i utvecklingsstrategierna angående fokuserad utveckling. En hållbar utveckling sker bäst med en balanserad utveckling, där såväl centrum som landsbygd ingår. Självklart ska infrastrukturinvesteringar nyttjas, men inte på bekostnad av en utveckling av hela kommunen. En utbyggd infrastruktur av transporter finns i kommunen, och för VA finns alternativa lösningar. Bebyggelse av passivhus är t.ex. ett väl så bra klimatalternativ som att koncentrera bebyggelse för kortare reseavstånd. Inom tätorten Bålsta finns två ”återvändsområden”, Hagviken och Åsen. För att ta sig till Bålsta centrum blir det långa omvägar. Vi har beräknat att Åsleden och Råbyleden kan bespara de boende och kollektivtrafiken ca 15 000 mil per år om de byggs. Byggande av bostäder som kan hjälpa till att finansiera dessa projekt kommer alltså leda till betydande klimatförbättringar. Vi föreslår därför att Torresta-Talltorp anges som förändringsområde samt att även mindre delar av Bålstaåsens nordvästra parti bebyggs. Område 1B ska utgå, men område 1A ska utökas upp till nuvarande Åsleden. Detta förslag förbättrar möjligheterna att inrätta naturreservat på

Bålstaåsen och upprätthålla Görvälnkilen. Samtidigt vill vi att område 1A skall begränsas i nordost så att det slutar i höjd med nuvarande parkerings på norra sidan av järnvägen. Den borttagna delen skall ingå i det tänkta naturreservatet.

Utvecklingsstrategierna och förändringsområdena ses över. Centerpartiets förslag kommer att beaktas i det fortsatta arbetet.

En vägstudie *Åsledens förlängning* genomfördes av Ramböll 2012. Undersökningens resultat säger att delsträckan mellan den befintliga Åsleden och Centrumleden medför betydande mervärden. En fortsättning ner till Dragets industri blir dyr och medför stora ingrepp i naturen och heller inga mervärden varför man avråder från det alternativet.

E18 avfart till Krägga, löses nog enklast med att samnyttja avfarten vid Ekolskrog. Inte ekonomiskt realistiskt med ytterligare en avfart på E18. På sikt, när Logistik Bålsta etablerats, kan en avfart vid Nyckelby aktualiseras om denna samtidigt kan ledas fram till Logistik Bålsta. I så fall bör samtidigt ett stickspår från järnvägen tillkomma i samma korridor.

En avfart från E18 ligger i linje med planförslagets ambition. Utformningen av avfarten kommer ske i dialog med Trafikverket som är huvudman för E18. Håbo kommun kommer att beakta Centerpartiets förslag i det fortsatta arbetet.

I målbilden 2030 kan vi också räkna med helt andra transportlösningar än idag, till exempel självkörande bilar på fossilfritt bränsle. Snarare ska vi ta att ta vara på möjligheten till energiförsörjning stimulera investeringar i sol och vind. Beskrivningen av gällande bestämmelse för hur bygglov pekar på att dessa regler är på tok för restriktiva. Dessa regler behöver liberaliseras för att uppmuntra fastighetsägarna att investera i solenergi.

De regler gällande bygglovsplikt för solceller som presenteras i samrådsförslaget ska ses över och revideras.

I avsnittet om vindkraft sägs först att kommunen skall uppmuntra lokala initiativ för vindkraftsetableringar. Därefter följs en lång upprepning av negativa faktorer och restriktioner. Vi efterlyser mer fakta om vindkraftens möjligheter för enskilda och för kommunen som helhet. Enligt den redovisade kartan över möjliga områden är det mycket små områden i kommunen som anses lämpliga. Vi ifrågasätter denna karta starkt. Det måste finnas betydligt intressantare lägen i anslutning till Mälaren och de stora jordbruksslätterna.

I samrådsförslaget finns en skrivning om närheten till Mälaren. Vad menas? Om det gäller att skapa förutsättningar för bebyggelse med mälarnärhet, utveckla baden i Kalmarsand, Skokloster och Ekilla samt ta vara på möjligheten till en hamn är en bra ambition. Men detta framgår ej av texten som är svårtolkad. Vad menas med skrivningen på sid 54 att åtgärder för ökad tillgänglighet till stranden framför allt fokuseras till Bålsta?

Utställningsförslaget kommer att förtydligas enligt ovan.

I samrådsförslaget finns skrivningar som innebär en mycket stark koncentration av framtida bebyggelse. En utveckling som vi inte kan stödja. Kommunen ska utvecklas i balans. Det innebär också att skrivningarna på sidan 29-32 behöver förändras från den mycket restriktiva ton som finns i remissmaterialet till en mer positiv ansats för utvecklingen av kommunen även utanför Bålsta. Se särskilt avsnittet om Ekilla, Biskops-Arnö och Lilla Ullfjärden.

Ett flertal grönområden utanför Bålsta kan ifrågasättas och de bör förklaras. I de flesta fall handlar det om skogsmark och där gäller allemansrätten. Vad vill kommunen styra upp utöver allemansrätten?

Skogsmark är i samrådsförslaget utpekat som grönområden eftersom dessa områden fyller viktiga funktioner för friluftsliv och rekreation samt bidrar till ekologiska värden. I utställningsförslaget kommer benämningen av dessa områden ändras.

Samrådshandlingen är mycket omfattande och svåröverskådlig. En del passager är onödigt långa. Ibland redovisas fakta på en väldigt detaljerad nivå som vi undrar över om det hör hemma i en översiktsplan.

Utställningsförslagets struktur och layout ska ses över och förtydligas, för att bidra till ökad läsvänlighet. Sammanfattningar av planens huvuddrag ska tas fram.

5.3 Friluftsfrämjandet i Bålsta

I Håbo kommun finns åtta grusåsar. Bålstaåsen är den som ligger alldeles intill tätorten. Genom olika markexploateringar under flera år är endast en mindre del av åsen kvar för det rörliga friluftslivet. En minskning har skett från 200 ha till 30 ha.

Sedan 1972 har Friluftsfrämjandet kontinuerligt genom skrivelser till Håbo kommun och uppvaktningar i form av träffar och promenader på åsen med politiker samt kommunala tjänstemän, värnat om den återstående delen av åsen.

De sista 25 åren har fler organiserade verksamheter ägt rum. Förskolor och föreningar har återkommande aktiviteter där. Det bör än en gång betonas att ytan på åsen sedan 1972 har minskat och i Bålsta tätort bor betydligt fler människor nu än för 45 år sedan.

Förslag enligt översiktsplanen

Enligt översiktsplanen är tankegången en väg från stationsområdet till E18 samt bebyggelse intill. Nivåskillnaden efter denna sträcka är mycket stor vilket innebär ett stor ingrepp i åsen. Denna väggata kan också innebära stormfällning av intilliggande skog vid nordliga vindar.

Kulturhistoriska värden från järnvägsbygget 1870-talet går förlorade. Även naturvärden som en fin bäckravin försvinner. Det omfattande stigsystemet

kommer också att påverkas negativt vid en exploatering. Sammantaget innebär detta, ytterligare en minskning av åsen för det rörliga friluftslivet. Det är anmärkningsvärt, att låta detta ske då allt fler människor kommer att bo i tätorten och nyttja åsen som rekreation för att ge livskvalitet.

En viktig detalj i översiktsplanen är kartmaterialet. Tyvärr saknas skala på kartorna, vilket är en mycket viktig information för att tyda situationen.

Förändringsområdena för bebyggelse och väginfrastruktur ses över. Friluftsfrämjandets synpunkter kommer att beaktas i det fortsatta arbetet.

Kartorna ses över och revideras för ökad tydlighet.

5.4 Lantbrukarnas riksförbund

De areella näringarna, jord- och skogsbruk, spelar en avgörande roll i utvecklingen mot ett hållbart samhälle både nationellt och på kommunal nivå. Näringarna bör därför uppmärksammas mer än vad som skett i samrådsförslaget till översiktsplan för Håbo kommun. Cirka en tredjedel av Håbos landareal är jordbruksmark. Åkermarken hör till de bördigaste i landet, eftersom de till stora delar utgörs av gamla sjöbottnar.

Utställningsförslaget kompletteras enligt ovan.

Sårbarhetsaspekten

Konsumtionen av livsmedel producerade i Sverige har sjunkit drastiskt under senare år och ligger idag på cirka 50 % av den totala livsmedelsproduktionen. Centralisering av livsmedelsförädling och lagerhållning har medfört att livsmedelsförsörjningen till befolkningen är mycket såbar. Ett flertal rapporter pekar på att livsmedelsbutikerna kommer att vara tömda inom en vecka om leveranserna inte fungerar vilket kan bli fallet om oljeleveranserna inte kan komma in i landet. Även primärproduktionen i jordbruket kommer att drabbas hårt vid brist på drivmedel och handelsgödsel (som framställs med hjälp av olja). Om Sverige blir avspärrat måste mer arealer tas i bruk för odling och beten. Enklaste och snabbaste sättet att öka livsmedelstillgångarna är genom att producera fler gräsätande djur.

För Håbos del har i stort sett all djurproduktion försvunnit varför vi har mycket små möjligheter att förse kommunens invånare med animaliska produkter; kött, mjölk, ägg etc. Arealen betesmarker har minskat kraftigt under senare år i Håbo kommun (också en förlust av den biologiska mångfalden). I jordbruket förbrukas också mycket el. På många gårdar i Håbo är förutsättningarna för att producera egen el goda med hjälp av solceller och vindkraft. Här måste kommunen vara förutseende och ta bort onödiga regler och restriktioner. Kartbilden med möjliga vindkraftsetableringar är helt verklighetsfrämmande som vi ser det. Det finns många andra och bättre områden som kan och bör utnyttjas.

De regler för lovplikt avseende solceller som presenteras i samrådsförslaget ses över och kommer vid behov revideras inför utställning.

Vattenförsörjningen är i regel inget problem för jordbrukarna och produktionen. För anslutna till det kommunala VA-systemet kan det bli problem. Har kommunen någon reservvattentäkt och plan för invånarnas vattenförsörjning? Finns kunskap i kommunen om vilka källor och brunnar som finns i anslutning till gårdar och bebyggelse och som kan utnyttjas i en krissituation?

När Slussen i Stockholm blir klar finns planer på en ”tredje vårflod” som allvarligt kommer att påverka odlingsförutsättningarna på ett antal mälarnära fastigheter i kommunen.

Kretslopp

Håbo var en gång i tiden känt för alla sina trädgårdsmästerier och grönsaksodlingar. Näringsförsörjningen till växterna skedde med komposterad folkdynga inifrån Stockholm med pråmar på Mälaren. Utedassen har ersatts av vattenburna avloppssystem och reningsverk där man blandar människans produkter med avloppsvatten från bad, disk och tvätt (BDT) samt även avlopp från industriell verksamhet samt dagvatten. Följden är att slammet från reningsverken är uppblandat med kemikalierester vilket gör det mycket olämpligt att använda som gödning. I kommunens planer måste ingå att få rötslammet från reningsverket Revaq certifierat för att få ned kostnaderna från avloppshanteringen.

Lokala system, där toalettavfallet tas till vara för sig och BDT-vattnet för sig, bör vara förstahands-alternativet vid nybyggnation på landsbygden och bör även prövas inom tätorten. Då kan kretsloppet fungera och den värdefulla näringen utnyttjas. Även ur sårbarhetssynpunkt är lokala lösningar att föredra. Det finns många intressanta försök och anläggningar i andra kommuner, t.ex. Södertälje, där man använder sig av denna typ av lösning för att få till ett fungerande kretslopp.

Lantbrukets roll i samhällsplaneringen

Kommunen ska verka för att företagandet på landsbygden ska utvecklas. De traditionella areella näringarna behöver ofta kompletteras med andra typer av verksamheter och bisysslor för att ge en rimlig inkomst. Bygglovsreglerna måste vara anpassade för detta. Lantbrukarna har behov av att kunna investera i och samutnyttja stora och dyra jordbruksmaskiner för ett rationellt jordbruk. En förutsättning för samutnyttjande är framkomligheten på det lokala vägnätet. Vägnätet måste också ha tillräcklig bärighet för att klara de tunga transporter som jord- och skogsbruket är i behov av. Tillgången till digital access är nödvändig och hela kommunen måste få denna service.

Den stora utbyggnaden av Bålsta kan komma att ställa krav på ny eldistribution till samhället. Elledningar över skog och åkrar kan ställa till med en hel del problem för lantbrukarna. Vi förordnar att alla elledningar så långt som möjligt grävs ner i marken.

I områden utpekade för de areella näringarna ska vid konflikter med andra intressen de areella näringarnas behov alltid väga tyngs, anser vi.

Lokalt producerade livsmedel; spannmål, grönsaker, kött, fågel, fisk och vilt, lokalt producerad skog och energi ska gynnas.

Ny bebyggelse på landsbygden kan ge förutsättningar för förbättrad samhällsservice och gynna landsbygdens utveckling. Byggnation skall noga prövas om den inkräktar på god produktiv åkermark. Ny bebyggelse bör placeras så att en buffertzon finns till åkerfält för att undvika konflikter mellan aktiva jordbrukare och enskilda fastighetsägare.

Detaljer i samrådsförslaget

”*Jordbruksmarken inom Bålsta tätort anses mindre värd på grund av mindre enheter/fält*”. Denna generalisering vänder vi oss emot. Överlag är marken och avkastningsförmågan mycket god (gammal sjöbotten). Det finns fält som är små och därför orationella att sköta. Men flertalet fält är så pass stora att det inte alls är svårt att sköta dem rationellt. Förslaget 3A måste omarbetas så att åkermarken till största delen kan fortsätta odlas.

Ett flertal så kallade ”grönområden” har pekats ut hos privata markägare. I samtliga fall avser de skogsmark. Skogsmark omfattas av allemansrätten och vi förstår inte vilka ytterligare värden skydda genom att peka ut dessa områden. Vi ifrågasätter syftet och värdet av dessa ”grönområden”. Vi finner det också märkligt att inte markägarna vidtalats innan förslagen kommer.

Skogsmark är i samrådsförslaget utpekat som grönområden eftersom dessa områden fyller viktiga funktioner för friluftsliv och rekreation samt bidrar till ekologiska värden. I utställningsförslaget kommer benämningen av dessa områden ändras.

Svenska Kraftnät planerar nya 400 kV-ledningar genom kommunen. Vi vill påpeka att kraftledningar påverkar både jord- och skogsbruket negativt. Över åkermark gör stolparna att mark går förlorad och att driften försvåras. Särskilt besvärligt är det när man placerar ledningar invid varandra med många stolpar. Över skogsmark så kalhuggs breda ledningsgator. Vi yrkar på att kommunen vid förhandlingar med Svenska Kraftnät först redogör med oss lantbrukare.

5.5 Naturskyddsföreningen Håbo

Generellt tycker vi att detta förslag till översiktsplan vida överträffar de tidigare framtagna översiktsplanerna 1990 och 2006 samt fördjupad översiktsplan för Bålsta tätort 1994, 2002 och 2010. Mycket bra att kommunen inför detta planarbete gjort ortanalyser i exempelvis Krägga/Stämsvik och Skokloster där de boende inbjudits att framföra sina åsikter. Vi ser också en tendens till att nya utvecklingsområden framför allt för nya bostäder i högre grad än tidigare läggs mera centralt, exempelvis genom förtätning av befintliga bostadsområden och i närheten av goda kollektivtrafiklägen, en inriktning som vi uppskattar.

Ökat fokus på ekosystemtjänster

I stort sett all naturmark som inte utsätts för någon större störning som påverkar reningsgraden har en renande effekt på det vatten som infiltreras eller översilar ytan. Under punkten *Miljöstrategins tredje inriktning* anges i samrådshandlingarna ”*ge goda förutsättningar för att kunna skapa, utveckla och stärka ekosystemtjänster*”. På sidan 20 står ”*natur- och vattenmiljöer bidrar med nyttor, s.k. ekosystemtjänster, som människan är direkt beroende av. Att bevara och utveckla dessa tjänster är ibland nödvändigt för människan och krävs för att Håbo kommun ska uppfattas som en attraktiv kommun att bo och vistas i*”.

Vi saknar dock i samrådshandlingarna konkreta förslag på hur ekosystemtjänsterna skall utvecklas och stärkas

I utställningsförslaget kommer vikten av ekosystemtjänster att förtydligas. Utställningsförslaget kommer även kompletteras med konkreta förslag på hur ekosystemtjänsterna ska utvecklas och stärkas.

Infrastruktur, järnvägar och sjöfart

En infrastruktur som underlättar för gång- och cykeltrafik är kostnadseffektivare då det bl.a. bidrar till ett bättre hälsotillstånd, mindre driftskostnader samt en minskad belastning för miljön.

Mälarbanan, med regional tågtrafik samt pendeltågstrafik, har en avgörande betydelse för boende, arbetande och besökare i kommunen.

Under rubriken *Övriga orter. Krägga/Stämsvik*. Mälarbanan löper mitt emellan tätorterna Stämsvik och Krägga. Åren 1902-1967 gick det att ta tåget till och från Krägga järnvägsstation. Befolkningsunderlaget var på denna tid betydligt mindre än idag. Vi anser därför att det är rimligt och angeläget att Krägga/Stämsvik återfår järnvägstrafik, i synnerhet som området är utpekat som utvecklingsområde och har ypperliga förutsättningar för järnvägstrafik. Järnvägsförbindelserna bedöms vara till nytta för såväl de boende och besökare samt konferensverksamheten vid Krägga herrgård.

De kollektiva förbindelserna mellan Bålsta och Uppsala är under all kritik, anser vi. En lösning som skulle kunna förbättra såväl restider som turtäthet är att återuppta järnvägstrafiken mellan Enköping och Uppsala. Denna nedlades 1979 men det finns järnvägsreservat inlagda i såväl Enköpings som Uppsalas översiktsplaner.

Vi föreslår en järnvägsförbindelse mellan Bålsta och Uppsala med stopp vid stationerna Krägga-Stämsvik, Ekolsund, Grillby, Enköping, Örsundsbro och Uppsala V.

Detta bedöms inte vara en översiktsplanefråga då frågan ägs av Trafikverket.

Såväl Håbos kommunfullmäktige som Sveriges regering har som målsättning att Sverige skall vara fossilfritt till 2050. En satsning på Arlanda och fortsatt

flygtrafik med flygplan som bygger på principen ”tyngre än lyft” och drivs av jetmotoret av typ Jet A1 är att gå helt fel väg, en återvändsgränd. Flygbränslet kommer idag till mer än 99,9% från fossila källor. Chartertrafiken med jetplan, som helt saknar nyttoeffekt, borde avvecklas omedelbart.

Detta bedöms inte vara en översiktsplanefråga.

På sid. 29 omnämns en föreslagen färjeförbindelse mellan Skokloster och Knivsta över Skofjärden. Den 9/5 2016 meddelade den danske färjeoperatören HH-ferries att deras ROPAX-färjor som trafikerar mellan Helsingør och Helsingborg ska byggas om från dieseldrift till ren batteridrift. Vi anser att det upplägg som färjerederiet HH-lines valt är fullt tillämpbart för en kommande färjeförbindelse mellan Skokloster och Knivsta vare sig trafiken bedrivs med nybyggda eller begagnade färjor.

Ur transportkapacitetssynpunkt överträffar sjötransporter vida landtransporter. Nackdelen med sjöfart är sämre flexibilitet. Eftersom det inte är möjligt att nå alla resmål med fartyg så kommer lastbilar även i framtiden behövas för kortare transporter.

För att sätta press på sjöfartsnäringen att gå över till transportlösningar som ger 0-utsläpp i såväl luft som vatten, anser vi, att ett generellt förbud mot maskindrivna fartyg som drivs av fossila bränslen såsom dieselolja införs i Mälaren och som träder i kraft fr.o.m. 2030.

Detta bedöms inte vara en översiktsplanefråga.

Förutsatt att sjöfartsnäringen tar till sig de erfarenheter som HH-lines tillfört så anser vi att det borde finnas en hamn i Håbo, lämpligen kombinerad med en logistikanläggning, för transporter med lastbil motsvarande den som finns planerad i Björnbro industriområde.

Längre transporter, anser vi, skall bedrivas per järnväg eller båt medan de kortare kan bedrivas med lastbil.

De drifterfarenheter som HH-linser tillför, anser vi, skall även omfatta fritidsbåtar. Utsläppen i luft och vatten från den sammanlagda flottan av fritidsbåtar, bedömer vi, är fullt jämförbar med den som kommer från den kommersiella sjöfarten. Utmaningen att konvertera två-taktsmotorer eller dieselmotorer i såväl utombordare som inombordare är förmodligen inte märkvärdigare än den som HH-lines antagit. En förutsättning för övergång till eldrivna fritidsbåtsmotorer är att det inrättas laddstationer, lämpligen vid bryggplatser och marinor. Vi föreslår att 10 laddningsstationer inrättas. Laddstationerna anläggs och drivs av lokala båtklubbar eller privata aktörer.

Laddstationer för elbilar

Om Håbo kommun skall uppfylla målsättningen att vara en fossilbränslefri kommun till 2050 så måste övergången från bilar (såväl personbilar som olika arbetsfordon och lastbilar) som drivs av fossila bränslen till icke fossila bränslen

eller eldrift ske redan nu. Ur resurssynpunkt är elbilen det bästa alternativet. Överhuvudtaget nämns inte laddstationer för översiktsplanen. Vi förslår att en laddstation för elbilar placeras centralt i Bålsta och en laddstation för elbilar i närheten av E18. Lämpligen invid den befintliga Shellmacken. Om färjeförbindelsen mellan Skokloster och Knivsta blir verklighet så föreslår vi även att en laddstation för elbilar placeras i Skokloster, lämpligen i närheten av färjeläget i Skokloster.

Håbo kommun hjälper invånare, bostadsrättsföreningar och företag med rådgivning och information om hur man skaffar laddplatser och söker statliga bidrag för detta. Kommunen kommer även sätta upp en laddstolpe vid badhusparkeringen.

Gång- och cykelvägar

Vi noterar att det i översiktsplanen föreslås ”*en förbättrad gång- och cykelväg mellan Krägga/Stämsvik och Bålsta bär även tillkomma för att möjliggöra arbets-, fritids- samt turismresor mellan Bålsta och Krägga/Stämsvik samt vidare över Ekolsund till Enköpings kommun*”.

Vi tycker att förslaget är bra. Dock är dragningen inte komplett enligt karta 7. Tanken är att gång- och cykelvägen mellan Krägga och Apallboda följer den gamla banvallen men mellan Apallboda och Bålsta saknas konkret information om dragning av den föreslagna gång- och cykelvägen. Detta beror (tror vi) på avsaknad av detaljplanering av Björnbro industriområde.

Vi föreslår att befintlig grusväg används från Apallboda till Nyhagen och att gång- och cykelvägen dras runt kvarter 3 (Logitisk Bålsta) och ansluts till Bålsta tätort via Västerskogs industriområde.

Angående punkt 4.7 Teknisk försörjning

I översiktsplanen redovisas Håbo kommuns aspekter angående vindkraft. Vi håller dock inte med om påståendet att etablering av stora vindkraftverk (över 100 meter) är olämpligt med hänvisning till att ”landskapskaraktären är mycket känslig för vindkraftsetablering”. I t.ex. Skåne, Halland och Danmark är vindkraftverk, såväl stora som små en lika naturlig del av landskapet som dess föregångare, väderkvarnar, var för några hundra år sedan. Vi är omgivna av kraftledningar och mobilmaster i det moderna landskapet. När människor väl vant sig vid att de (vindkraftverken) finns och blir medvetna och att de gör samhällsnytta genom att producera el till hushåll, bil, belysning och annat så borde dessa endast i enstaka fall skapa negativa reaktioner. Avståndet till bostäder och fritidshus i tätbebyggda områden, till vägar och järnvägar, säkerhetsavstånd till kraftledningar samt områden av riksintresse för t.ex. naturvård och friluftsliv borde vara de kriterier som styr om etablering får ske eller ej oavsett storlek och antal meter.

Landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS)

Vi anser inte att det finns något behov att utpeka områden i Håbo kommun i enlighet med LIS p.g.a. kommunen ligger i hjärtat av en av landets största tillväxtregioner, Mälardalen.

Verksamheter – Logistik Bålsta

Vår utgångspunkt är att grönområdet som löper mellan Krägga och Bålsta skall bevaras som grönområde även i fortsättningen. Vi ser det dock som angeläget att varutransporter, i synnerhet långväga transporter, kan överföra gods från lastbil till järnväg i syfte att skapa en hållbarare transportapparat än idag. Björnbro industriområde bedömer vi vara den enda rimliga placeringen av en logistikanläggning som kan hantera in- och/eller utkommande gods per järnväg. Ett villkor för acceptans från vår sida är att hanteringen med järnväg sker som en del av transportapparaten. I annat så borde logistikanläggningen placeras i Dragets industriområde eller i Dragelund. I samband med samrådet angående detaljplan för Kvarter 3 (Logistik Bålsta) framkom det att det finns en mindre förekomst av det i EU:s Art- och habitatdirektiv och Artskyddsförordningen skyddade groddjuret större vattensalamander i området. Skall denna lilla population ha möjlighet att överleva och på sikt spridas så behöver dess närmiljö inte exploateras allt för mycket. Populationen behöver dock ett bättre lekvatten än vad som erbjuds idag. Den framtagna detaljplanen innehöll två mottagningsdammar för dagvatten. Om dessa dammar utformas på rätt sätt skulle den planerade anläggningen bli en räddning för groddjuret. Vi bedömer därför att kvarter 2 och 3 (enligt Detaljplaneprogrammet för Björnbro) men anser att övriga planerade verksamheter söder och väster om kvarter 3 utgår med syfte att skapa en möjlig spridningskorridor västerut för den större vattensalamandern.

Förändringsområden

Bålstaåsen – 1A Centrala Bålsta och 1B Bålstaåsen

Enligt figur 24 är en del av naturen på Bålstaåsen tagen i anspråk för bostadsbebyggelse. Vi motsätter oss bestämt att de delar av Bålstaåsen som idag inte är ianspråktagna för bostadsbebyggelsen exploateras eftersom Bålstaåsen är ett viktigt rekreationsområde för människor bosatta i Bålstas centrala delar.

Förändringsområdena ses över. Naturskyddsföreningens synpunkter kommer att beaktas i det fortsatta arbetet.

10B Nya Kalmarsand

Vi motsätter oss bestämt att detta grönområde tas i bruk för bostadsbebyggelse. Området saknar kollektivtrafikförsörjning. Vi håller inte med påståendet att området ”*ligger relativt centralt*”. Vi anser att området skall bevaras som grönområde och inte exploateras.

Förändringsområdena ses över. Naturskyddsföreningens synpunkter kommer att beaktas i det fortsatta arbetet.

Angående grönplan

Det är bra att det finns tydliga kartor över utpekade naturvärden såsom naturreservat, Natura 2000-områden, inventerade och klassade naturområden med mera. Men kartorna bör ha en starkare förankring och stöd i relevanta textavsnitt så att det går att tolka kartorna. För de områden som bygger på kommunens naturvårdsplan borde den kort beskrivas men det är viktigare hur kommunen förhåller sig till de olika klassningarna. Vad menas med de olika begreppen mer än vad som nu står i fråga om hantering vid lov och planläggning? T.ex. borde det skrivas hur detta ska fångas upp i behovsbedömningen i anslutning vid ändring av och nya detaljplaner. Värdet av olika klassningar i utredningar om förhandsbesked för bygglov är ett annat område som behöver förtydligas.

Förklara gärna vad som menas med biotopskydd? T.ex. borde här i ett särskilt avsnitt beskrivas de biotoper som har generellt skydd enligt Miljöbalkens 7 kap.

Ett bra verktyg för en strategisk hantering av gröna värden i planeringen tycker vi är en kommuntäckande grönstrukturplan eller grönplan. Vi ser att det nu finns tankar om en grönstrukturplan och det är bra men behöver utvecklas och tyvärr ser vi inget förslag om hur och när den ska tas fram. En sådan grönplan skulle med fördel kunna tas fram som ett tillägg till den nya översiktsplanen.

I väntan på att en grönplan tas fram borde Bålsta tätort och utvecklingsorterna prioriteras och hanteras strategiskt med värdering av natur- och rekreationsvärden, sociotopkartering som en förutsättning för att släppa fram ytterligare exploateringar och förtätningar av bebyggelsekartering. Här skulle ekosystemtjänstansatsen kunna vara en viktig komponent i värdering och balansering av nuvarande och förväntade exploaterings- och förändringsprojekt.

5.6 Talltorpet – Torresta vägsamfällighet

Styrelsen för Talltorp-Torresta vägsamfällighet vill framföra att Torresta Byväg, Torrestavägen och Talltorpsvägen inte kommer att klara belastningen från tunga fordon i samband med byggnationer. Vi ser idag att vägen gett efter för den ökade byggtrafik som skett sedan beläggningsunderhållet 2013. De djupa hjulspåren ute på gärdet har återkommit, möjligen ännu djupare än tidigare. Den dagen vägen kollapsar har vi ingen väg alls.

Dessa vägar är mycket gamla vägar då man åkte med häst och vagn. Under åren sedan dess har bara smärre förbättringar skett. Idag är vägarna belagda men samma vägkropp finns kvar.

Det finns avstyckad mark (Råby 7:15) för en väg från Kalmarleden mot Råbydal som skulle kunna ersätta den problematiska vägsträckan över gärdena på ömse sidor om Torresta gård vilken vi tycker skulle arbetats in i översiktsplanen eller något likvärdigt för att garantera vägstandarden i framtiden. Det är viktigt att processen för den nya vägen sätts igång nu. Redan idag har beslutats att man får göra större byggrätter i Torresta vilket ökar byggtrafiken. Om det blir aktuellt med ytterligare byggnation (på grund av VA i Talltorp och/eller nya tomter längs vägen) ökar riskerna för vägkollaps. Den dag vi ser att vägen inte fungerar längre

måste anläggningen av en ny väg kunna påbörjas utan onödiga dröjsmål. Att samfälligheten i väntan på vägbygget ska behöva lägga ner stora summor på den gamla vägen anser vi inte vara acceptabelt.

Om/när planen beslutas vill vi att kommunen fattar erforderliga beslut för att processen med den nya vägen startas. Det förtjänar att noteras att den nya vägen skulle kunna användas för kollektivtrafik (med vändplats) och därmed korta ner gångavstånden till busshållplats. Torresta Byväg skulle bli en utmärkt cykel- och gångväg förutom tillfartsväg för ett fåtal fastigheter.

5.7 Valla vägförening

Området kring sydvästra delen av Lilla Ullfjärden är sedan lång tid tillbaka ianspråktaget och bebyggt med en blandning av permanent- och fritidsboende. Under de senaste decennierna har det skett en ökad andel omvandling från fritidsboende till permanentboende. I nuläget består området av närmare 50 % permanentbosättningar och lite drygt 50 % av fritidsboende. Samtliga fastigheter i området har enskilda lösningar avseende vatten och avlopp, det vill säga att det i nuläget inte finns försörjning av kommunalt avlopp inom området. Avsaknaden av kommunalt vatten och avlopp till fastigheterna har föranlett kommunen att vara restriktiv i tillståndsgivandet för nybyggnation men även vid ändring/ersättning av befintliga byggnader.

I den nu gällande fördjupade översiktsplanen beskrivs området invid Lilla Ullfjärden såsom ett ”omvandlingsområde” där det i planen skrivs:

”*Även området kring Lilla Ullfjärden är beroende av infrastrukturinvesteringar i form av kommunalt vatten och avlopp. Det kan få positiva konsekvenser i och med att befintliga bostäder kan anslutas, det vill säga de som har enskilda avlopp idag.*”

Vidare skrivs:

”*Om kommunalt vatten och avlopp dras in i området kommer belastningen på Lilla Ullfjärden att minska och på så sätt bidra till att Lilla Ullfjärden kan uppnå bättre vattenstatus.* ”

I det nya förslaget till översiktsplan skrivs följande:

”*Längs med Lilla Ullfjärdens sydvästra strand finns ett antal bebyggelsekoncentrationer. Bebyggelsen bestod ursprungligen av fritidshus men har i viss mån omvandlats till permanentbostäder. Vattenområdet i anslutning till bebyggelsen omfattas av landskapsbildskydd samt Natura 2000-område. Naturvärdena i området är mycket höga och Lilla Ullfjärden har den högsta klassningen i kommunens naturvårdsplan. Nytillkommande bebyggelse är inte lämplig i området på grund av områdets naturvärden, samt på grund av bristfällig infrastruktur och därmed behov av stora investeringar i denna vid en utveckling av området. Att utveckla området innebär på grund av dess avskildhet samt bristande infrastruktur stora kommunalekonomiska kostnader samt negativa konsekvenser*

för en ekologisk hållbarhet. På lång sikt, när föreslagen utveckling skett i Bålsta, kan markanvändningen i området komma att omvärderas."

Marken på den sydvästra sidan längs Lilla Ullfjärden är redan ianspråktagen och bebyggd med hög andel permanent boende (ca 50%) med enskilda avloppslösningar. Området förvaltas av tre vägföreningar, Grindvägens vägförening, Valla vägförening och Sjöända vägförening.

Mot bakgrund att området kring hela Lilla Ullfjärden anses hålla höga naturvärden anser vi att kommunen ska bibehålla inriktningen enligt den nu gällande översiktsplanen och göra en detaljplan för de markområden som redan är ianspråktagna samt besluta om utbyggd försörjning med kommunalt vatten och avlopp. Fastighetsägare inom Valla vägförening har vid protokollerat årsmöte ställt sig positiva till att stödja att kommunen prioriterar och utarbetar en detaljplan för området som inkluderar försörjning av kommunalt vatten och avlopp. Då det i föreningen finns fastighetsägare med större tomter/fastigheter så finns det även ett uttalat stöd för viss förtätning inom området så att fler bostäder för såväl fritids- som permanentboende kan beredas vilket torde vara positivt utifrån perspektivet att få fler "finansieringskällor" till relevant utveckling av områdets infrastruktur.

5.8 Väppebyvägens intresseförening

- Förslaget till översiktsplan ska baseras på Håbos nya vision – Vårt Håbo 2030.
    - Det finns inget stöd i KF:s beslut att ÖP ska sträcka sig bortom 2030.
- Behovet av lägenheter är i medeltal 175 lägenheter/år
    - Vilket innebär att lägenhetsutbyggnaden som redan finns i pipeline (4000 lägenheter) **täcker behovet fram till 2040.**
        - 175 lägenheter/år motsvarar också en befolkningsökning till 25 000 invånare år 2030 (scenario två).
- Det anges också att: "Fyraårig planberedskap upprätthålls och följer mandatperioderna."
- Det finns inget stöd i "Vårt Håbo 2030" för att **BEFINTLIGA** småhusområden med relativt nyproducerade småhus ska förtätas med flerbostadshus
    - Det finns inga luckor att bygga på längs Väppebyvägen.
    - Enligt SGU är jorddjupet större än på Väppeby äng = dyrt att bygga flerbostadshus.
        - Upp till 50 meter.
    - Ca 40 % av tomtarean är korsmark pga. Järnväg => användbar mark = 2,4 ha.
    - Scenario (Idag finns det ca 70 inv. => 30 inv./ha => 3,5 inv./bostad)
        - Riv hälften av villorna och bygg flerbostadshus med samma förtätning som DPL 425 (2-4 våningar), 68 inv./ha. 68 x 1,2 =80 inv.
        - Kvarvarande villor har 35 inv.

        - Totalt blir det 115 inv. => **en ökning med 25 bostäder för 45 inv.**
        - **Mycket väsen för lite ull!**
- Stadskärnan kan sägas vara allt inom gångavstånd (900 meter) åt alla håll från centrum.
    - Utanför stadskärnan är det småstad.
- Gångavståndet från bebyggelsen på Väppebyvägen överstiger 400 m.

Sammantaget innebär detta att det varken finns något styrkt behov, eller möjlighet till förtätning av Väppebyvägen under den tidsperiod som ÖP ska omfatta och vi yrkar därför att Väppebyvägen i ÖP anges som stadsbygd zon 4 på samma sätt som t.ex. Björnvägen.

Stadsbyggnadszonerna och förändringsområdena ses över och utvecklas. Väppebyvägens intresseförenings synpunkter kommer att beaktas i det framtida arbetet.

5.9 Åsens villaförening

Åsens villaförening motsätter sig mot den föreslagna och tilltänkta planen för vårt område. På grund av följande följande, då Åsen anges som Trädgårdsstad (Zon 3). Där man vill förändra småhusbebyggelsen på Åsen till förtätning genom tillskott av flerbostadshus för att på sikt omvandla Åsen till en trädgårdsstadsstruktur. I ett sådant område zon 3 förekommer olika hustyper i form av flerfamiljshus, parhus, radhus etc. Och där majoriteten av dessa skulle bestå av 2-3 våningar. Där tillskottet av bostäder framför allt skall bestå av flerfamiljshus. Och där man vill nyttja marken effektivt i ett så kallat centralt läge.

Stadsbyggnadszonerna och förändringsområdena ses över och utvecklas. Åsens villaförenings synpunkter kommer att beaktas i det framtida arbetet.

6. Ämnesvisa synpunkter från enskilda personer

Totalt har 82 yttranden från privatpersoner inkommit till Håbo kommun under samrådsperioden. I detta avsnitt sammanfattas privatpersonernas synpunkter ämnesvis, enligt nedan;

En	1 yttrande
Några	2 – 4 yttranden
Flera	5 – 9 yttranden
Många	10 – 14 yttranden
Ett stort antal	15 – 19 yttranden
Ett mycket stort antal	över 20 yttranden

6.1 Allmänt om samrådsförslaget, samrådet och planprocessen

Text och kartor

Flera framför synpunkter på samrådsförslagets texter. Dessa påpekar bland annat att samrådsförslaget tillsammans med bilagorna är alltför omfattande, och att

samrådsförslagets texter uppfattas som svårtolkade, svårorienterade samt upprepande. För att tydliggöra översiktsplanens intentioner framförs önskemål om att texten revideras och tydliggörs samt att en kortversion tas fram.

Exempel på synpunkter

- *Förslaget består av 90+ sidor och är ganska svårt att orientera sig igenom (AR)*
- *Jag har läst igenom hela samrådshandlingen, vilken med fördel kunnat vara avsevärt kortare. Mycket upprepas på flera ställen (MB)*
- *Sammantaget cirka 300 sidor där själva planen är 92 sidor är för omfattande och skrivet som om det vore en skrivelse eller uppsats på högskolan eller universitet. Visa av erfarenhet bör till nästa gång en mindre sammanfattning på cirka 10 sidor max vara att föredra (BB).*

Några framför synpunkter på samrådsförslagets kartor, som de anser är otydliga. Bland annat framförs att vissa kartor har en oläsligt liten text. Några framför även att privat skogs- och jordbruksmark är utpekade som grönområden i mark- och vattenanvändningskartan. Dessa ifrågasätter utpekandet och hänvisar till allemansrätten som gör det möjligt för människor att röra sig i skog och mark, och framför därför att samtliga områden som utpekats som grönområde på privat mark bör strykas från kartan.

Exempel på synpunkter

- *De minsta kartbilderna har oläsligt liten text, som inte ens med förstoringsglas gick att läsa (MB).*
- *Stora områden utanför tätortsområde på privatägd jord- och skogsmark har även markerats som grönområde. Vad avser detta? Är det meningen att markägare frivilligt ska avsätta produktiv åker- och skogsmark till något som så småningom ska bli en kommunal park eller rekreationsområde (RT)*

Utställningsförslagets struktur och layout ses över och ska förtydligas för att bidra till ökad läsvänlighet. Sammanfattningar av planens huvuddrag tas fram.

Kartorna ses över och revideras för ökad tydlighet.

Skogsmark är i samrådsförslaget utpekat som grönområden eftersom dessa områden fyller viktiga funktioner för friluftsliv och rekreation samt bidrar till ekologiska värden. I utställningsförslaget kommer benämningen av dessa områden att ändras.

6.1.2 Samrådsprocessen

Flera framför synpunkter på samrådet. Några framför att planprocessen och samrådet inte beskrivits tydligt i samrådsförslaget, vilket gjort att privatpersoner trott att samrådet upprepas flera gånger. Dessa yrkar därför att processen beskrivs så tydligt som möjligt och att skillnaden mellan samråd och utställning klargörs. Några framför även att planförslaget bör gå ut på nytt samråd eftersom samrådsförslaget varit otydligt i flera viktiga sakfrågor. Några framför även

synpunkter på att kommunen begärt skriftliga yttranden på samrådsförslaget och påpekar att det saknas lagkrav för detta. Eftersom kommunen inte tydligt kommunicerat att synpunkter kan vara muntliga och anonyma, framför några att samrådet bör förlängas.

Exempel på synpunkter

- *Jag yrkar därför att kommunen arbetar om förslaget så att det blir mer lättförståeligt […] förslaget ska sedan gå ut på nytt samråd under minst två månader så att alla medborgare får en ärlig chans att förstå vad det innebär för kommunen (AR),*
- *Eftersom kommunen inte tydligt kommunicerat med medborgarna att yttrandena kan framföras muntligt och även vara anonyma så begär jag att samrådstiden förlängs till sommaren 2017 (BN och JB).*

Några framför synpunkter på de samrådsmöten och informationsmöten som kommunen arrangerat. En anser att samrådsmötena i Bålsta och Skokloster samt informationsmötena i Håbo bibliotek var ett bra och uppskattat initiativ. Några framför att tiden för samrådsaktiviteterna var olycklig, dels eftersom samrådstiden påbörjades strax före julen 2016 vilket bidrog till att flera missat att samrådet pågått och dels på grund av att informationsmötena hölls under tider som krockade med arbetstider.

Exempel på synpunkter

- *Jag vill tacka er för att ni anordnat och ställt upp på möten för allmänheten i Håbo kommunhus och Skokloster skola samt informationen i biblioteket där man har kunnat informera sig och komma med frågor och synpunkter (Kjell L)*
- *Samrådstiden påbörjades strax före julen 2016 vilket är synnerligen olämpligt och innebär att många människor missat att samrådet pågått (Björn N och Jan B)*

En anser att kommunen bör skicka ut brev till alla medborgare som beskriver den föreslagna utvecklingen i deras respektive bostadsområde, samt att informationen bör kompletteras med en databas på kommunens hemsida där medborgare kan söka information om utvecklingen i sitt område.

Några påpekar Boverkets modell för medborgardialog som går utöver plan- och bygglagen och anser att kommunen bör förlänga samrådet och på nytt engagera medborgarna i enlighet med delaktighetstrappan. De anser även att kommunen bör genomföra medborgardialoger även inom Bålsta. Vidare föreslås att bjuda in till debatter mellan politiker, kommunens tjänstemän och representanter för medborgarna under den förlängda samrådstiden.

Utställningsförslaget kompletteras med en tydligare beskrivning av planprocessen.

Håbo kommun har följt bestämmelserna i plan- och bygglagen och bedömer inte att ett nytt samråd behövs. Synpunkter har kunnat lämnas anonymt under samrådsperioden, vilket också skett. Kommunen har däremot önskat att synpunkter och yttranden lämnats skriftligen för att minska risken för feltolkning.

Samrådet pågick under två månader med flera informationsmöten och två samrådsmöten i såväl Bålsta som Skokloster, under olika tider och även på helger, vilket bedöms vara tillräckligt.

Håbo kommun bedömer inte att det finns behov av att skicka ut brev till medborgarna som beskriver den föreslagna utvecklingen. Kommunen har för avsikt att ta fram en digital kartprodukt av den antagna planen där medborgare kan finna information om kommunens framtida utveckling.

6.2 Samrådsförslagets strategiska inriktning

Utvecklingsstrategier

Många framför synpunkter på utvecklingsstrategin *främja landsbygden*. Några är positiva till utvecklingsstrategin, bland annat eftersom vikten av samlad bebyggelse lyft fram. Flera framför dock kritik mot utvecklingsstrategin då de anser att den begränsar utvecklingen utanför Bålsta. Dessa efterfrågar en mer positiv syn på utvecklingen utanför huvudorten och framför att hela kommunen ska leva, vilket innebär att hela kommunen måste ges möjlighet att utvecklas med bostäder och verksamheter. Några kritiserar kommunens syn på att utveckling på landsbygden ska tillkomma i områden där infrastruktur såsom VA-system och vägar är kapacitetsmässigt säkrad, och menar att den tekniska försörjningen och infrastrukturen går att lösa med enskilda lösningar.

Exempel på synpunkter

- *I texten främja landsbygden är det glädjande att planen utförligt behandlar landsbygdens utveckling i samband med ny bebyggelse (RT)*
- *Fokus ligger på landsbygdens betydelse för tätorten och inte på landsbygdens utveckling för att möjliggöra boende och verksamhet i dessa områden. Det genomsyras helt av att utbyggnaden på landsbygden bör minimeras men att utvecklingen ändå ska främjas, det ger ett dubbelt budskap. Vi är många som bor och verkar på landsbygden och då måste den även kunna utvecklas med bostäder och annat för att ge förutsättningar för en mer livskraftig landsbygd (FA).*
- *”Viss nybyggnation kan tillåtas på landsbygden och bör då lokaliseras vid befintlig bebyggelse, där infrastruktur i form av vägar, kollektivtrafik och VA-ledningar är utbyggd och kapacitetsmässigt säkrad”. Betyder det att den som äger mark på landsbygden skall kunna förbjudas att bygga oavsett om det går att lösa med modern lokal avloppshantering och till exempel enskild väg (SL).*

Några ställer sig positiva till utvecklingsstrategin *fokusera utvecklingen* och anser att det är positivt att ny bebyggelse ska ske på redan exploaterad mark för att spara natur och nyttja redan befintlig infrastruktur, för att främja en hållbar utveckling.

Exempel på synpunkter

- *Det är mycket förståndigt att översiktsplanen koncentrerar nybyggnation till kommunens centrala delar. Att koncentrera byggområden närmast Bålstas kärnområde är mycket meningsfullt på grund av dels ekologiskt hållbarhetstänkande, och dels infrastrukturella och ekonomiska aspekter (VP)*

- *Positivt att ny bebyggelse ska ske på redan exploaterad mark för att spara naturområden och underlätta för kommunikationer (CE).*

Många framför kritik mot utvecklingsstrategin *skapa stadsstruktur*. Dessa beskriver att det är Bålstas karaktär av villasamhälle och närheten till naturen som gjort att de flyttat till orten, och uttrycker en oro för hur en stadsstruktur kan komma att påverka Bålstas karaktär och boendekvalitet. En utveckling mot småstad riskerar enligt några minska den trygghet och småskalighet som karaktäriserar Bålsta, och kan leda till att motiven för att bo i orten försvinner.

Exempel på synpunkter

- *Att kalla Bålsta för stad känns främmande. Tätort eller samhälle ligger närmare vad Bålsta är och ska vara (KO)*
- *Vill man ha en småstad så har man inte valt Bålsta (MA)*
- *Jag har svårt att ta till mig att det i Bålsta skall skapas en småstadsmiljö, med småstadens charm. Risken är stor att det blir ytterligare en förort till Stockholm med förortens alla problem (LÖ).*

Utvecklingsstrategierna ses över och utvecklas. Håbo kommun kommer att beakta synpunkterna i det fortsatta arbetet.

Strukturbild

Några framför förslag på samrådsförslagets strukturbild som visar kommunens långsiktiga utveckling på en övergripande nivå. En anser att strukturbilden även bör peka ut Skokloster, Krägga och Övergran som utvecklingsområden. En anser att strukturbilden bör kompletteras med grönområden vid Draget, Lillsjön och Kalmarsand.

Strukturbilden ses över och utvecklas. Håbo kommun kommer att beakta synpunkterna i det fortsatta arbetet.

6.3 Omvärld och utmaningar

Styrdokument och mål

Några anser att kommunen även bör ta hänsyn till nationella och internationella mål i översiktsplanen, bland annat FN:s resolution Agenda 2030 som innehåller de 17 globala målen samt Boverkets vision Sverige 2025.

Några framför att kommunen bör avvakta antagandet av översiktsplanen till den nya regionala utvecklingsstrategin för Uppsala län och den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen har antagits.

Några berör den text om kommunens vision *Vårt Håbo 2030* som beskrivs i samrådsförslaget, och påpekar att det lagt till ord som saknas i den ursprungliga visionen. Dessa påpekar att ordet tät är tillagt, samt att det i visionen inte står något om mångfacetterade bostadsområden, bladade upplåtelseformer eller tät

bostadsbebyggelse, och yrkar därför att visionen ska återges i dess ursprungliga form.

Den regionala utvecklingsstrategin för Uppsala län är antagen. Den regionala utvecklingsplanen för Stockholms län är utsänd på granskning och förväntas antas under 2018. Målsättningarna i den regionala utvecklingsstrategin för Uppsala län samt den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen kommer att arbetas in i utställningsförslaget.

Befolkningstillväxt

Några framför synpunkter på den befolkningstillväxt som beskrivs i samrådsförslaget. En anser att scenario 1 är det bästa scenariot för att behålla kommunens och Bålstas karaktär. En anser att resonemangen om försörjningskvot brister eftersom hänsyn inte tagits till arbetslöshet eller att människor över 65 år kan fortsätta arbeta. En anser att en ökad inflyttning bidrar till ökade kostnader för den offentliga servicen. Några anser att en snabb befolkningstillväxt ökar belastningen på den kommunala organisationen, drift, service och infrastruktur samt ökade krav på investeringar i Mälarbanans spårkapacitet. Dessa efterlyser överslagsberäkningar på vilka kostnader befolkningsökningen medför. Några kritiserar även befolkningsprognosen, och anser att det inte är seriöst att basera en befolkningsprognos fram till 2030 på några enstaka års tillväxt och menar därför att kommunen bör avvakta med en större förändring av den gällande översiktsplanen till år 2020 för att se om befolkningsökningen håller i sig.

Exempel på synpunkter

- *I översiktsplanen talar man om tre olika möjliga utvecklingsscenarion. Scenario 1 – mycket bra, rymlig och harmonisk utveckling där Bålsta- och Håboandan bevaras. […] Scenario 3 skulle skapa en explosionsartad och alldeles för snabb utveckling som skulle skapa en mängd praktiska problem och framför allt förstöra den naturliga och existerande balansen mellan dagens dominerande villabebyggelse och områden med flerfamiljshus (KL)*
- *Ökad inflyttning är inget att stå efter, det kostar mer än det smakar i form av daghem, skolor, samhällsservice med mera (MB).*
- *Scenario 2 bedöms i översiktsplanen som det mest troliga scenariot att inträffa. Scenariot bygger på att bostadsbyggnationen i kommunen ökar och därmed antalet inflyttare ökar. Det saknas belägg för att detta orsakssamband föreligger. Det är inte seriöst att basera en prognos till år 2030 på något enstaka års tillväxt. Yrkande: Att avvakta med större förändringar av översiktsplanen till år 2020 för att se om befolkningsökningen håller i sig (BN och JB)*

Håbo kommun har gett SCB i uppdrag att ta fram en ny befolkningsprognos som sträcker sig till 2027. Befolkningsprognosen levererades under våren 2017. Den nya befolkningsprognosen kommer att arbetas in i Bilaga 1, Allmänna intressen.

Planförslagets redovisar scenarier, och inte mål, för befolkningstillväxten. Detta eftersom befolkningsutveckling inte bara påverkas av kommunen, utan även många externa faktorer.

Håbo kommun har låtit en konsult från Sveriges kommuner och landsting göra en analys av de kommunalekonomiska konsekvenserna av de tre scenarierna för befolkningsutvecklingen. Rapporten finns på kommunens hemsida, och visar att inga större ekonomiska skillnader mellan de tre scenarierna.

6.4 Samrådsförslagets föreslagna bebyggelseutveckling

Bålsta

Ett mycket stort antal framför synpunkter på förtätning, stadsbyggnadszonerna och de förändringsområden som pekas ut i samrådsförslaget. Många uttrycker en oro över att deras villaområden kommer att förtätas med flerfamiljshus då de menar att detta kan innebära olägenheter i form av ökad insyn, buller och minskad trygghet, vilket kan komma att innebära ett minskat fastighetsvärde. Några vill se en utveckling med i huvudsak tillkommande villabebyggelse för att bevara ortens karaktär. Många uttrycker även en oro över att en förtätning i Bålsta kan komma att innebära att bostadsnära naturområden kommer att exploateras.

Exempel på synpunkter

- *Värna om varför man flyttar till Bålsta! Utöka småhusbebyggelsen utan att förtäta (Anonym)*
- *Att dessutom blanda bebyggelse på ett sånt sätt som planen visar är ett mycket effektivt recept på att minska värdet på befintliga fastigheter inom förändringsområdena (NO)*
- *Som det nu är de flesta villaklustren omgivna av grönområden som riskerar att försvinna om den här planen sätts i verket. Förgörande för boendekvaliteten som finns nu (SL)*

En anser att det är viktigt att utveckla och bevara grönområden vid förtätning för att tillgodose medborgarnas möjlighet till närnatur och anser att det behövs tydligare riktlinjer för hur den bostadsnära naturen ska bevaras och utvecklas vid förtätning.

Många berör området längs Väppebyvägen som i planförslaget är utpekat som förändringsområde zon 2, *småstad.* Några yttranden berör området Åsen som är utpekat som förändringsområde zon 3, *trädgårdsstad.* Dessa påpekar att en förtätning kommer kräva att värdefull natur tas o anspråk, förändra områdenas karaktär och bidra till olägenheter för de boende. Flera påpekar att det saknas mark att förtäta, vilket några tolkat som att villabebyggelse kommer rivas för att ge plats åt flerfamiljshus. Andra områden som omnämns är Graneberg, som delvis är utpekat som förändringsområde zon 2, *småstad* där en anser att området istället bör pekas ut som zon 3, *trädgårdsstad;* Aronsborg där en uttrycker oro för att påverkas negativt av en exploatering i närliggande områden; Frösunda där några framför att området bör bevara med hänsyn till jordbruksmark och djurhållning; Granbacken där några önskar att området bevaras som naturområde; förändringsområde *3A Kraftleden – Kalmarleden* som några anser bör bevaras för att värna om områdets natur- och kulturhistoriska värden; samt

förändringsområde *1B Bålstaåsen* som en påtalar är olämpligt för bostadsbebyggelse och istället bör pekas ut som skyddad natur.

Exempel på synpunkter

- *Området längs Väppebyvägen är idag fullt utbyggd och består endast av villor. Att förtäta området enligt förslaget med flerfamiljshus kommer innebära att villor måste rivas då det inte finns plats för några flerfamiljshus idag (ÅR).*
- *En av platserna är 3B Åsen där vi kräver att texten ändras till att bevara läget idag (KO)*
- *Jag bor ute vid Graneberg och ser att hela villaområdet är markerat som förändringsområde zon 2. Jag är övertygad om att folk som valt att flytta till områden som Graneberg vill ha det som i övriga villaområden det vill säga med tillväxt av grönområden med mera som i zon 3 (JH).*
- *Försämring genom förtätning måste undvikas. Område 3A bör därför inte byggas. Denna förtätning leder till mer buller, ökad trängsel, stress och sämre hälsa för de som bor, vistas och rör sig i området (KL).*

En anser att kvartersstad är bra i centrum och trädgårdsstad längre ut, men hade velat se en mer blandad bebyggelse även inom zonerna för att stimulera blandad befolkning och integration.

Flera anser att det saknas behov av att förtäta befintliga områden eftersom de detaljplaner som är under framtagande tillgodoser behovet av bostäder för flera år framöver enligt kommunens befolkningsprognos.

Exempel på synpunkter

- *Denna förtätning saknar helt motivation då det finns flera tusen lägenheter i nuvarande planer i Bålsta som täcker behovet fram till 2040 (ÅR).*
- *Eftersom behovet av bostäder (enligt de siffror som kommunens befolkningsökning redovisar) så är behovet (med råge) fyllt med hjälp av redan planerade bostäder (MF).*

Många framför även att det finns goda möjligheter att förtäta i Bålsta utan att ta befintliga områden i anspråk. Främst lyfts vikten av att förtäta i Bålsta centrum, men även Kalmarsand, Grustäkten och Gröna Dalen lyfts fram som viktiga att utveckla innan befintliga bostadsområden tas i anspråk.

Exempel på synpunkter

- *Att förtäta i centrum är rimligt. Det kommer ge fler möjlighet att välja bort bilen till fördel för kollektivtrafik eller att gå. Det är en fördel inte minst för miljön. Det är dock viktigt att det sker med hänsyn till och i dialog med de som redan bor där (FA)*
- *I första hand vid Kalmarviken liksom vid grustaget bör vara de första efter Bålsta centrum att bebyggas med flerfamiljshus, detta inte minst eftersom de minimalt stör nuvarande kommuninvånare då den befintliga bostadsbebyggelsen där är minimal (KL)*
- *Vi borde bygga runt centrum och göra den stora förtätningen där. Ta tag i Gröna Dalen, förtäta med hus, parker och affärer i bottenplan (MS)*

En är dock tveksam till en utveckling av Gröna Dalen och Kalmarsand, och menar att Gröna Dalens landskap är en viktig del av Bålstas karaktär och ett viktigt rekreationsområde. En utveckling av Gröna Dalen bör därför ske med försiktighet för att värna områdets värden. Vidare beskrivs att Nya Kalmarsand tar en stor del av skogen i anspråk vilket försämrar kopplingen till Görvälnkilen. Dessutom påpekas även att det är fyra kilometer från bortre delen av området till stationen, vilket riskerar att uppmuntra till bilåkande.

Några menar att bebyggelse bör planeras inom 400 meter från hållplatser och ha en täthet på 40-50 boende per hektar för att få reseunderlag till kollektivtrafik.

En belyser att samrådsförslaget hänvisar till en förtätad centrumnära bebyggelse, och ifrågasätter de utpekade förändringsområdena längs Stockholmsvägen eftersom dessa inte är att anse som centrumnära.

Flera berör bebyggelseutvecklingen längs Mälarbanan och menar att det är viktigt att säkerställa mark för kommande fyrspårsutbyggnad. En anser att all utveckling av området mellan järnvägen och Stockholmsvägen avvaktar tills Trafikverket lämnar besked om fortsatt fyrspårsutbyggnad. Några anser att kommunen bör lämna 35 meter från nuvarande spårmitt fritt från bebyggelse, istället för de 30 meter som beskrivs i samrådsförslaget. En anser att avståndet bör vara 50 meter för att inte fördyra eller försvåra en framtida utbyggnad av Mälarbanan.

En tycker att samrådsförslaget har en missvisande beskrivning av omvandlingsområdena.

En anser att kommunen bör öka möjligheten till sjönära boenden, och föreslår Hagviken och Talltorp för ökad småhusbebyggelse i mälarnära läge.

Stadsbyggnadszonerna och förändringsområdena ses över. Synpunkterna kommer att beaktas i det fortsatta arbetet.

Övriga orter och landsbygd

Några belyser vikten av varierande boendeformer och boendemiljöer i kommunens övriga orter generellt, till exempel lägenheter i mindre orter. Detta för att skapa ett utbud av attraktiva bostäder i kommunen och skapa ett större underlag för service även utanför Bålsta.

Exempel på synpunkter

- *För att nå full attraktionskraft måste människor som väljer att flytta hela 50 km från storstaden till Håbo kunna erbjudas stor variation – inte bara när det gäller bostadsalternativ utan även vad gäller bostadsmiljöer (CB).*
- *Utveckla övriga tätorter med fler boendeformer som till exempel lägenheter för de som söker den boendeformen på landsbygden. I de större tätorterna bör det utvecklas/möjliggöras för service såsom skolor, handel, anpassat till befintlig bebyggelse (HA).*

Några berör bebyggelseutvecklingen i Skokloster och på Skohalvön. En anser att det är viktigt att behålla Skoklosters karaktär och närheten till natur och vatten,

och att ny bebyggelse därför bör anpassas till ortens nuvarande karaktär och inte vara för tät. Några framför att en komplettering av bebyggelsen är nödvändigt för att öka befolkningsunderlaget för service och handel, bland annat så att skolan kan byggas ut för att minska behovet av skolpendling. En föreslår ett nytt bostadsområde bortanför Skokloster värdshus för att skapa mer liv i området runt slottet. En framför att bebyggelsen i Krägga bör kompletteras för att skapa möjligheter för samhällsservice. En anser även att det finns goda förutsättningar för en större utveckling i Övergran på grund av den utbyggda infrastrukturen och tillgången till kollektivtrafik.

Exempel på synpunkter

- *I Skokloster och Krägga måste en komplettering av bebyggelsen förstärkas för ett större befolkningsunderlag. Detta skapar mervärden för orten, bättre service, bättre mötesplatser. Där nu infrastrukturen såsom VA är framdraget till orten måste detta område få komma med i utvecklingen. För Krägga kan inte utvecklingen vänta till 2030. Det finns kapacitet för en större utveckling än vad som uttryckes i översiktsplanen (BB).*
- *Vi anser att det är viktigt att behålla Skoklosters lantliga karaktär och närhet till natur och vatten. Vi anser därför att ny bebyggelse bör anpassas till ortens nuvarande karaktär och inte vara för tät (AA).*
- *Översiktsplanen bör ge tydliga besked om att utvecklingen ska utvecklas, inte ligga i malpåse. Fler möjligheter till boende. Det kräver också att VA-frågan får en bra lösning. Men ger också på sikt möjlighet att bygga ut skolan till en 0-9-skola, vilket skulle minska behovet av skolpendling (JJ).*

Några anser att en utveckling av landsbygden kräver en samlad bebyggelse, där exploatering sker i och intill befintliga samhällen, byar eller bebyggelsegrupper för att värna om jordbruksmark och bevara mälarlandskapets landskapsbild.

En lyfter vikten av LIS-områden (landsbygdsutveckling i strandnära lägen) för en positiv utveckling av landsbygden och dess attraktiva miljöer.

Verksamhetsområden

Flera framför synpunkter på de föreslagna verksamhetsområdena. Några riktar kritik mot område *4A Logistik Bålsta,* vilket är ett pågående detaljplanearbete efter godkänt detaljplaneprogram. Dessa framför oro för att en verksamhetsetablering i området kommer att innebära olägenheter för de boende i form av ökad trafik och buller, samt att etableringen kommer exploatera naturområden som är av vikt för rekreation. Vidare framförs att etableringen hotar populationen av den rödlistade arten större vattensalamander som finns i området.

Exempel på synpunkter

- *Vi som bor i Nyhagen lever inte ett gott liv. Här påverkas vi av så mycket buller, över gränsvärdet enligt vår egen mätning. Trafiken på Kraftledens norra del är mycket störande […] och är det då tänkt att det också blir någon form av logistikverksamhet i Björnbro med ännu mer trafik? (HB)*

- *Vi vill överklaga mot det planerade industribygget i Björnbro-området som kommer påverka oss oerhört negativt som boende här. Både miljö, djurliv samt barn kommer bli oerhört störda på grund av detta bygge (MG).*

En anser att kommunen bör ta tydligare hänsyn till natur- och kulturhistoriska värden vid utvecklingen av *4A Logistik Bålsta* och påtalar vikten av en mjuk övergång mot den befintliga bebyggelsen. En framför även att den naturzon som enligt godkänt detaljplaneprogram ska sparas när området utvecklas, bör markeras i karta.

En framför kritik mot det föreslagna verksamhetsområdet *4C Norr om E18* eftersom en exploatering av området kommer försvaga grönstrukturen och den gröna kopplingen mellan Görvälnkilen och naturområdet längs Lilla Ullfjärden.

6.5 Natur och kultur

Grönstruktur

Flera framför synpunkter kopplade till *9A Bålstaåsen* som är utpekad som skyddad natur i samrådsförslaget. En anser att området bör utökas till att även inkludera delar av grustaget eftersom grusmiljöer har ett stort värde för den biologiska mångfalden samt för att stärka kopplingen till naturområdet längs Lilla Ullfjärden. Några anser att den resterande delen av Bålstaåsen, från Centrumleden till Håtunavägen, bör undantas från exploatering för att bevara områdets natur- och friluftsvärden, och några framför även att området bör bli naturreservat.

Några framför synpunkter kopplade till *9B Lillsjön.* Dessa framför att området bör utökas för att bevara områdets natur-, kultur- och rekreationsvärden. En anser att området bör utökas till att även inkludera delar av Nya Kalmarsand för att stärka den gröna kopplingen till Görvälnkilen som enligt yttrandet är alltför smalt för att kunna fungera som en korridor för växter och djur i samrådsförslaget.

Några anser att planförslaget behöver en tydligare strategi för en sammanlänkad grönstruktur, både inom Bålsta och i kommunens övriga orter, för att underlätta spridning av djur och växter. Vidare framförs att det bör redovisas i karta hur kommunens grönområden ska länkas samman, såväl inom kommunen som regionalt.

En framför vidare att planförslaget saknar en diskussion om ekosystemtjänsternas värde.

En anser att det är positivt att intrång i värdefulla naturområden ska motiveras, men riktar kritik mot skrivelsen om kompensation eftersom kompensation av värdefulla naturmiljöer i många fall inte är möjlig.

En anser att kommunen bör behålla obebyggt område utmed Upplandsledens hela sträckning för att låta leden vara en friluftsled utan bebyggelse.

Exempel på synpunkter

- *Visa tydligare i karta hur grönområden länkas samman inom tätorten, kommunen och med större gröna kilar (CE)*
- *När det gäller 9A bör man titta på om det av 10A även borde skyddas eftersom denna typ av öppen grusmiljö kan vara mycket värdefull för många insekts- och fågelarter. Detta skulle även bidra till att området skulle få en tydligare länk till naturområdet längs Lilla Ullfjärden. Område 9B skulle med stor fördel utökas med delar av 10B för att förstärka sambandet med den gröna kilen mot Stockholm som i planförslaget är allt för smalt för att kunna fungera som korridor för växter och djur (AW).*
- *För att säkerställa möjligheten till friluftsliv och rekreation som ligger centralt och nära Bålstas centrala delar, så måste det beaktas att detta område 9A Bålstaåsen som är utpekad som naturskyddad natur fråntas från all typ av bebyggelse (HS).*

I utställningsförslaget kommer vikten av ekosystemtjänster att förtydligas,

Upplandsstiftelsen är huvudman för Upplandsleden och förhandlar avtal med berörda markägare.

Stränder och vatten

Flera av de inkomna yttrandena berör kommunens stränder och vattendrag. Några av dessa rör strandskydd och framhåller vikten av att strandskydd återinförs längs Skofjärdens. En framför vidare att det är viktigt att kommunens mälarstränder skyddas och att kommunen därför inte bör ge dispens från strandskyddet överhuvudtaget.

Eftersom det finns planer för mälarnära bostäder framhåller några att det finns en risk för att stränderna intill bostäderna upplevs som halvprivata. Planeringen bör därför ske med hänsyn till allmänhetens tillgång till stränderna, med till exempel allmänna entréer och allmänna ytor mellan bostäder och strandområdena. En föreslår att Bålstas närhet till Mälaren kan synliggöras med en kanal från Aronsborgsviken och upp mot samhället.

En efterlyser konkreta förslag för hur kommunen ska arbeta för en bättre vattenkvalitet i Mälaren och Lilla Ullfjärden.

Tillgången till Mälaren och dess stränder är en tillgång för kommunen och strandskyddet är av vikt för att skydda stränderna från privatiserande åtgärder eller ingrepp som är negativa för den biologiska mångfalden. Håbo kommun avser därför att bevara, utveckla och tillgängliggöra strandområden i kommunen på ett långsiktigt och hållbart sätt.

Områden längs Skofjärden är detaljplanelagt och i samband med detta har strandskyddet upphävts. Så länge dessa detaljplaner gäller går det inte att återinföra strandskyddet. Om en detaljplan upphävs återinträder strandskyddet.

Utställningsförslaget kompletteras med konkreta riktlinjer för en förbättrad vattenkvalitet i Mälaren och Lilla Ullfjärden.

Jordbruksmark

Flera berör vikten av att värna om kommunens jordbruksmark för att säkra den lokala livsmedelsproduktionen och bevara landskapskaraktären. Några menar att all jordbruksmark bör värnas, även den tätortsnära, då den bidrar till en ökad förståelse för landsbygden utanför tätorten. En vill se tydligare riktlinjer för hur kommunens jordbruksmark klassas och skyddas från exploatering.

Jordbruksmark är av nationellt intresse enligt Miljöbalken och Håbo kommun verkar för att denna i så lång uträckning som möjligt inte tas i anspråk för annat än jordbruksproduktion, bland annat genom att lokalisera intill eller förtäta befintlig bebyggelse.

Kulturmiljöer

Några lämnar synpunkter på kommunens kulturmiljöer. En påpekar bland annat att Kalmar kyrkas historiska värden saknas i samrådsförslaget. En anser att det är positivt att kulturmiljöer som Brunnsta by ska värnas, men anser att det är lika viktigt att miljöerna runt omkring anpassas till den befintliga bebyggelsen för att bilda en attraktiv helhet. En anser att det är problematiskt att diskutera kompensationsåtgärder när det gäller kulturmiljöer, eftersom den kulturhistoriska karaktären oftast inte går att ersätta eller kompensera.

6.6 Infrastruktur

Vägar och trafikplatser

Ett stort antal framför synpunkter på kommunens vägar och trafikplatser, såväl befintliga som föreslagna. Några riktar kritik mot *5A Trafikplats Bålsta C med länk till centrala Bålsta,* och menar att den planerade trafikplatsen kommer att skära igenom Bålstaåsen och fragmentera ett sammanhängande naturområden som är av vikt för friluftsliv och biologisk mångfald. Vidare framförs att förslaget kommer innebära stora kostnader och därför inte är rationell ur ett ekonomiskt perspektiv. En anser också att det inte är rimligt med en helt ny trafikplats så nära trafikplats Draget.

Flera riktar kritik mot den föreslagna vägen *5B Kraftleden – Kalmarleden* då de menar att vägen kommer förstöra områdets natur- och kulturhistoriska värden. Några framför även att vägen riskerar att bli en genomfartsled för tung trafik vilket skulle innebära olägenheter i form av buller för de boende i området.

Några är positiva till förslaget om trafikplats Krägga/Stämsvik med av- och påfart till E18, och ger förslag om hur trafikplatsen skulle kunna utformas.

En anser att vägen mellan Söderskogen och Måttan bör rätas ut och breddas för att förbättra trafiksäkerheten.

Några föreslår att Åsleden förlängs till Ullevivägen för att förbättra trafiksituationen på Stockholmsvägen och underlätta transporter för boende på Åsen och Ullevi. En anser dock att det är viktigt att en eventuell förbindelse läggs i anslutning till den befintliga gång- och cykelvägen för att bevara områdets grönstruktur.

En lyfter vikten av att bygga en ny väg mellan Kalmarleden och Råbydal, som kan hantera den ökande trafiken och även möjliggör för busstrafiken att komma närmare Torresta/Talltorp.

Några föreslår att tung trafik styrs bort från Kraftleden söder om Västerskogs industriområde och vidare till Trafikplats Åsen och ut på E18.

En föreslår bilfria stråk i Bålsta centrum för att skapa miljöer utan bilbuller och farliga passager.

Några anser att kommunen bör verka för en bättre förbindelse mellan Bålsta och Arlanda eftersom de system som finns idag är överbelastade.

En anser att Trafikplats Draget bör byggas om eller ersättas med en helt ny trafikplats för att få en längre sträcka med mindre stigning upp mot E18.

Förslagen ses över.

Parkeringsplatser

Många framför synpunkter på behovet av parkeringsplatser, framför allt i centrala Bålsta. Detta eftersom kommunens invånare är beroende av bil för sina transporter. Bland annat framförs att boende utanför huvudorten behöver tillgång till parkeringsplatser för att göra sina inköp, och en minskning av antalet parkeringsplatser riskerar att leda till att invånarna istället åker till andra orter för att göra sina inköp vilket kommer påverka den lokala handeln negativt. Flera lyfter vikten av parkeringsplatser vid stationen för att underlätta tågpendling. Några framför att kommunen bör överväga parkeringsavgifter för att stimulera en övergång till andra transportsätt för de som har möjlighet.

Exempel på synpunkter

- *Konsekvenserna av att framkomligheten och parkeringsmöjligheten prioriteras ner gör sannolikt att många gör sina inköp där det är lätt att ta sig med bil. Och den lokala handeln i centrum tappar kunder och flyttar (OL)*
- *Det ska vara smidigt att parkera och fortsätta med tåg. Det gynnar miljön och näringslivet (Anonym).*
- *Antalet parkeringsplatser ska inte användas som styrmedel för att stimulera överflyttning till andra transportmedel. Avgifter är ett marknadsekonomiskt styrmedel (BN och JB).*

Frågor kopplade till parkeringsplatser bedöms inte vara en fråga för översiktsplanen. Håbo kommun kommer att ta fram en trafikstrategi där parkeringsnorm kommer att ingå.

Gång- och cykelvägar

Många framför synpunkter kopplade till gång- och cykelvägar. Några lyfter vikter vikten av ett sammanhängande kommunalt cykelnät som binder samman kommunens olika delar. En föreslår att skapa cykelautostrader för att möjliggöra

snabb och säker cykelpendling mellan kommunens olika delar till resecentrum och centrum.

Exempel på synpunkter

- *Saknar cykelleder som binder ihop kommunen. 10 km på vanlig cykel motsvarar 20 km i realistisk pendlingsavstånd i framtiden på elcykel (Anonym).*
- *Skapa "cykelautostrador" skilda från biltrafik för att möjliggöra snabb och säker cykelpendling till resecentrum och centrum. Både från bostadsområdena inne i Bålsta och från Kivinge, Övergran, Yttergran, Brunnsta och Krägga (KN).*

Flera framför synpunkter eller förslag på de föreslagna gång- och cykelvägar som pekas ut i samrådsförslaget. Några berör ***6A Bålsta – Ekilla,*** och lyfter vikten av trafiksäkerhet eftersom många barn cyklar till Ekillabadet. En föreslår därför en gång- och cykelbro vid Trafikplats Åsen för att öka trafiksäkerheten. En berör ***6C Bålsta – Bro*** och menar att förslaget inte är bra med hänsyn till trafikmiljön längs Stockholmsvägen. Istället föreslås en GC-väg längs den gamla banvallen fram till kommungränsen. Några framför synpunkter på ***6D Kraftleden,*** en av dessa är negativ till den föreslagna vägen med hänsyn till jordbruksmarken. En anser att cykelvägen bör ligga längs Kraftledens södra del. En lyfter vikten av att ta hänsyn till den planerade cykelvägen ***6F Bålsta – Krägga/Stämsvik*** och utvecklingen av ***4A Logistik Bålsta*** så att anslutning till befintligt gång- och cykelväg mot Skörby och Uppåkra blir smidig.

En anser att det är positivt att gång- och cykelvägar ska prioriteras men påpekar att det finns en risk att en separering av fotgängare och cyklister från biltrafikanter kan leda till att ökade hastigheter i biltrafiken, och föreslår därför att planförslaget lyfter att gående och cyklister är prioriterade framför biltrafiken och att bilar bör köra på fotgängare och cyklisters villkor.

En anser att vägen till Skokloster behöver rustas upp och förses med en trafiksäker cykelled. I första skedet mellan Slottsskogen och Måttan.

En lyfter vikten av gång- och cykelvägar längs Uppåkravägen där bilar kör mycket fort. En lyfter vidare att Granåsvägen mot stationen är en bra sträckning som tillåter pendlingscykling i hög cykelfart till stationen.

Kollektivtrafik

En berör kommunens kollektivtrafik, gällande kvartstrafik med pendeltågen mot Stockholm, vilket inte berörs i samrådsförslaget.

Planförslaget lyfter vikten av en ökad turtäthet med såväl pendeltåg som regiontåg för att öka tillgängligheten.

Håbo kommun är dock inte huvudman för kollektivtrafiken och har därmed begränsad rådighet i frågan.

Förbindelse Skokloster – Knivsta

Några av de inkomna yttrandena berör den föreslagna förbindelsen mellan Skokloster och Knivsta kommun. En ställer sig positiv till förslaget eftersom det

skulle öka tillgängligheten och därigenom underlätta arbets- och studiependling norr- och österut. Enligt yttrandet bör förbindelsen läggas vid det kortaste avståndet över Skofjärden. En uttrycker oro för att kostnaden för förbindelsen kan komma att hamna på Håbo kommun, vilket skulle innebära negativa konsekvenser för kommunens ekonomi.

Den föreslagna förbindelsen är utpekad i såväl Håbos som Knivstas respektive planförslag. Utpekandet innebär att kommunen är positiv till en framtida förbindelse, men genomförande är avhängigt av att en privat aktör som står för investerings- och driftskostnaderna av ett sådant projekt.

Vatten- och avloppssystem

Flera berör kommunens vatten- och avloppssystem. En framför att stora VA-anläggningar gör samhället mer sårbart och att dagens småskaliga lösningar ger bra rening och möjliggör att tillvarata näringen i jordbruket. En framför vikten av kommunalt VA i Häggeby/Vreta där fritidshus omvandlas till permanentboende vilket gör att de enskilda avloppen riskerar att påverka grundvattnet. Några berör VA-systemen i Bålsta, och undrar hur behovet av vattenförsörjningen ska tillgodoses när befolkningen växer. En lyfter särskilt området runt järnvägen, där det är dåligt tryck i ledningarna redan idag. En ifrågasätter hur utbyggnaden av Bålsta kommer bidra till förbättrad vattenkvalitet och minskade utsläpp i närhet av råvattenintaget. En påpekar att det i samrådsförslaget inte står om VA-ledningarna som försörjer Ekolsundsområdet, och ifrågasätter om det är meningen av Håbo kommun ska bistå Enköpings kommun med VA-system även i framtiden.

Frågorna ska stämmas av med Tekniska och är till stor del beroende av den kommande VA-planen.

Energiförsörjning

Några anser att samrådsförslaget presenterar ett för snävt regelverk för solceller på tak och anser att kommunen bör avskaffa solceller på hela taket och inte bara halva. En anser att vindkraftskartan i samrådsförslaget är för restriktiv och ger en bild av att kommunen inte vill ha vindkraftsetableringar i kommunen. Yttrandet anser att det krävs ett omtag på detta stycke för att stimulera målet om en fossilbränslefri kommun.

En anser att kommunen ska verka för markförlagda ledningar för att begränsa påverkan från elektromagnetiska fält. Några yttranden påpekar dock att Svenska Kraftnät förklarat att markförlagda ledningar inte är kostnadseffektiva och yrkar att skrivelsen om markförlagda ledningar tas bort.

Några påpekar att kommunen skrivit att vattenburna uppvärmningssystem ska vara förstahandsval vid nyproduktion, men anser att kommunen inte ska föreskriva vilket medium som är energibärare i uppvärmningssystemen.

De regler gällande bygglovsplikt för solceller som presenteras i samrådsförslaget ses över och vid behov revideras.

Skrivelsen om vattenburna uppvärmningssystem tas bort.

6.7 Näringsliv

Besöksnäring

Några yttranden lyfter besöksnäringens betydelse för kommunen och efterfrågar tydligare riktlinjer för hur besöksnäringen ska främjas och utvecklas. En anser att möjligheten till fritidshus och campingmöjligheten i anslutning till Sånkan bör tas till vara eftersom det skapar fler boendemöjligheter för besökare i kommunen.

Riktlinjer för besöksnäringen ska stämmas av med HMAB.

Företagande och handel

Några anser att kommunen bör tillåta utökad byggrätt för att stimulera företagande. Detta eftersom många företag startar från hemmet och har behov av garage och komplementbyggnader för sin verksamhet. En lyfter särskilt Skokloster som är företagartätt, och menar att många tomter skulle klara av en utökad byggrätt om exempelvis 50 kvadratmeter.

Några föreslår lokaler för verksamheter i bottenvåningar. Detta skulle bidra till att stimulera egenföretagande, och skapar möjligheter för service och handel även för de som inte har nära till service.

En anser att det är viktigt att ICA stannar i Bålsta centrum för att bevara centrumfunktionen. Yttrandet föreslår även en bättre koppling mellan stationsområdet och Bålsta centrum med gångstråk under tak för att stärka kopplingen mellan stationsområdet och Bålsta Centrum.

En anser att det bör planeras för att möjliggöra ett fungerande centrum mellan Gropenområdet och Idealbyn på Skohalvön, med moderna butiker och eventuellt även möjligheter till vård.

6.8 Offentlig service

Flera berör offentligt service, främst skolor och förskolor. En anser att Gröna Dalen bör bli Håbos skolcentrum med moderna lokaler och en friliggande skolrestaurang. En anser att det saknas en diskussion gällande kommunal ekonomi och behoven av utökad kommunal service, såsom skolor, förskolor och äldreomsorg. Yttrandet påpekar även att Boverkets rekommendationer för storleken på skolgårdar och förskolegårdar saknas, och anser att det är viktigt att dessa arbetas in i förslaget. Om det är tänkt att föräldrar ska gå eller cykla vid hämtning och lämning krävs enligt yttrandet små förskoleenheter vilket kräver mer planering för att få in dem på lämpliga platser.

En anser att samhällsservicen i Skokloster måste vara god för att tillgodose befolkningens behov, men i relativt hög grad kan vara av ambulerande karaktär.

Lokaliseringen av förskolor och skolor är inte en fråga för översiktsplanen, utan pekas ut i den efterföljande planeringen. När befolkningen växer är det dock viktigt att det finns mark för att tillgodose det växande behovet av skol- och förskoleplatser. Utställningsförslagets planeringsriktlinjer ska kompletteras med att kommunen

ska följa Boverkets rekommendationer kring storleken av skolgårdar och föreskolegårdar.

6.9 Kultur och fritid

Flera berör frågor gällande kultur och fritid. En anser att det är viktigt att det finns grönområden och friluftsområden med exempelvis löpspår, lekplatser, pulkabackar med mera även utanför Bålsta. En anser att kommunen bör skapa mötesplatser för barn. Några belyser vikten av att samla kommunens sport- och fritidsaktiviteter i centrala lägen, bland annat för att hushålla med mark och för att förenkla resorna. En belyser behovet av en stadspark i centrala Bålsta med parkvägar och motionsvägar när befolkningen i Bålsta växer.

Planförslaget lyfter vikten av mötesplatser för olika grupper, bland annat för barn. I utvecklingen av Gröna Dalen finns idéer om att etablera olika typer av aktiviteter och mötesplatser för olika grupper.

Planförslagets ambition är att alla invånare ska ha god tillgång till kultur- och fritidsanläggningar. Dessa bör därför lokaliseras till lägen med god tillgänglighet. I planförslaget framgår att kultur- och fritidsanläggningar ska koncentreras för att bidra till ökad tillgänglighet, och främst lokaliseras till centrala Bålsta.

STADSPARK.

6.10 Risk, hälsa och säkerhet

Några yttranden berör buller, och anser att samrådsförslaget saknar hänsyn till buller från järnväg och kollektivtrafik, såsom bussar.

Utställningsförslaget revideras enligt ovan.

En bullerkartläggning av kommunen ska utföras och ligga som underlag för framtida planering.

6.11 Riksintressen

Några yttranden anser att kommunen måste behålla rådigheten över mark och anser därför att kommunen för vara restriktiv med antalet riksintressen. Utgångspunkten bör enligt dessa vara att verka för att minimera riksintressen och inte föreslå en ökning.

6.12 Frågor som inte hanteras i översiktsplanen

Några saknar riktlinjer för hur kommunen klarar en krissituation vad gäller försörjning av livsmedel, dricksvatten, energi, med mera, och belyser vikten av en handlingsplan.

En anser att det är viktigt att nyproducerade byggnader byggs som passivhus och att solfångare är norm vid nyproduktion för att uppnå visionen om ett fossilfritt Håbo. För att Håbo kommun ska ha en legal möjlighet att påverka detta föreslås

att kommunen begär en lagändring i PBL så att kommunen kan påverka kravet på energikonsumtion i nya hus i detaljplane- och bygglovsskedet.

Om ett nytt skolcentrum byggs i Gröna dalen kan Fridegårdsgymnasiets lokaler användas för konferensverksamhet och kontor, och aulan kan användas som teater- och konsertlokal.

En anser att fokus för kommunens utveckling bör vara att förbättra resultaten i kommunens skolor.

En anser att kommunen bör införa en turismlinje på Fridegårdsgymnasiet för att bidra till att utveckla kommunens besöksnäring.

En belyser att översiktsplanen diskuterar ombyggnad och tillbyggnad av förskolor och framför vikten av att barngrupper och lärargrupper hålls intakta för att värna barnens trygghet och rutiner.

En anser att Håbo kommunen har ett bra utbud av kultur- och fritidsaktiviteter, men påpekar att det finns ett behov av en ungdomsgård för de lite yngre ungdomarna.

En anser att ett kulturhus är mycket välkommet för att samla kommunens bild- och hantverkskonstnärer.

En anser att kommunen bör verka för en utveckling av småbåtshamnen.

Småbåtshamnarna drivs av båtklubbar som arrenderar mark av kommunen. Kommunen har därför inte rådighet över småbåtshamnarnas utveckling.

Huvudtidplan Bovieran - Gröna Dalen	2018	2019	2020	2021
Underlag för samråd				
Samråd				
Granskning				
Antagande- lagakraft				
Marknadsföring				
Försäljning				
Projektering				
Bygglovs ansökan				
Produktion				
Besikting, inflyttning, slutbevis				

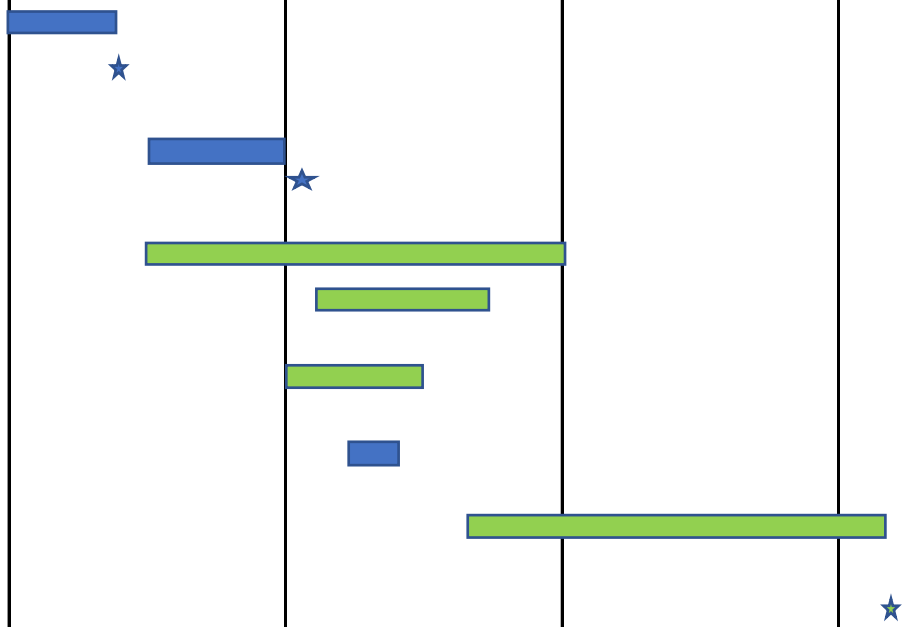

HÅBO KOMMUN

Prioriteringslista för program- och detaljplaneprojekt

Plan- och exploateringsavdelning **2017-12-04**

Blå markering redovisar uppdateringar sedan senaste listan
Röd markering redovisar att tidsuppskattningen är väldigt osäker

Namn	Uppdrag	Samråd	Granskning	Antagande	Status/Information
Högt prioriterade projekt					
Dragelund (Program) Cirka 65 hektar verksamhetsmark söder om E18, Rekreationsområde med höga natur- och kulturvärden	**2011-02-07**	**2018 2**	**-**	**2018 4**	Utredning kring väganslutning(ar) samt avgränsning av område för verksamheter respektive rekreation
Kyrkcentrum (Gillmarken 1:1 m.fl.) 60 lgh särskilt boende (vårdboende)	**2016-05-23**	**2017 2**	**2018 2**	**2018 3**	Granskningshandlingar tas fram i dialog med vinnare av upphandling
Dp 1, Resecentrum, Bålsta centrum ca 700 bostäder, handel/kontor i bottenplan mot torg och Stockholmsvägen samt nytt resecentrum	**2012-11-26**	**2016 1**	**2018 2**	**2018 4**	Kompletterande utredningsarbete för justering av planhandlingar inför granskning. Tidplan justerad framåt 1 kvartal då utredningsarbetet är mer tidskrävande än uppskattat.
Gröna Dalen (Program) Stads-, och vattenpark, bostäder och eventuell grundskola	**2012-03-05**	**2018 2**	**-**	**2018 4**	Framtagande av samrådshandlingar
Tvåhus (Väppeby 7:18 m.fl.) ca 500 bostäder	**2011-10-17**	**2013 4**	**2017 2**	**2018 1**	Exploateringsavtal tas fram
Logistik Bålsta, Kv 4 ca 15 hektar verksamhetsmark	**2013-05-20**	**2018 2**	**2018 4**	**2019 1**	Utredningar tas fram. Avvaktat Länsstyrelsens beställning/handläggning av arkeologsik utredning, nu får får arkeologin istället komma mellan samråd och granskning
Dp 2, Bostäder Stockholmsvägen och järnvägen, Bålsta centrum ca 400 bostäder	**2013-02-04**	**2018 2**	**2018 4**	**2019 1**	Markanvisningstävling för kv 3 och 4 pågår till och med 22 december. Parallellt pågår projektering av allmän infrastruktur med koppling till etapp 1
Ändring av detaljplan 323, Lillsjöns företagspark Omvandling av gatumark för att möjligöra en större livsmedelsetablering	**2017-08-29**	**2017 4**	**2018 1**	**2018 2**	Samråd till och med 22 dec
Väppeby 7:52 (Draget) Cirka 3 hektar verksamhetsmark	**2017-08-29**	**2018 2**	**2018 3**	**2018 4**	Planförslag tas fram

Medel prioriterade projekt					
Kalmarsand ca 500 bostäder, förskola samt eventuellt vårdboende	**2015-11-23**	**2018** **2**	**2018** **4**	**2019** **1**	Som del i framtagande av planförslag utreds exploateringskostnader (övergripande), med mera. Konsultstöd ses över. Tidplan för granskning justerad 1 kvartal framåt.
Björkvallen (Bålsta 2:69 m.fl.) ca 110 bostäder	**2013-10-21**	**2014** **2**	**2018** **2**	**2018** **4**	Granskningshandlingar tas fram tillsammans med konsult och exploatör.
Skogsbrynets förskola Utökad byggrätt, planstridig paviljong tas bort	**2016-04-11**	**2018** **2**	**2018** **3**	**2019** **1**	Framtagande av samrådshandlingar. Antagande satt till 2019 pga av förordnande enligt §113 Byggnadslagen
St Eriks/Nordform (Program) Utredning av förutsättningar för bostadsutbyggnad	**2010-06-03**	**2018** **2**	**-**	**2018** **4**	Framtagande av samrådshandlingar avvaktar samsyn mellan kommun, Länsstyrelse och exploatör kring strandskydd, i övrigt pågår viss utredningsarbete
Dp 3, Eneby 1:42 m.fl., etapp 6, Bålsta centrum Utökning och påbyggnad av centrum med handel, bostäder och parkeringshus	**2015-05-25**	**2018** **4**	**2019** **2**	**2019** **3**	Framtagande av planförslag, med initialt planavtalstecknande. Tidplan för samråd justerad ett kvartal framåt.
Väppeby 7:218, Gröna dalen Bostäder	**2017-02-13**	**2018** **4**	**2019** **2**	**2019** **3**	Upprättande av markanvisningsavtal. Projektet ges medelprioritet mot tidigare låg.
Upphävande av detaljplan 350, Lillsjöslingan Upphävande av plan som inte går att genomföra (ej upphävt strandskydd)	**2017-08-29**	**2018** **2**	**-**	**2018** **3**	Handlingar tas fram

Lågt prioriterade projekt

Gästis (Bålsta 1:124) Omvandling till bostäder och ev. ny byggnad	**2015-11-23**	**2018** **2**	**2018** **4**	**2019** **1**	Framtagande av samrådshandlingar
Dp 4, Väppeby 7:12 m.fl., etapp 3, Bålsta centrum ca 440 bostäder, handel/kontor i bottenplan mot Stockholmsvägen	**2016-10-17**				Avvaktar exploatörers osäkerhet i fråga om bensinstationen (OK/Q8).
Skokloster Udde 1 ca 295 bostäder, omtag	**2012-05-21**	**2018** **3**	**2019** **1**	**2019** **2**	Avvaktar exploatör för tecknande av planavtal, i övrigt sammanställs resultatet från tidigare worskhop. 171122, uppskattad tidsplan för samråd och granksning justerad 1 kvartal senare, antagande kvarstår enligt tidigare
Hjalmars väg ca 8 småhus	**2008-01-15**	**2018** **3**	**2019** **1**	**2019** **2**	Planförslag tas fram
Bista 15:7 Omvandling från industri till kontor och sällanköpshandel	**2016-05-22**	**2018** **3**	**2019** **1**	**2019** **2**	Planförslag tas fram

Laga Kraftvunna projekt 2017					
Furuhäll (Frösunda 3:50 m.fl.) Justering av prickmark för att möjliggöra uteplatser	**2016-09-05**			**2017** **3**	Laga kraft
Katrinedal 3:70 (3:39) 8 småhus	**2010-09-28**	**2016** **3**	**2017** **2**	**2017** **4**	Laga kraft 24/11-17
Överprövade projekt					
Logistik Bålsta, Kv 3 ca 31 hekatar verksamhetsmark	**2013-02-04**				Avvaktar prövning i Mark- och miljööverdomstolen (MÖD)
Oprioriterade projekt					
Viby skola (Frösunda 3:1) Utökad byggrätt, planstridiga paviljonger bort	**2014-06-11**	**2016** **2**	**2018** **2**	**2018** **4**	Revidering av granskningshandlingar avvaktar fastighetsenhetens beslut om/inriknting på ombyggnation
Norra Ullevi (Bålsta 1:614 m.fl.) Anpassning till verklighet och viss förtätning	**2016-09-05**				Avvaktar resurser (tid)
Ekilla 1:1 ca 8 småhus	**2010-09-28**				Inväntar besked från exploatör kring arkeologisk utredning. Explotören vill inte bekosta, men det är en fråga för Länsstyrelsen. Uppdraget kan därför eventuellt bli aktuellt för återtagande.
Logistik Bålsta, Kv 5 och 6 Cirka 13 hektar verksamhetsmark	**2016-11-21**				Avvaktar MÖDs prövning av kv 3 utifrån klagandes inlägg samt möjligheter till infrastrukturkopplingar
Dalvägen Äldreboende, permanent (40 lgh), förskola	**2015-10-26**				Avvaktar annan plan (Kyrkcentrum)
Torresta Talltorp (Program) ca 150-200 bostäder	**2010-10-18**				Avtalslöst
Skokloster Udde 2 ca 40-70 bostäder, beroende av strandskydd	**2009-10-26** **(PRG)**				Avvaktar Skokloster Udde 1
Täppans förskola (Bålsta 1:614) Anpassning efter verklighet/säkerställande av pågående verksamhet	**2013-03-04**				Avvaktar annan plans och Länsstyrelsens hantering av 113§ BL
Slottskogen norra S3 Modernisering	**2007-09-11**				Avvaktar huvudmannaskapsutredning
Båtsbacken (Program) Förtätning med potentiellt 5-10 småhustomter i anslunting till reakreationsområde med höga naturvärden	**2008-10-13**				Avvaktar huvudmannaskapsutredning

Viby äng, Kv I+K ca 45 småhus	**2004-11-29 (PRG)**				Avvaktar återkoppling från Skanska angående avslut av uppdrag. Vilket sedan avses följas upp med nytt uppdrag (okopplat till Skanska).
Logistik Bålsta, Kv 2 Verksamheter	**2016-11-21**				Avvaktar MÖDs prövning av kv 3 utifrån klagandes inlägg, samt resurser (tid)
Bista 4:5, 4:10 potentiellt 1 hektar verksamhetsmark, infart till Dragelund, entré för rekreationsområde med höga natur- och kulturvärden	**2013-10-21**				Avvaktar trafiklösning för planprogram för Dragelund
Båtuppläggning Omtag förstudie båtuppläggning	**2008-10-13**				Avvaktar program för Gröna dalen
K5 Västra Myrskären (Modernisering) Modernisering av plan samt förändrad skötselorganisering för vägen	**2010-10-12**				Avvaktar huvudmannaskapsutredning
Blåklintsvägen, tillägg GC-väg & gestaltningsbestämmelser	**2011-12-15**				Inväntar besked från exploatör
Gamla Bålsta Småstaden, Gamla-Nya Bålsta	**2015-11-23**				Avvaktar resurser (tid), uppstart på gång

HÅBO KOMMUN

Projektprioriteringslista för program- och

Plan- och exploateringsavdelning 2017-10-23

Namn	Uppdrag	Samråd	Granskning	Antagande	Status/Information
Högt prioriterade projekt					
Dragelund (Program) Cirka 65 hektar verksamhetsmark söder om E18, Rekreationsområde med höga natur- och kulturvärden	**2011-02-07**	**2018 2**	**-**	**2018 4**	Utredning kring väganslutning(ar) samt avgränsning av område för verksamheter respektive rekreation
Katrinedal 3:70 (3:39) 8 småhus	**2010-09-28**	**2016 3**	**2017 2**	**2017 4**	För beslut om antagande i Kommunfullmäktige 30 okt
Kyrkcentrum (Gillmarken 1:1 m.fl.) 60 lgh särskilt boende (vårdboende)	**2016-05-23**	**2017 2**	**2018 1**	**2018 2**	Avvaktar lokalhyresupphandling (fastighetsenheten och socialförvaltningen)
Dp 1, Resecentrum, Bålsta centrum ca 700 bostäder, handel/kontor i bottenplan mot torg och Stockholmsvägen samt nytt resecentrum	**2012-11-26**	**2016 1**	**2018 1**	**2018 2**	Kompletterande utredningsarbete för justering av planhandlingar inför granskning
Gröna Dalen (Program) Stads-, och vattenpark, bostäder och eventuell grundskola	**2012-03-05**	**2018 2**	**-**	**2018 4**	Framtagande av samrådshandlingar
Tvåhus (Väppeby 7:18 m.fl.) ca 500 bostäder	**2011-10-17**	**2013 4**	**2017 2**	**2018 1**	Exploateringsavtal tas fram
Logistik Bålsta, Kv 4 ca 15 hektar verksamhetsmark	**2013-05-20**	**2018 2**	**2018 3**	**2019 1**	Utredningar tas fram. Tidplan beroende av Länsstyrelsens beställning/handläggning av arkeologsik utredning
Dp 2, Bostäder Stockholmsvägen och järnvägen, Bålsta centrum ca 400 bostäder	**2013-02-04**	**2018 2**	**2018 4**	**2019 1**	Förslag till markanvisningstävling för kv 3 och 4 tas fram, samt att projektering av lokalgata med koppling till etapp 1 pågår
Ändring av detlajplan 323, Lillsjöns företagspark Omvandling av gatumark för att möjligöra en större livsmedelsetablering	**2017-08-29**	**2017 4**	**2018 1**	**2018 2**	Samrådsförslag för beslut i KSAU 7 november
Väppeby 7:52 (Draget) Cirka 3 hektar verksamhetsmark	**2017-08-29**	**2018 2**	**2018 3**	**2018 4**	Planförslag tas fram

Medel prioriterade projekt					
Kalmarsand ca 500 bostäder, förskola samt eventuellt vårdboende	**2015-11-23**	**2018 2**	**2018 3**	**2019 1**	Som del i framtagande av planförslag utreds exploateringskostnader (övergripande), med mera. Konsultstöd ses över
Björkvallen (Bålsta 2:69 m.fl.) ca 110 bostäder	**2013-10-21**	**2014 2**	**2018 2**	**2018 4**	Kommunen inväntar exploatörens frantagabde av granskningsförslagar (utkast)
Skogsbrynets förskola Utökad byggrätt, planstridig paviljong tas bort	**2016-04-11**	**2018 2**	**2018 3**	**2019 1**	Framtagande av samrådshandlingar avvaktar fastighetsenhetens beslut om/inriknting på ombyggnation
St Eriks/Nordform (Program) Utredning av förutsättningar för bostadsutbyggnad	**2010-06-03**	**2018 2**	**-**	**2018 4**	Framtagande av samrådshandlingar avvaktar samsyn mellan kommun, Länsstyrelse och exploatör kring strandskydd, i övrigt pågår viss utredningsarbete
Dp 3, Eneby 1:42 m.fl., etapp 6, Bålsta centrum Utökning och påbyggnad av centrum med handel, bostäder och parkeringshus	**2015-05-25**	**2018 3**	**2019 2**	**2019 3**	Utvärdering av skisser
Upphävande av detaljplan 350, Lillsjöslingan Upphävande av plan som inte går att genomföra (ej upphävt strandskydd)	**2017-08-29**	**2018 2**	**-**	**2018 3**	Handlingar tas fram

Lågt prioriterade projekt

Gästis (Bålsta 1:124) Omvandling till bostäder och ev. ny byggnad	**2015-11-23**	**2018 2**	**2018 4**	**2019 1**	Framtagande av samrådshandlingar
Dp 4, Väppeby 7:12 m.fl., etapp 3, Bålsta centrum ca 440 bostäder, handel/kontor i bottenplan mot Stockholmsvägen	**2016-10-17**				Avvaktar exploatörers osäkerhet i fråga om bensinstationen (OK/Q8).
Skokloster Udde 1 ca 295 bostäder, omtag	**2012-05-21**	**2018 2**	**2018 4**	**2019 2**	Avvaktar exploatör för tecknande av planavtal, i övrigt sammanställs resultatet från tidigare worskhop
Hjalmars väg ca 8 småhus	**2008-01-15**	**2018 3**	**2019 1**	**2019 2**	Planförslag tas fram
Bista 15:7 Omvandling från industri till kontor och sällanköpshandel	**2016-05-22**	**2018 3**	**2019 1**	**2019 2**	Planförslag tas fram
Väppeby 7:218, Gröna dalen Bostäder	**2017-02-13**	**2018 4**	**2019 2**	**2019 3**	Markanvisning Bovieran

Laga Kraftvunna projekt 2017					
Furuhäll (Frösunda 3:50 m.fl.) Justering av prickmark för att möjliggöra uteplatser	**2016-09-05**			**2017** **3**	Laga kraft
Överprövade projekt					
Logistik Bålsta, Kv 3 ca 31 hekatar verksamhetsmark	**2013-02-04**				Avvaktar prövning i Mark- och miljööverdomstolen (MÖD)
Oprioriterade projekt					
Viby skola (Frösunda 3:1) Utökad byggrätt, planstridiga paviljonger bort	**2014-06-11**	**2016** **2**	**2018** **2**	**2018** **4**	Revidering av granskningshandlingar avvaktar fastighetsenhetens beslut om/inriknting på ombyggnation
Norra Ullevi (Bålsta 1:614 m.fl.) Anpassning till verklighet och viss förtätning	**2016-09-05**				Avvaktar resurser (tid)
Ekilla 1:1 ca 8 småhus	**2010-09-28**				Inväntar besked från exploatör kring arkeologisk utredning. Explotören vill inte bekosta, men det är en fråga för Länsstyrelsen. Uppdraget kan därför eventuellt blir aktuellt för återtagande.
Logistik Bålsta, Kv 5 och 6 Cirka 13 hektar verksamhetsmark	**2016-11-21**				Avvaktar MÖDs prövning av kv 3 utifrån klagandes inlägg samt möjligheter till infrastrukturkopplingar
Dalvägen Äldreboende, permanent (40 lgh), förskola	**2015-10-26**				Avvaktar annan plan (Kyrkcentrum)
Torresta Talltorp (Program) ca 150-200 bostäder	**2010-10-18**				Avtalslöst
Skokloster Udde 2 ca 40-70 bostäder, beroende av strandskydd	**2009-10-26** **(PRG)**				Avvaktar Skokloster Udde 1
Täppans förskola (Bålsta 1:614) Anpassning efter verklighet/säkerställande av pågående verksamhet	**2013-03-04**				Avvaktar annan plans och Länsstyrelsens hantering av 113§ BL
Slottskogen norra S3 Modernisering	**2007-09-11**				Avvaktar huvudmannaskapsutredning
Båtsbacken (Program) Förtätning med potentiellt 5-10 småhustomter i anslunting till reakreationsområde med höga naturvärden	**2008-10-13**				Avvaktar huvudmannaskapsutredning
Viby äng, Kv I+K ca 45 småhus	**2004-11-29** **(PRG)**				Avvaktar återkoppling från Skanska angående avslut av uppdrag. Vilket sedan avses följas upp med nytt uppdrag (okopplat till Skanska).

Logistik Bålsta, Kv 2 Verksamheter	**2016-11-21**				Avvaktar MÖDs prövning av kv 3 utifrån klagandes inlägg, samt resurser (tid)
Bista 4:5, 4:10 potentiellt 1 hektar verksamhetsmark, infart till Dragelund, entré för rekreationsområde med höga natur- och kulturvärden	**2013-10-21**				Avvaktar planprogram för Dragelund
Båtuppläggning Omtag förstudie båtuppläggning	**2008-10-13**				Avvaktar program för Gröna dalen
K5 Västra Myrskären (Modernisering) Modernisering av plan samt förändrad skötselorganisering för vägen	**2010-10-12**				Avvaktar huvudmannaskapsutredning
Blåklintsvägen, tillägg GC-väg & gestaltningsbestämmelser	**2011-12-15**				Inväntar besked från exploatör
Gamla Bålsta Småstaden, Gamla-Nya Bålsta	**2015-11-23**				Avvaktar resurser (tid), uppstart på gång

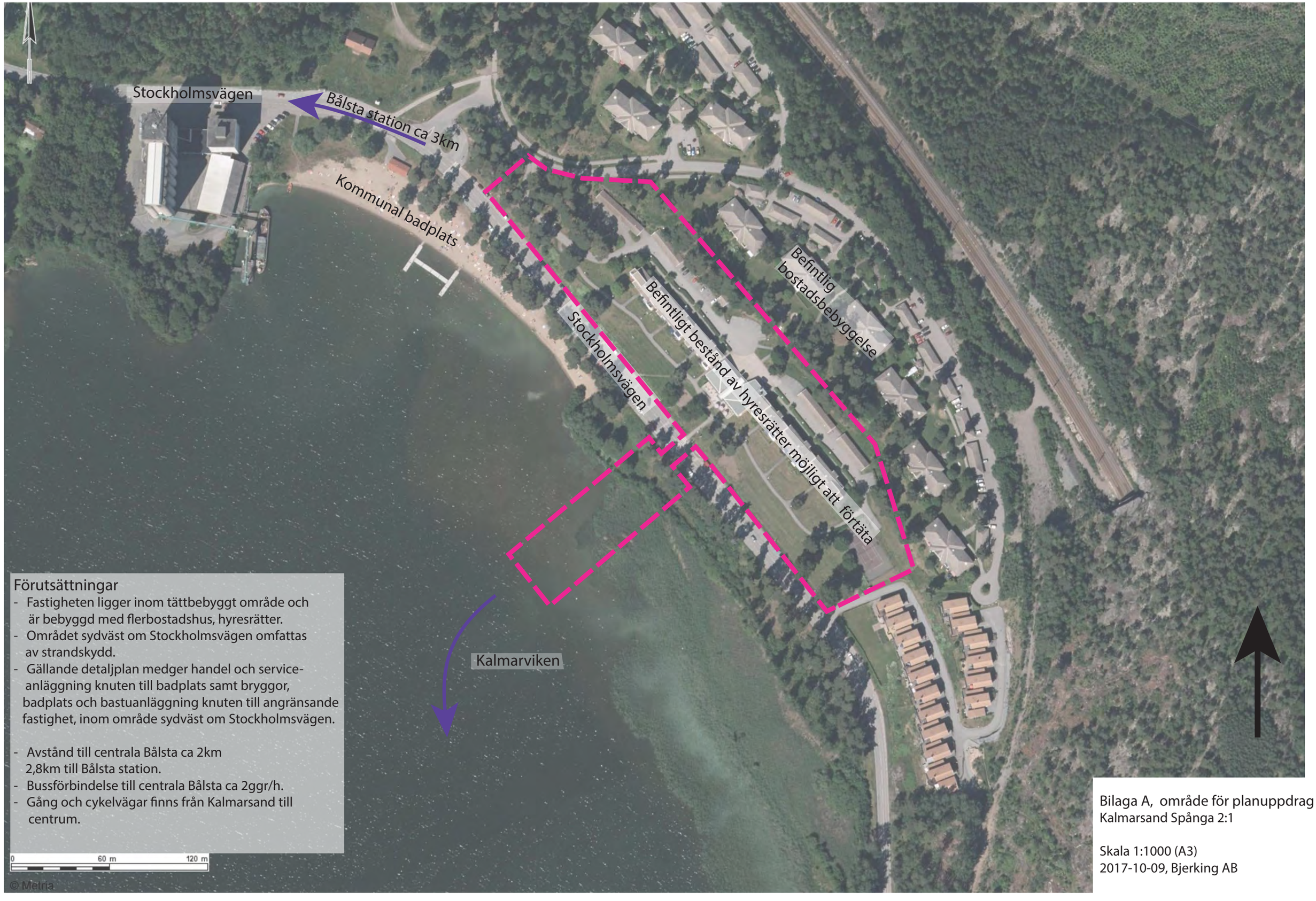

Förutsättningar

- Fastigheten ligger inom tättbebyggt område och är bebyggd med flerbostadshus, hyresrätter.
- Området sydväst om Stockholmsvägen omfattas av strandskydd.
- Gällande detaljplan medger handel och service-anläggning knuten till badplats samt bryggor, badplats och bastuanläggning knuten till angränsande fastighet, inom område sydväst om Stockholmsvägen.

- Avstånd till centrala Bålsta ca 2km 2,8km till Bålsta station.
- Bussförbindelse till centrala Bålsta ca 2ggr/h.
- Gång och cykelvägar finns från Kalmarsand till centrum.

Bilaga A, område för planuppdrag
Kalmarsand Spånga 2:1

Skala 1:1000 (A3)
2017-10-09, Bjerking AB

FÅGELPERSPEKTIV FRÅN NORDVÄST

KALMARSAND Håbohus AB 2017-10-09 CEDERDESIGN

BILAGA B 1

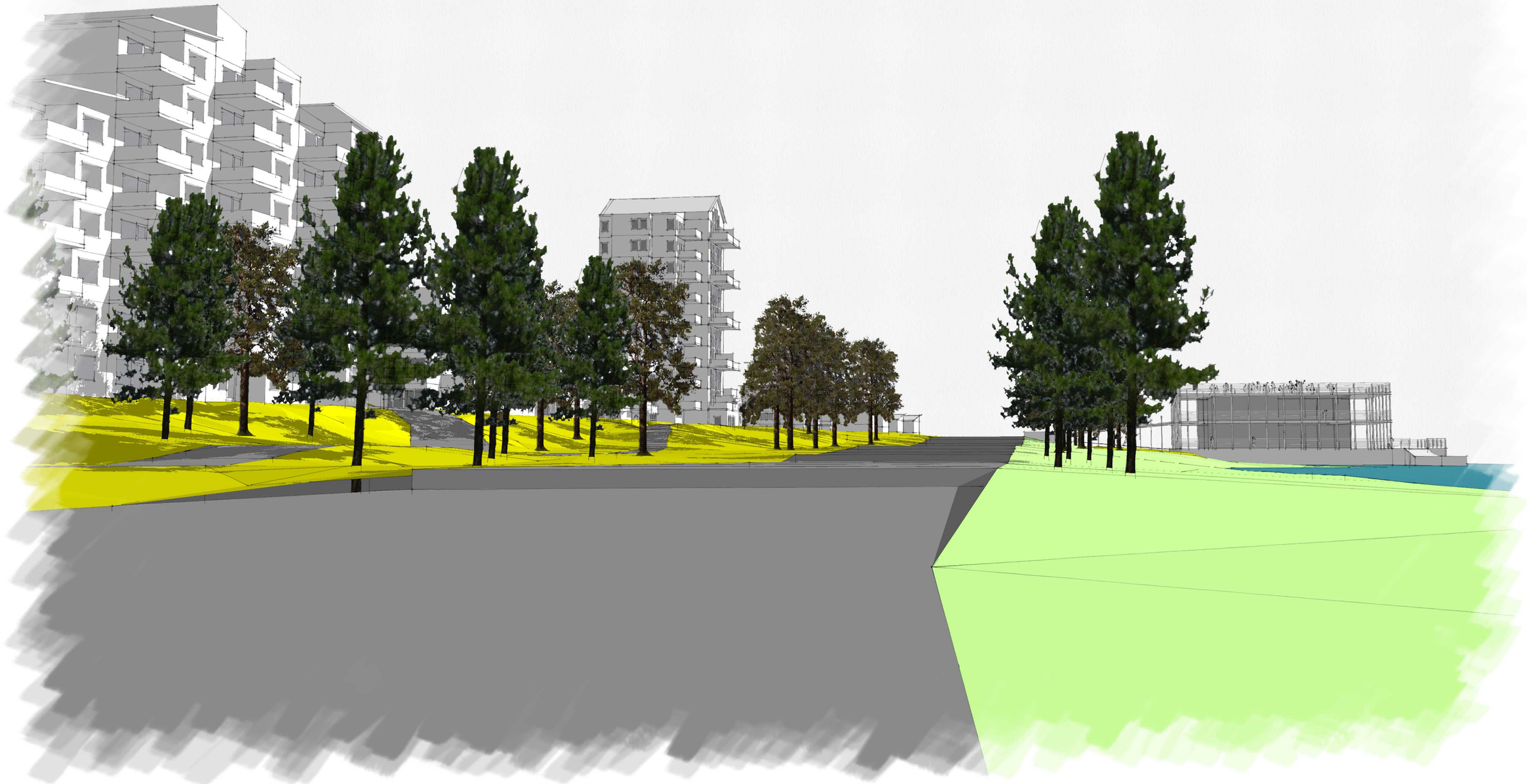

GATUPERSPEKTIV FRÅN NORD

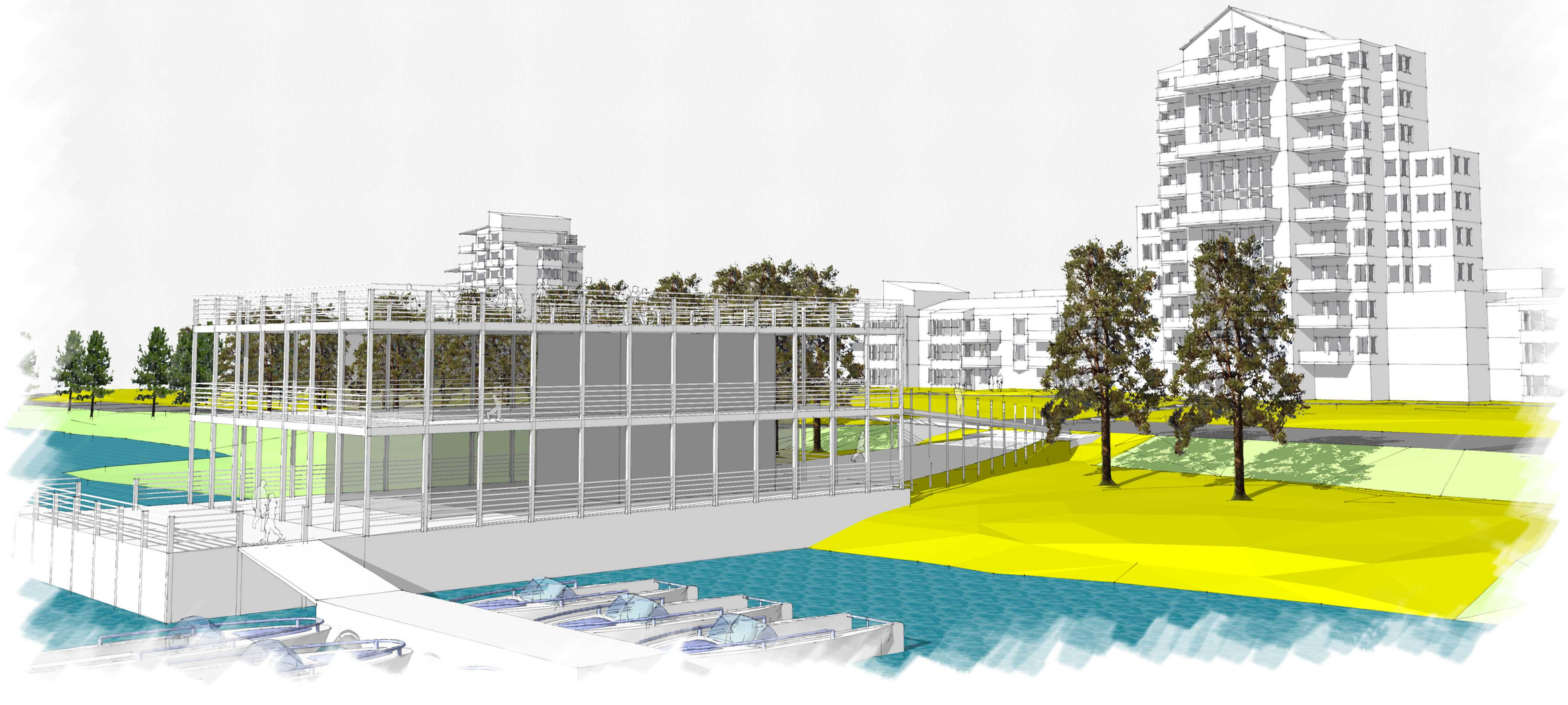

PERSPEKTIV RESTAURANG FRÅN SJÖSIDAN

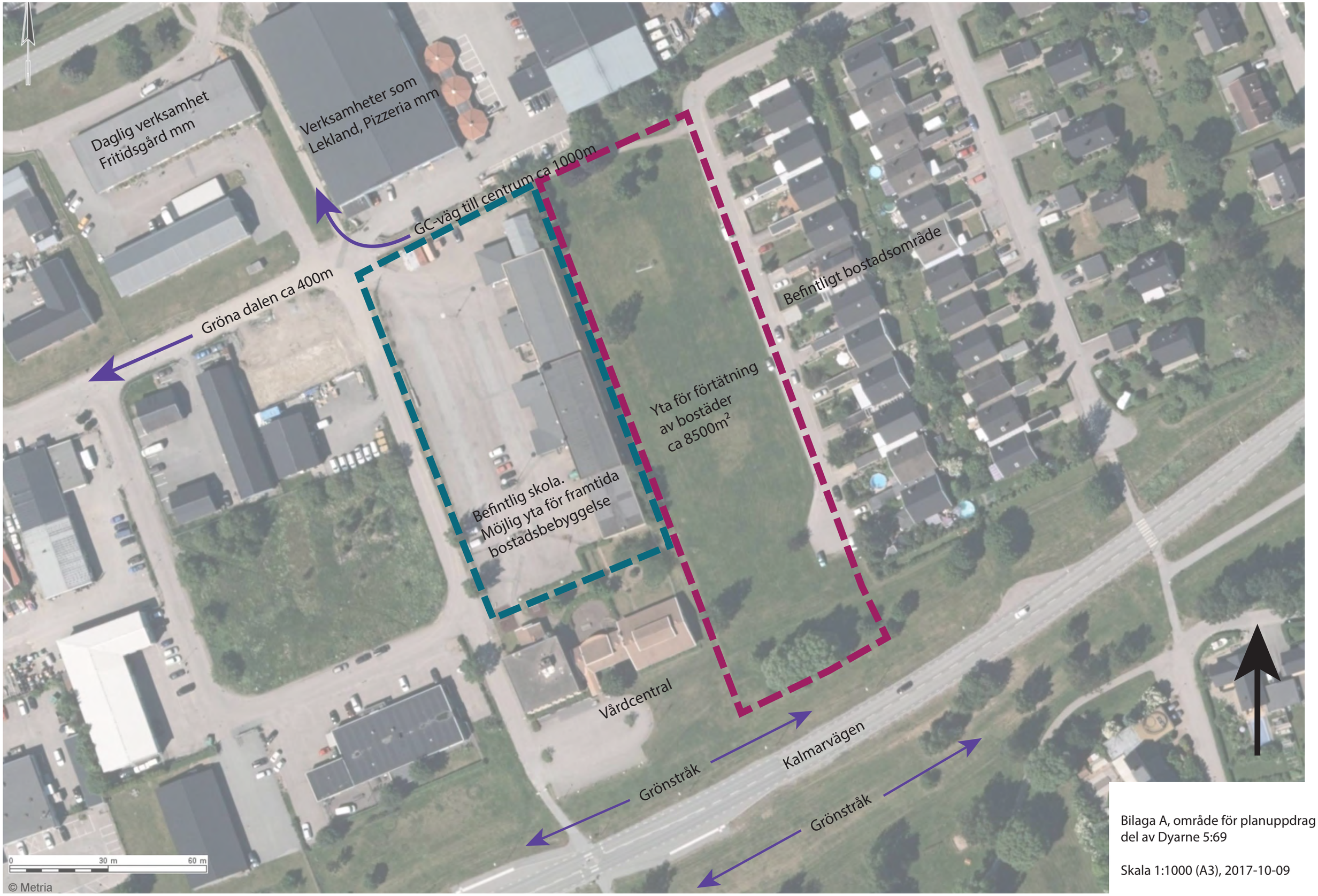

Bilaga A, område för planuppdrag
del av Dyarne 5:69

Skala 1:1000 (A3), 2017-10-09

FÅGELPERSPEKTIV FRÅN NORÖST

DYARNE 5:69 Håbohus AB 2017-10-09 CEDERDESIGN

BILAGA B 1

FÅGELPERSPEKTIV FRÅN NORÖST

DYARNE 5:69 Håbohus AB 2017-10-09 CEDERDESIGN

BILAGA B 2

GATUPERSPEKTIV FRÅN NORÖST

GÅRDSPERSPEKTIV FRÅN VÄSTER

DYARNE 5:69 Håbohus AB 2017-10-09 CEDERDESIGN

BILAGA B 3

Förutsättningar

- Skokloster ligger ca 2mil från Bålsta centrum.
- Fastigheten ligger inom detaljplan 345. Inom planområdet finns idag tre byggrätter för skoländamål varav två är bebyggda med skola/förskola. Den tredje byggrätten är Håbohus intresserade av att bebygga med flerbostadshus.
- Gällande detaljplan medger en byggnadsarea (för skola) på 1200m² för denna dela av fastigheten.
- Det finns inga kända fornlämningar inom området.
- En mindre del av området består av u-område för underjordiska ledningar.
- Bullernivåer från Slottsskogsleden behöver utredas.
- I områdets absoluta närhet (inom en radie på ett par hundra meter) ligger, i alla väderstreck, bostadsområden med villabebyggelse.
- I norra delen av fastigheten ligger Slottsskolan.
- I västra delen av fastigheten ligger Slottsbackens förskola.
- Söder om aktuellt område ligger ett vattenverk.
- Bussförbindelse ca 2ggr/h till centrala Bålsta.
- Idag inrymmer den befintliga byggnaden (som behöver rivas) en lanthandel. Denna behöver omlokaliseras.

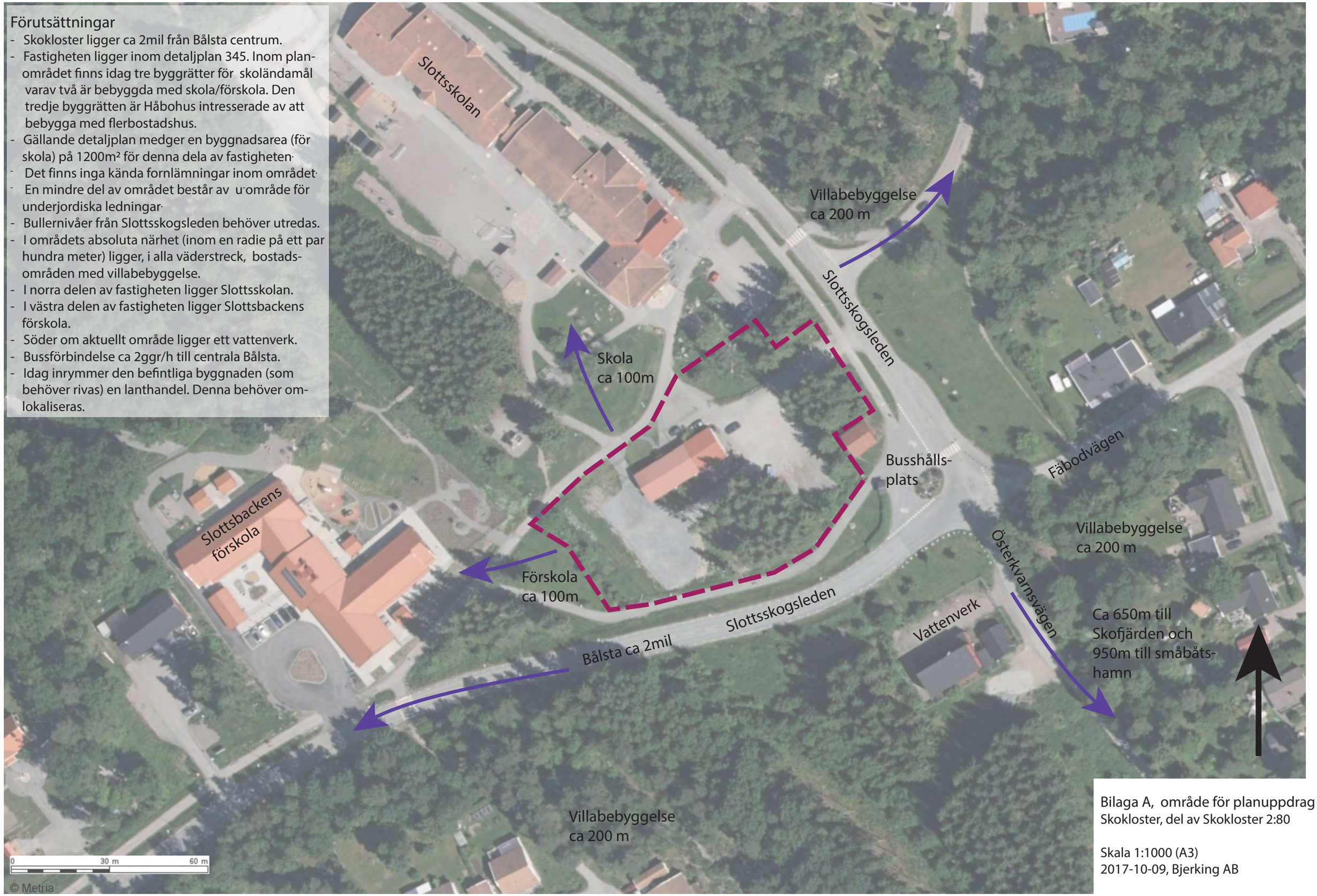

Bilaga A, område för planuppdrag
Skokloster, del av Skokloster 2:80

Skala 1:1000 (A3)
2017-10-09, Bjerking AB

Perspektiv från från Sydväst

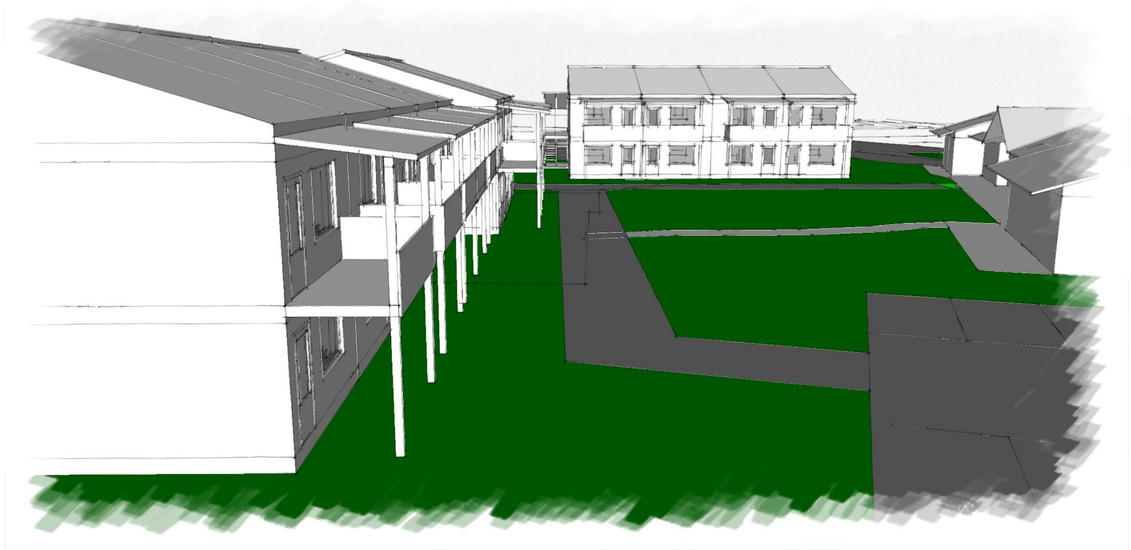

Perspektiv från från Öster

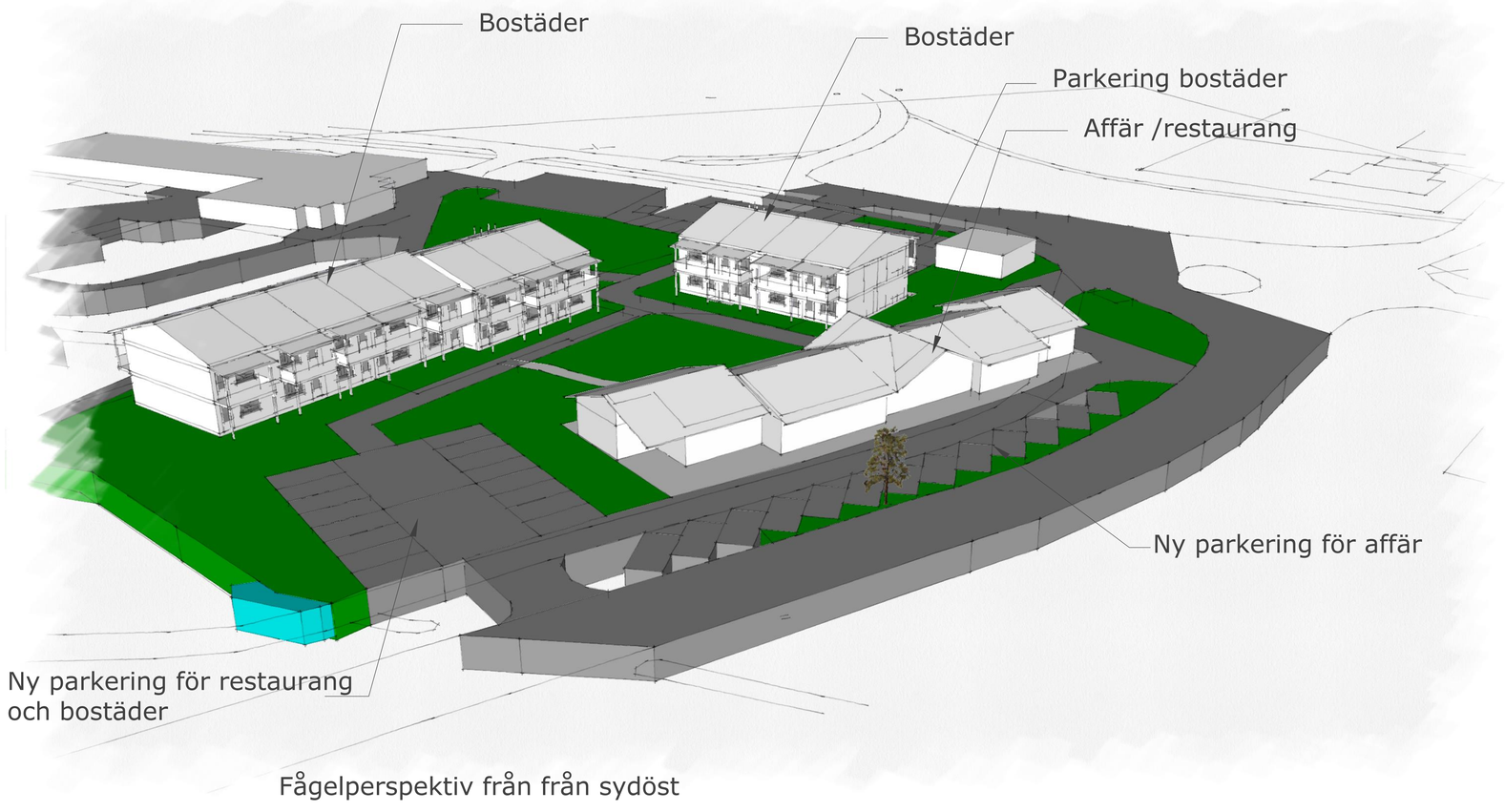

Fågelperspektiv från från sydöst

Bilaga B Del av skokloster 2:80

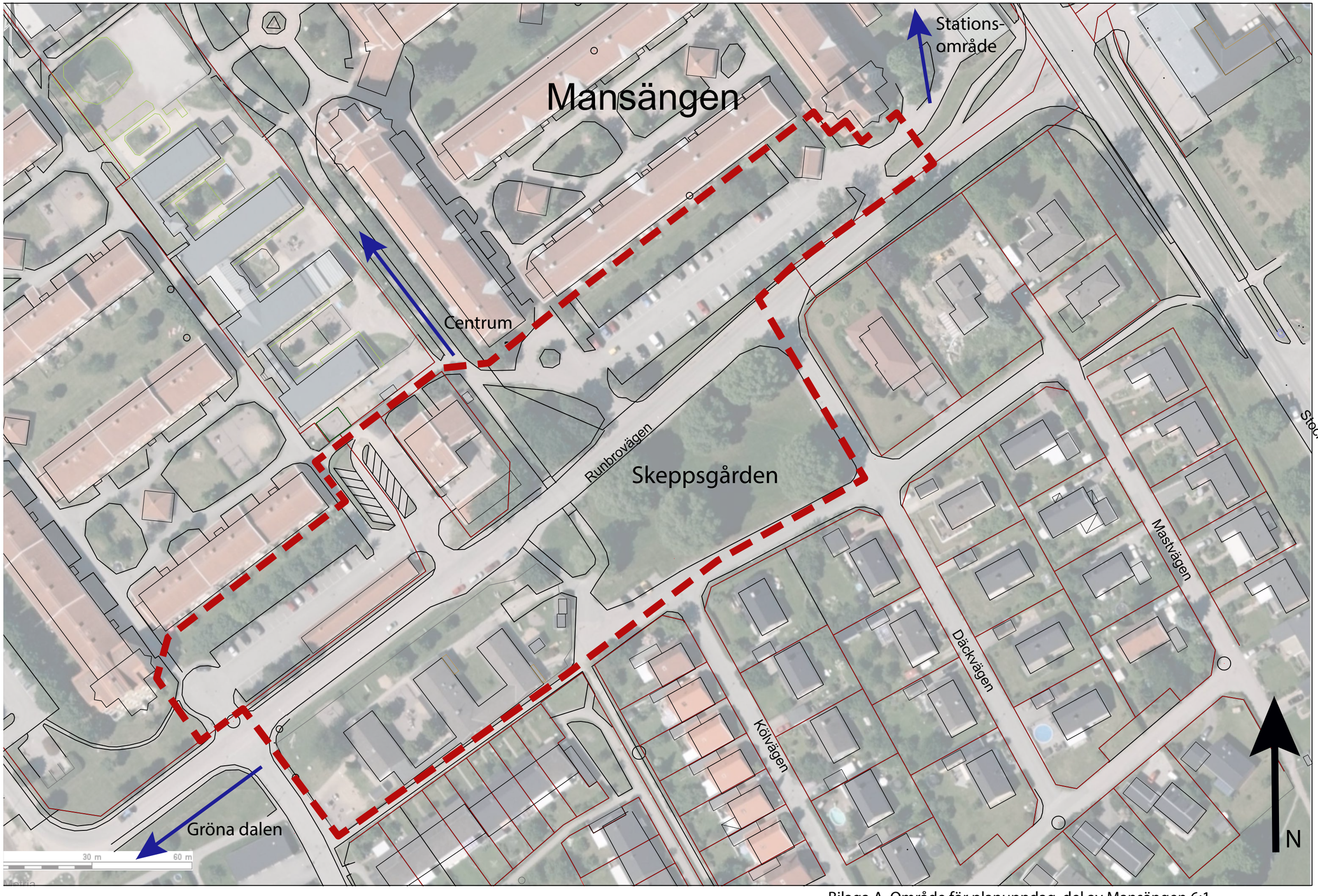

Bilaga A, Område för planuppdag, del av Mansängen 6:1
Skala 1:1000 (A3) 2017-10-09, Bjerking AB

Befintlig infart

Badplats i kvarnviken
ca 150 m

Ekillaåsen, kommunalt naturreservat
angränsar till området

Enköpingsvägen

Aktuell fastighet är idag
inhägnad och består till stor
del av asfalterade ytor samt
förråd / garage samt enstaka
verksamheter.
Fastighet ca 21 500m²

Befintliga gångstigar
angränsar till fastigheten

Befintlig
bostadsbebyggelse
ca 100m

Kråkvilaviken
ca 150 m

Yttergrans kyrka
ca 200m

Fastigheten ligger ca 4,5km från
Bålsta station

Förutsättningar

- Fastigheten ligger inom tättbebyggt område och i dagsläget ianspråkstagen.
- Hela området omfattas av utvidgat strand-skydd, 300 meter. Kommunen beslutar om ifall strandskyddet kan upphävas (efter yttrande från länsstyrelsen). Att marken redan är ianspråkstagen samt att vi har möjlighet att öka tillgängligheten till badet och naturreservatet är särskilda skäl som utgör underlag för beslut. (Ökad tillgänglighet kan skapas genom att ge möjlighet att passera genom fastigheten, tex från befintlig bebyggelse till badet)
- Avstånd från vägmitt samt bullernivåer från väg 263, Enköpingsvägen, hanteras i projekteringsskede.
- Området ingår i verksamhetsområde för VA
- Området angränsar till Eskillaåsens naturreservat (kommunalt)
- Avstånd till centrala Bålsta ca 4km, 4,5km till Bålsta station.
- Bussförbindelse till centrala Bålsta ca 3-6 gånger /timme.
- Ca 2,4km till skola och förskola.

0 60 m 120 m

© Metria

Bilaga A, område för planuppdrag
Ekilla 1:15 (del av Yttergran)

Skala 1:1000 (A3)
2017-10-09, Bjerking AB

Synpunkter på förslag till omorganisation av Plan- och utvecklingsavdelningen

Vi på plan- och utvecklingsavdelningen har blivit informerade om den påtänkta omorganisationen där plan- och utvecklingsavdelningen ska flyttas från bygg- och miljöförvaltningen till KS förvaltning.

Att organisatoriskt tillhöra KS förvaltning har vi inget emot men vi ifrågasätter tidpunkten och syftet.

Avdelningen har under en längre tid haft många personalavgångar och varit underbemannade. Det har även varit svårt att rekrytera ny personal. Detta har lett till en hög arbetsbelastning, inte minst för vår avdelningschef och förvaltningschef.

Vi har förstått att syftet med omorganisationen är att det finns bristande förtroende från politikerna i kommunstyrelsen för vår förvaltningschef Anna-Karin Bergvall. Vi vill framföra att vi har förtroende för Anna-Karin som chef och vi anser att hon leder förvaltningen, och nu även avdelningen i brist på avdelningschef, på bästa möjliga sätt under de nuvarande förutsättningarna. Vi ser och förstår vilken enorm arbetsbörda Anna-Karin har och vet att hon jobbar väldigt hårt för att avdelningen ska hålla ihop och få stabilitet. Anna-Karin axlar idag flera roller på planavdelningen som gör att projekt fortskrider.

Vi bedömer att en omorganisation i detta läge inte kommer att bidra till att avdelningens stabilitet ökar. Inte heller ökar möjlighet att kunna rekrytera till alla de tjänster som saknas. Vi befarar att de kandidater som har visat intresse för tjänsterna hos oss kommer att bli avskräckta av en plötslig omorganisation var syfte är oklart och som inte nämnts i intervjuer.

Det stora problemet vi upplever är att det råder en bristande kommunikation mellan politiker och tjänstemän och att det saknas en politisk förutsägbaret. Vi upplever även en bristande förståelse för tjänstemännens yrkesroll, kompetens och arbetssituation.

Bålsta 2017-11-01

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Anett Wass och Klas Klasson har semester denna vecka och har därför inte kunnat ta del av informationen.

Datum
2017-11-28

Vår beteckning

Marisa Lindblom
marisa.lindblom@habo.se
0171-525 21
Personalavdelningen

Underlag till partssamverkan, KomSam 171205

Förslag till ändrad organisation för plan- och utvecklingsavdelningen.

Beskrivning av nuvarande organisation
Plan- och utvecklingsavdelningen ansvarar för strategiska fysiska utvecklingsfrågor, översiktlig fysisk planering och detaljplanering enligt plan- och bygglagen (PBL). Inom avdelningen produceras detaljplaner, program, översiktliga planer, remissvar samt övriga översiktliga och strategiska beslutsunderlag. Ansvaret för exploatering, köpa och sälja mark, fastighetsrättsliga frågor, arrendeavtal och liknande ligger på avdelningen.

Plan- och utvecklingsavdelningens verksamhet finns sedan 2016-01-01 i bygg- och miljöförvaltningen tillsammans med bygglov, kart, mät, GIS och miljö- och hälsa. Ansvaret för avdelningens verksamhet och administrativa frågor ligger under bygg- och miljönämnden. Plan- och avtalsfrågor liksom investerings- och exploateringsbudget hör till kommunstyrelsens ansvarsområde.

Mål/Syfte med omorganisation
Kommunstyrelsen ger signaler om att det arbetet som görs inom plan- och exploateringsområdet är prioriterat. Kommunen har idag ett flertal stora projekt exempelvis centrumutveckling, logistik Bålsta, Draget etc. som förväntas bidra till den tillväxt kommunens politiska ledning vill se genomförd i Håbo kommun.
Det krävs att den politiska ledningen och tjänstemannaorganisationen för den fysiska planeringen och genomförandet, har en organisation som ger bästa möjliga förutsättningar i samarbetet mellan plan- och utveckling, tekniska avdelningen och bygg- och miljö samt kommunens marknadsbolag.

Förslag till ny organisation
Mot den bakgrund som beskrivs ovan i mål/syfte konstaterar kommundirektören att omorganisation av plan- och utvecklingsavdelningen behövs för att säkerställa förutsättningar för den tillväxt som kommunens politiska ledning vill se i Håbo kommun**.**

Båda alternativen som föreslås till organisationsförändring bedöms bidra till att skapa en effektivare samhällsbyggnadsprocess och föreslås gälla enligt erforderliga fattade beslut.

Förslag 1.

Ansvaret för plan – och utvecklingsavdelningens verksamhet överförs från bygg- och miljöförvaltningen till tekniska avdelningen inom kommunstyrelseförvaltningen, och byter namn till Samhällsbyggnadsavdelning.

Förslag 2.

Ansvaret för plan- och utvecklingsavdelningens verksamhet överförs från bygg- och miljöförvaltningen och bildar egen avdelning i kommunstyrelseförvaltningen och byter namn till plan- och exploateringsavdelning.

Riskanalyser av arbetsmiljön har genomförts utifrån organisationsförändring och de föreslagna alternativen 1 och 2. Arbetet har genomförts av personalavdelningen tillsammans med medarbetare på bygg- och miljöförvaltningen, tekniska avdelningens ledningsgrupp och kommunstyrelseförvaltningens avdelningschefer.
Sammanställt resultat redovisas i separat skrivelse som kompletterar arbetsgivarens förslag till samverkan.

Information i ärendet har lämnats i KomSam den 7 november 2017.

Riskbedömning med anledning av omorganisation som rör Bygg och miljöförvaltningen, plan- och utvecklingsavdelningen samt Kommunstyrelsens förvaltning och tekniska avdelningen

Kommundirektören har utarbetat förslag till omorganisation av plan- och byggavdelningen. Förslaget innehåller två alternativa lösningar för avdelningens organisatoriska tillhörighet. Båda förslagen innebär att avdelningen lämnar sin nuvarande förvaltning, Bygg- och miljöförvaltningen och ingår i Kommunstyrelsens förvaltning.

Förslag A innebär att plan- och utvecklingsavdelningen organisatoriskt placeras som en enhet i tekniska avdelningen under ledning av teknisk chef, Kommunstyrelsens förvaltning.

Förslag B innebär en placering som en egen avdelning i Kommunstyrelsen, direkt under kommundirektörens ledning.

I enlighet med arbetsmiljölagen och föreskriften om systematiskt arbetsmiljöarbete har vi genomfört riskbedömning ur arbetsmiljö- och hälsoperspektiv med utgångspunkt från de båda förslagen och de förändringar de innebär.
Riskbedömningen har genomförts i samtal under ledning av undertecknad vid 3 tillfällen

- Tekniska avdelningens ledningsgrupp; 22/11
  Närvarande: avdelningschef Eva Anderling, och enhetscheferna Ulla Lindroth-Andersson, Yvonne Dalberg Borgström, Anna Darpe, Karin Gustafsson, Ursula Edfast
- Kommundirektörens ledningsgrupp; 22/11
  Närvarande: kommundirektör/förvaltningschef Per Nordenstam, avdelningscheferna Eva Anderling, Vipul Vithlani, Marisa Lindblom, Marie Holmqvist
- Medarbetare plan- och utvecklingsavdelningen och förvaltningschef Bygg- och miljöförvaltningen; 28/11
  Närvarande: Anna-Karin Bergvall, Johanna Forsberg Malmsten, Elin Brattström, Kristoffer Andersson, Sarah Ohlsson, Anton Karlsson, Martin Wicksell, Jaana Asp, Johan Hagland, Anett Wass

Som introduktion till och som underlag för samtalen användes Arbetsmiljöverkets material ”Riskbedömningar inför förändringar i verksamheten” och AFS 2015:4 ”Organisatorisk och social arbetsmiljö”.
Särskilt betonades frågor som rör

- Kommunikation
- Ledning och styrning
- Delaktighet, handlingsutrymme
- Fördelning av arbetsuppgifter

I samtliga 3 samtalsgrupper började vi med att precisera vad förslagen medför för faktiska förändringar ur respektive grupps perspektiv, för att sedan se vilka tänkbara konsekvenser dessa förändringar kan innebära ur hälsosynpunkt för de inblandade personerna samt vad man behöver satsa på för att få till stånd så effektiv verksamhet och bra arbetsmiljö som möjligt.

Bakgrund - nuläge

Denna bakgrundsbeskrivning lyftes fram av medarbetarna på plan- och byggavdelningen:

Arbetet på plan- och utvecklingsavdelningen har under en många år präglats av oförutsägbarhet både avseende planeringsförutsättningar i form av långsiktig, fortlöpande dialog med politikerna och avseende bemanningen.

Förvaltningschefen har arbetat i kommunen som chef för Bygg- och miljöförvaltningen i 4 år och de 2 senaste åren har plan- och utvecklingsavdelningen ingått i denna förvaltning. År 2015 överfördes avdelningen från att vara direkt underställd kommundirektören till nuvarande organisatoriska tillhörighet. Ett av motiven till denna förändring var att kommundirektören behövde mer tid till uppdraget som kommundirektör än vad han hade utrymme till på grund av uppdraget som nära chef till plan- och utvecklingsavdelningen. Avdelningen hade då, under flera år, haft hög personalomsättning och krävt stort engagemang av kommundirektören.

De medarbetare på planeringsavdelningen, förutom förvaltningschefen på Bygg- och miljöförvaltningen, som varit med längst har arbetat i 2 år.
Det har pågått och pågår ett intensivt rekryteringsarbete för att få tag på de specialister som behövs för att bland annat kunna leda nödvändiga projekt.

Förutom att kunna rekrytera och behålla nödvändiga specialister behöver också arbetssättet med olika samarbetspartners samt dialogen med politiker i beslutsfattande positioner utvecklas, för att verksamheten – samhällsbyggandet – ska löpa effektivt och smidigt till gagn för kommuninnevånarna. Dessa frågor är inte beroende/orsakade av den nuvarande organisationen eller den närmaste ledningen och löses inte genom en omorganisation, menar medarbetarna, utan måste, oavsett hur organisationen utformas, få särskilt fokus i det fortsatta arbetet.
Detta är av betydelse ut hälsosynpunkt med tanke på att svårigheter att komma till tals i sitt yrkesutövande ofta leder till frustration, vilket i sin tur kan leda till stressreaktioner i kroppen med ohälsa som följd. Frustration är också en inte oväsentlig anledning till hög personalomsättning och ineffektivitet i en organisation. Av detta följer att de viktigaste åtgärderna för att motverka ohälsa ur arbetsmiljösynpunkt blir att finna former för att utveckla konstruktiv dialog och samarbete med övriga aktörer i kommunen som arbetar med samhällsbyggande samt att utveckla ett processinriktat arbetssätt.

Förändringarna

Chefsperspektiv

Förslag A skulle medföra att

- avdelningschefen, teknisk chef, på ett annat sätt än nu, skulle ha en helhetsbild över arbetet som hör ihop med samhällsbyggande, både planerings- och genomförandeprocesser – ”från ax till limpa” som det uttrycks.
  Detta innebär en utökning av arbetsuppgifter för teknisk chef, som initialt måste lägga en hel del arbete på att rekrytera nödvändiga medarbetare och att tillskapa samtalsforum med politiken. I förlängningen ser man att samordningsvinsterna kommer att överväga och att det utökade ansvaret för plan och utveckling inte innebär en belastning.
  Ett sätt att hantera den initialt ökade arbetsbelastningen är att ordna utökat administrativt stöd inom tekniska avdelningen.
- kommundirektören i egenskap av förvaltningschef, i viss utsträckning, får förändrade arbetsuppgifter. Som förvaltningschef kommer han närmare frågorna än i den nuvarande organisationen, då plan- och utveckling hör till en annan förvaltning.
- enhetschefernas på tekniska avdelningen arbete underlättas, enligt deras åsikt. De ser effektivitetsvinster ur verksamhetssynpunkt och ökade möjligheter att utveckla samhällsbyggnadsprocessen i kommunen till ett mer projektinriktat arbetssätt. Verksamheterna vatten, avfall, gata, fastighet skulle komma in tidigare i planeringsprocessen, vilket torde medföra mindre dubbelarbete och säkrare kalkyler både beträffande tidsplaner och ekonomi. Detta vore gynnsamt både ur verksamhets-

och ur hälsosynpunkt.
Enhetscheferna, som samtliga har stor erfarenhet av omorganisationer, menar att de inte kommer att beröras negativt av att deras närmaste chef, under en period, kan ge dem mindre stöd. De ser att vinsterna överväger på lång sikt, men att man måste vara beredd att stödja varandra under förändringsprocessen, vilket man har för vana att göra.

- Avdelningscheferna på kommunstyrelsens förvaltning ser ingen större förändring på sin arbetssituation.
- Planeringschefens arbetssituation kan innebära större möjligheter att fokusera på utvecklingen av planerings- och utvecklingsarbetet i nära samarbete med övriga enhetschefer på tekniska avdelningen och medarbetarna på enheten. En tänkbar risk är att planeringschefens frågor drunknar i de akuta driftsfrågorna med ökad frustration som följd.

Samtliga ser bättre förutsättningar för ökat samarbete i samhällsbyggnadsfrågorna och goda förutsättningar för ett processinriktat arbetssätt. En ökad transparens i diskussioner och ärendehantering samt större möjligheter till kompetensöverföring mellan olika specialister ses också som gynnsamt ur såväl verksamhets- som arbetsmiljösynpunkt.
En förutsättning för att de stora fördelarna med tillhörighet till tekniska avdelningen ska bli verklighet är att samtliga är placerade tillsammans lokalmässigt.

Förslag B skulle medföra att

- kommundirektör/förvaltningschef, i egenskap av närmaste chef, måste involvera sig i större utsträckning i det löpande arbetet för plan och utvecklingsavdelningen. Detta medför en begränsning i uppdraget som kommundirektör jämförbar med organisationen innan förändringen 2016-01-01.
- avdelningschef för plan- och utvecklingsavdelning får en självständig ställning i förhållande till teknisk chef och ett chefsled mindre att samverka med. Detta skulle kunna leda till snabbare beslutsprocess. En risk är att planeringschefen får mindre utrymme att fokusera på utvecklingen av avdelningens arbete om mycken tid upptas av frågor som rör kommunens ledningsgrupp och av dialog med politikerna.
- Arbetssituationen för övriga chefer blir, i princip, oförändrad jämfört med dagens organisation.

Medarbetarperspektiv

Båda förslagen innebär ändrad organisationstillhörighet och ändrat chefskap. En ny plan- och utvecklingschef har rekryterats och börjar januari 2018, så även på den chefsnivån blir det en förändring för berörda medarbetare.

Förslag A medför
ökade möjligheter för medarbetarna på plan- och utveckling att få ett nära samarbete med funktionerna inom tekniska avdelningen och detta underlättar därigenom utformandet av ett processinriktat arbetssätt. Att sitta nära varandra och ha lättare att få till stånd samtal i olika frågor gör att arbetet kan flyta smidigare. Genomförandefrågorna torde också lösas smidigare och arbetet kan totalt sett effektiviseras. Det kan bli möjlighet till utökat arbetsinnehåll och kompetensutveckling/intern karriärutveckling.
En förutsättning för att fördelarna med tillhörigheten till tekniska avdelningen ska bli verklighet är att samtliga är placerade tillsammans lokalmässigt.

Det finns risk för att frustrationen ökar hos medarbetare inom plan- och utveckling om placeringen i tekniska avdelningen medför att

- driftsfrågorna tar överhanden och tar resurser från planeringsarbetet

- driftsaspekterna blir avgörande på bekostnad av stadsgestaltningen vid beslutsfattande

Förslag B medför
ingen större förändring jämfört med nuvarande arbetssituation. Det utvecklingsarbete som påbörjats för att arbeta mer processinriktat tillsammans med de samarbetspartners man har kommer att fortsätta på samma sätt som idag.

Arbetsmiljö perspektiv

För att få en god arbetsmiljö, en effektiv verksamhet som minimerar riskerna till frustration vilket i sin tur kan leda till ohälsa i form av stressymptom behöver man komma tillrätta med de grundläggande bekymren som avdelningen brottas med. Rekryteringsproblemen orsakas av hög personalomsättning i kombination med att det handlar om bristyrkesgrupper. En annan svårighet är att få till löpande, konstruktiva dialoger med olika aktörer.

De fördelar som finns i förslag A(= plan och utveckling tillhör samma enhet som tekniska förvaltningen) i form av ökad möjlighet till nära samarbete och att enklare få till ett processinriktat arbetssätt uttrycks av såväl chefer som medarbetare. Detta skulle bidra till minskad frustration och bättre arbetsmiljö.
Förutom ett närmare samarbete med tekniska förvaltningens funktioner för effektivare arbetsprocesser så poängteras att avdelningen har behov av stabilitet och förutsägbarhet för att få en bra arbetsmiljö. Ett steg på väg skulle vara att ha ett forum för kontinuerlig dialog med politikerna för avstämning och diskussion, en form av ärendeberedning under handläggningstiden. En ytterligare åtgärd för förutsägbarhet och positivt arbetsklimat skulle vara ett närmare samarbete med Marknadsbolaget, ett samarbete som bygger på dialog och gemensam problemlösning.

De hälsorisker som kan bli konsekvens av, orsakas av omorganisationen, rör i första hand teknisk chef och kommundirektör/förvaltningschef.

Enligt förslag A
kommer arbetsbördan initialt att öka relativt mycket för teknisk chef. I sammanhanget måste också noteras att nyrekryteringen av planchef medför att arbetssituationen kommer att påverkas av hens introduktion. Arbetsbelastningen kan man, till dels, hantera genom att omfördela vissa arbetsuppgifter och genom ökat administrativt stöd. Avdelningscheferna på tekniska avdelningen ser inga risker för egen del med anledning av att deras chef, under en period, måste fokusera på plan- och utvecklingsfrågorna.

Enligt förslag B
kommer arbetsbördan på liknande sätt att öka för kommundirektör/förvaltningschef eftersom han involveras i det löpande arbetet på avdelningen och ansvarar för introduktionen av planchefen. I detta förslag blir hälsorisken kopplad till svårigheten att förena uppdragen som förvaltningschef och kommundirektör.

Lokalfrågan

Ur såväl verksamhets- som arbetsmiljösynpunkt finns stora fördelar med att plan och utveckling lokalmässigt sitter tillsammans med tekniska avdelningen för att underlätta den dagliga kontakten. Eftersom man också har ett nära samarbete med Bygg- och miljöförvaltningens övriga verksamheter anser medarbetarna att det optimala vore att samtliga som arbetar med samhällsbyggandet sitter tillsammans. Om det inte låter sig göra i dagsläget är det värdefullt att ha i åtanke vid planeringen av ombyggnationen av kommunhuset.